

CONTRABANDA
FORME, MODALITĂȚI ȘI METODE DE MANIFESTARE
ÎN
ROMÂNIA

PLANUL LUCRĂRII

CAPITOLUL I. CONCEPTUL ȘI CARACTERIZAREA	
INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ	8
SECȚIUNEA I. CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE.....	8
SECȚIUNEA II. INCRIMINĂRI ÎN VECHIUL DREPT	
ROMÂNESC.....	13
SECȚIUNEA III. CONTRABANDA ÎN CADRUL LEGISLAȚIEI	
STATULUI ROMÂN MODERN (1856-1949)	17
1.PROIECTUL PENTRU ADMINISTRAREA VĂMILOR	
PRINCIPATELOR UNITE, MOLDOVA ȘI ȚARA	
ROMÂNEASCĂ.....	.17
2.LEGEA GENERALĂ A VĂMILOR DIN 15 IUN 1874.....	.19
3. LEGEA GENERALĂ A VĂMILOR DIN 1 IUL 1905.....	30
4.ALTE LEGI CONȚINÂND TEXTE DE INCRIMINARE A	
INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ.....	42
5. LEGEA PENTRU ADMINISTRAREA GENERALĂ A VĂMILOR DIN	
13 APRILIE 1933	46
SECȚIUNEA IV. CONTRABANDA ÎN REGLEMENTĂRILE VAMALE	
DIN PERIOADA 1949-1989	54
1 LEGEA NR. 9 DIN 1 IANUARIE 1949 ASUPRA	
VĂMILOR.....	54

2 LEGEA NR. 6 DIN 28 DECEMBRIE 1961, PRIVIND REGLEMENTAREA REGIMULUI VAMAL AL REPUBLICII POPULARE ROMÂNE	60
3 CODUL VAMAL AL REPUBLICII SOCIALISTE ROMÂNIA –CU REFERIRE LA LEGEA NR. 30 DIN 22 DECEMBRIE 1978.....	66
CAPITOLUL II . INCRIMINAREA CONTRABANDEI ÎN LEGEA NR. 141 DIN 24 IUNIE 1997, PRIVIND CODUL VAMAL AL ROMÂNIEI	76
SECȚIUNEA I. DEFINIȚII	76
SECȚIUNEA II. REGIMUL VAMAL- PREMISĂ A INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ	80
SECȚIUNEA III. OPORTUNITATEA INCRIMINĂRII ȘI COMBATERII INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ	83
1.LOCUL ȘI TIMPUL SĂVÂRȘIRII INFRAȚIUNII	85
2. CAUZELE, CONDIȚIILE ȘI ÎMPREJURĂRILE CARE AU DETERMINAT, FAVORIZAT SAU ÎNLESNIT SĂVÂRȘIREA INFRAȚIUNII	87
SECȚIUNEA IV. CONDIȚIILE PREEXISTENTE A INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ	89
1. OBIECTUL INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ.....	89
2. SUBIECȚII INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ	95
2. 1. SUBIECTUL ACTIV	95
2. 2. SUBIECTUL PASIV	102
SECȚIUNEA V. CONȚINUTUL CONSTITUTIV A INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ.....	103
1. LATURA OBIECTIVĂ	103
2. LATURA SUBIECTIVĂ.....	107

SECȚIUNEA VI. CONTRABANDA SIMPLĂ	109
1. LATURA OBIECTIVĂ.....	109
2. LATURA SUBIECTIVĂ.....	111
3. URMAREA IMEDIATĂ.....	112
SECȚIUNEA VII. CONTRABANDA CALIFICATĂ.....	113
1 LATURA OBIECTIVĂ.....	113
2 ELEMENTUL MATERIAL	119
3 URMAREA IMEDIATĂ.....	119
4 RECUPERAREA PREJUDICIULUI CAUZAT.....	120
5 SANȚIUNI	121
CAPITOLUL III. ALTE INFRAȚIUNI VAMALE	129
SECȚIUNEA I. DEFINIȚII.....	129
SECȚIUNEA II. OBIECTUL INFRAȚIUNILOR	132
SECȚIUNEA III. SUBIEȚII INFRAȚIUNII	132
SECȚIUNEA IV. LATURA OBIECTIVĂ.....	133
SECȚIUNEA V. LATURA SUBIECTIVĂ.....	135
SECȚIUNEA VI. NECESITATEA INCRIMINĂRII PENALE ÎN	
DOMENIUL VAMAL	135
SECȚIUNEA VII. EXISTENȚA CONCURSULUI DE	
INFRAȚIUNI.....	137
SECȚIUNEA VIII. SANȚIUNI	139
CAPITOLUL IV. CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA ALTOR STATE	
EUROPENE.....	140
SECȚIUNEA I. CONTRABANDA ȘI ALBIREA BANILOR, FORME ȘI	
MODALITĂȚI DE MANIFESTARE ÎN ROMÂNIA	140

SECȚIUNEA II. CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA STATULUI FRANCEZ.....	143
SECȚIUNEA III. CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA STATULUI ITALIAN	151
SECȚIUNEA IV. CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA STATULUI ENGLEZ	154
CAPITOLUL V. PRACTICĂ JUDICIARĂ.....	160
SECȚIUNEA I. OBLIGAȚIILE INSTANȚEI PRIVIND SCHIMBAREA ÎNCADRĂRII JURIDICE A INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ.....	160
SECȚIUNEA II. SUSPENDAREA EXECUTĂRII PEDEPSEI SUB SUPRAVEGHERE , LUAREA MĂSURILOR DUPĂ REVOCAREA SUSPENDĂRII CONDIȚIONATE A EXECUTĂRII ÎN CAZUL INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ.....	162
SECȚIUNEA III. STABILIREA DESPĂGUBIRILOR, A TAXELOR VAMALE ÎN MATERIA CONTRABANDEI.....	163
SECȚIUNEA IV. EXPULZAREA, RISCUL DE TRATAMENTE INUMANE PRECUM ȘI POSIBILE PREJUDICII CE S-AR CAUZA FAMILIEI CELUI CE A SĂVÂRȘIT INFRAȚIUNEA DE CONTRABANDĂ.....	165
CAPITOLUL VI. PROPUNERI DE LEGE FERENDA	167
CONCLUZII	174
BIBLIOGRAFIE	176

CAPITOLUL I.

CONCEPTUL ȘI CARACTERIZAREA INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ

SECȚIUNEA I. : CONSIDERAȚII INTRODUCATIVE

Acceptând că prin *contrabandă* se înțelege o încălcare cu vinovăție a legii în scopul eludării taxelor vamale impuse la trecerea mărfurilor peste frontiere, a prohibițiilor și cotelor comerciale de import - export, observăm că existența acesteia presupune ca premisă un *regim juridic vamal*. Cu alte cuvinte, după expresia unor autori¹, regimul juridic vamal "*constituie un dat pentru intervenția dreptului penal*" în vederea sancționării contrabandei. Inexistența unui asemenea regim juridic ar face inutilă orice discuție în legătură cu infrațiunea de care ne ocupăm. Fără instituirea unor reguli la trecerea mărfurilor peste frontiere, contrabanda, ca acțiune de înfrângere a legii (*infractio, onis*) nu ar fi existat niciodată.

În esență ea este o fraudă care afectează grav raporturile sociale din domeniul regimului vamal sau care interesează acest regim. Este o faptă de rea-credință și de inducere în eroare a autorităților vamale în legătură cu situația unor bunuri, generând nesiguranță și dezordine în sfera trecerii mărfurilor peste frontieră, într-un cuvânt creează pericol social².

Prin *regim juridic vamal* înțelegem ansamblul dispozițiilor cuprinse în Codul vamal, în Regulamentul de aplicare a acestuia, precum și în alte acte

¹ Florin Sandu, *Contrabanda -componentă a crimei organizate*, Edil. Național, 1997, p.6. ² C. Voicu, FI Sandu sa, *Drept penal ai afacerilor*, Edit. Rosetti, București ,2002, p. 200-201. ³ Florin Sandu, *op.cit.*, p.5.

² C. Voicu, *Drept penal al afacerilor*, edit. Rosetti, București 2002, pag. 200-201

normative interne și internaționale ratificate de statul nostru și care cuprind prevederi referitoare la domeniul vamal. Aceste dispoziții reglementează controlul vamal al mărfurilor și mijloacelor de transport, impunerea vamală prin aplicarea tarifului vamal și alte operațiuni specifice activității de vămuire.

În activitatea vamală precum și în reglementările vamale se utilizează și noțiunea de *regim vamal*. Potrivit art. 47 alin. 2 din L nr.141/1997 privind Codul vamal al României³, regimul vamal cuprinde totalitatea normelor ce se aplică în cadrul procedurilor de vămuire, în funcție de scopul operațiunii comerciale și destinația mărfii. În conformitate cu art. 48 din aceeași lege, regimurile vamale sunt definitive sau suspensive.

Regimul juridic vamal nu se confundă cu regimul vamal, între cele două noțiuni existând raporturi ca de la gen la specie, primul constituind noțiunea generală, iar al doilea, noțiunea specială.

Regimurile juridice vamale au avut o evoluție istorică strâns legată de evoluția principalelor instituții ale statului și a sistemelor juridice. Cu siguranță că apariția lor a fost determinată de interesul statului de a impune taxe și restricții la frontiere. Primele reglementări în acest domeniu, cunoscute în antichitate se caracterizau printr-o diversitate a autorităților care le instituiau, dar și a formelor de aducere la îndeplinire. Această situație s-a perpetuat de-a lungul întregului ev mediu în ciuda tendințelor de centralizare a puterii statale manifestate în anumite perioade. Explicația se găsește în aceea că interesul statului se considera satisfăcut prin încasarea unor sume de pe urma vămilor, indiferent dacă această încasare se realiza în nume propriu ori prin intermediari, iar pe de altă parte - prin inexistența unui personal calificat în acest domeniu.

Fiind vorba de un interes financiar se înțelege că orice încălcare a normelor vamale era sancționată cu fermitate. Cu toate acestea, reglementări riguroase și sistematizate în această direcție nu au apărut decât în epoca modernă. Tot de atunci datează și conceptul (noțiunea) de *contrabandă*.

³ L. nr. 141 din 24 iulie 1997 privind Codul vamal al României a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 180 din 1 august 1997 și a intrat în vigoare la 1 octombrie 1997 (în continuare - L nr. 141/1997).

În vorbirea curentă, prin contrabandă se înțelege trecerea clandestină peste graniță a unor mărfuri interzise sau sustrase de la plata taxelor vamale. Termenul, de origine italiană, a fost asimilat prin "filieră franceză", limbi în care semnifică aceeași acțiune de introducere ilegală într-o țară a unor mărfuri prohibite sau supuse unor taxe, cu intenția de a frauda interesele financiare ale statului în propriul profit material⁴, în limba de proveniență era un cuvânt compus din prefixul *contra* care înseamnă *împotriva* și cuvântul *bando* cu înțelesul de *proclamație, decret, act cu putere de lege*. Așadar, *împotriva legii, contra legii*, sau pe scurt: *contrabando*.

Din analiza primelor texte de incriminare a acestei infracțiuni rezultă că înțelesul termenului de contrabandă a fost determinat, inițial, de reglementarea legală. Adică, încărcătura semantică a cuvântului era dată de conținutul infracțiunii definit de textul de lege. Cu timpul, deși semnificația cuvântului s-a păstrat aproape nealterată, în plan legislativ conținutul infracțiunii desemnată prin această vocabulă s-a schimbat substanțial. Astfel, se poate observa cu ușurință că între definiția infracțiunii de contrabandă cuprinsă în L. generală a vămilor din 15 iunie 1874⁵ și aceea din L. nr. 141/1997 privind C. vam, al României, există diferențe foarte mari. Situația pare cu totul firească și explicabilă având în vedere că între cele două legi există un interval de 123 de ani, timp în care s-a produs o sumă de transformări în domeniul de reglementare al acestora. Totuși, cuvântul contrabandă păstrează același înțeles de la început, ceea ce înseamnă că între el și noțiunea juridică purtând aceeași denumire nu există identitate.

În fond esența noțiunii de contrabandă este sustragerea de la plata obligațiilor vamale (taxe - în general), eludarea lor. Căutând să stăvilească asemenea fapte dăunătoare intereselor economice ale statului, legiuitorii au inclus în textele de incriminare toate acțiunile prin care s-ar fi putut realiza

⁴ Dictionaire usuel, Larousse, Paris, 1992, p. 223; Le nouveau Petit Robert, Dictionaire alphabetique et analogique de la langue française, Paris, 2001, p. 517; Al. Balaci

⁵ Publicată în Monitorul Oficial din 15 iunie 1874; vezi și V. Boerescu, Codicele român

această fraudă. Însă, condițiile care influențează făurirea legilor se modifică de la o etapă la alta, ceea ce antrenează, desigur, schimbări în domeniul reglementarilor incriminatorii.

Așa s-a ajuns ca astăzi, sub regimul Legii nr. 141/1997, infracțiunea de contrabandă să aibă o arie de cuprindere mult mai redusă decât cuvântul care o desemnează. În conformitate cu textele art. 175 și 176 din lege, prin contrabandă se înțelege trecerea peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal de mărfuri sau bunuri, ori trecerea peste frontieră fără autorizație a mărfurilor prohibite, supuse autorizării sau altor condiții cum ar fi: armele, munițiile, materialele explozive, radioactive, stupefiantele etc. Celelalte încălcări ale regimului juridic vamal de genul: folosirea documentelor ce se referă la alte mărfuri, a documentelor falsificate, sustragerea de la vămuire etc, nu sunt incluse de lege în categoria contrabandei, ele constituind alte infracțiuni sau chiar contravenții.

Dintotdeauna incriminarea contrabandei s-a făcut prin legi exterioare Codului penal⁶ păstrându-se denumirea consacrată în plan juridic și lingvistic. Trecerea timpului a alterat această regulă în sensul că unele acțiuni specifice contrabandei au fost incriminate în Codul penal sub numele de "nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export". Așa cum am arătat, potrivit art. 48 din L. nr. 141/1997, importul și

exportul constituie regimuri vamale și potrivit tradiției legislative, precum și practicii internaționale în materie, încălcarea lor ar fi trebuit incriminată sub denumirea de contrabandă.

În ciuda acestor transformări înregistrate de tehnica legislativă, limbajul comun, cel folosit curent în comunicarea cotidiană a păstrat pentru asemenea încălcări ale legii vamale aceeași denumire: **contrabandă**. Fie numai și pentru aceste considerente se impune ca o necesitate cunoașterea exactă a evoluției

⁶ Legi extrapenale, legi speciale sau legi conținând texte cu caracter penal; în acest sens se vedea Gh. Diaconescu, *Infracțiunile în legi speciale și legi extrapenale*, Edit. AII, București, 1996, p. V-VI.

incriminărilor contrabandei, a condițiilor (în special economice) care le-au influențat și a textelor legale actuale. Totodată, cele enumerate constituie premise ale aplicării corecte a legii și temeuri ale previziunilor ce s-ar putea avansa în materie (propuneri de *lege ferenda*).

SECȚIUNEA II:
INCRIMINĂRI ÎN VECHIUL DREPT ROMÂNESC.

Taxele vamale (*portoria*) asigurau o parte importantă a veniturilor administrației romane din Dacia⁷. Acestea se încasau pentru mărfuri, dar și pentru călători atât la trecerea frontierelor, cât și la intrarea în orașe, la trecerea peste poduri, pentru folosirea unor căi de comunicație etc. Teritoriul Imperiului roman era împărțit în mai multe circumscripții sau regiuni vamale care de regulă nu coincideau cu provinciile, incluzând câteva la un loc (Italia, Sicilia, Spania, Galia, Britania, Illyricum etc), Dacia făcea parte din circumscripția vamală a Illiriei (*portorium Illyrici*)⁸. La început vămile erau concesionate unor particulari, dar ulterior sistemul a fost înlocuit cu regia⁹.

Deși nu există atestări în acest sens, este în afară de orice îndoială că statul și-a apărut prin măsuri punitive dreptul său de a percepe taxele vamale împotriva celor care le eludau. De asemenea, pentru protejarea unor interese economice sau politice s-au instituit anumite prohibiții, încălcarea lor declanșând aplicarea forței de constrângere. Așadar, este de presupus că odată cu instituirea vămilor și a regimurilor vamale au apărut și primele incriminări ale încălcării acestor reglementări.

Primele atestări documentare cu privire la funcționarea vămilor pe teritoriul României datează din perioada Evului mediu timpuriu¹⁰, vameșul fiind considerat "dregător din afara senatului" (Miron Costin), "boier de divan" (Dimitrie Cantemir), sau "dregător de curte" (N.Stoicescu)¹¹. Dar nici în această perioadă nu întâlnim legi vamale propriu-zise care să reglementeze regimul vamal și să incrimineze clar și precis încălcările dispozițiilor legale din acest domeniu. Toate informațiile provin din actele domnilor prin care acordau

⁷ Colectiv. Istoria dreptului românesc, voi. I, Edit. Academiei București 1980 p 90

⁸ Idem

⁹ Ibidem

¹⁰ Ion Suceavă, Drept vamal, Edit. Cns Book Universal, București, 1997, p. 14.

¹¹ Colectiv, istoria dreptului românesc, voi. I, p. 290-291.

privilegii unor negustori, sau din documentele prin care se stabileau tarifele vamale¹².

Cu toate acestea este sigur că statutul acorda o atenție deosebită acestei surse de venit, întrucât prin secolul al XVII - lea se menționa înalta dregătorie a *marelui vameș*. Atribuțiile lui erau să centralizeze și contabilizeze toate veniturile din vămi. Depindea de *marele cămăraș*, responsabil cu strângerea și mânuirea banilor proveniți din averile domnului sau din veniturile țării afectate domnului: *vămi*, ocne, desetine¹³. Cu siguranță că acești dregători erau înzestrați cu abilități și aveau la îndemână instrumente de reprimare a oricăror încălcări ale reglementărilor vamale instituite de stat. De fapt, dreptul de a fixa și încasa taxe vamale devenise exclusiv domnesc, domnii având, de asemenea, dreptul de a opri exportul unor produse.

În pravila lui Vasile Lupu (1634 - 1653), intitulată după modelul mitropolitului Varlaam (? - 1657), "*Carte româneasca de învățătură*", erau precizate pedepsele ce se aplicau negustorilor care nu plăteau taxele vamale, celor care ocoleau punctele vamale, dar și vameșilor abuzivi. Setea de câștig a negustorilor însă, îi determina să evite punctele de vamă oficiale

și să folosească "drumurile tainice și neumblate" (*per vias occultas et insolitas*). În același timp, numărul mare al vămilelor pe care comercianții trebuiau să le plătească la trecerea pe domeniile feudale, abuzurile vameșilor și jafurile ale căror victime erau adesea au provocat numeroase nemulțumiri. De aceea, printre revendicările răsculaților lui Gheorghe Doja (1514) figura și desființarea vămilelor de pe moșiile feudalilor din Transilvania.

Nici în Moldova și Țara Românească situația nu era diferită din acest punct de vedere. Chiar și pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea 85% din orașele și târgurile Moldovei și 60% din cele ale Țării Românești erau, total sau parțial, în dependență feudală. În asemenea condiții, desființarea barierelor vamale interne

¹² Un asemenea document datează din 1407, fiind emis de Alexandru cel Bun al Moldovei - a se vedea I. Suceavă, op.cit., p. 15.

¹³ Colectiv, Istoria dreptului românesc, voi. 1., p. 298.

și unificarea reglementărilor în această materie a devenit un deziderat major al mișcărilor de reformă socială. Acestea au evoluat de la formele legale (petiții, proteste, acțiuni judiciare etc.) la cele situate în afara legii, căpătând uneori chiar forme violente (refuzul de a plăti vama). Astfel, cu greu se putea face o diferențiere între cei nemulțumiți de povara taxelor vamale și cei animați de îmbogățire prin practicarea comerțului cu eludarea acestor obligații.

Dezvoltarea economică și intensificarea activităților comerciale de la sfârșitul secolului al XVIII-lea au determinat unele modernizări ale sistemului vamal în țările române. În Transilvania acestea au survenit în contextul reorganizării lui în întreg Imperiul habsburgic operată de împărăteasa Măria Tereza. În Moldova și Țara Românească s-a încercat o modernizare odată cu aplicarea Regulamentelor organice, dar condițiile de la acea vreme cât și inexistența unui personal calificat au condus la abandonarea prevederilor referitoare la sistemul vamal, trecându-se la vechea formă de arendă. Totuși, la 1847 s-a desființat vama dintre cele două principate, iar la 1848 s-a instituit un tarif vamal comun, creându-se astfel un spațiu comercial și vamal unic.

În același timp măsura avea o profundă semnificație politică, deoarece reprezintă o manifestare a suveranității statelor românești, totdeauna autonome în raport cu puterile suzerane oricare ar fi fost ele: Imperiul Roman, Țarist sau Habsburgic.

SECȚIUNEA III. :
CONTRABANDA ÎN CADRUL LEGISLAȚIA
STATULUI ROMÂN MODERN (1859-1949)

*1. Proiectul pentru administrarea vămilor Principatelor
Unite Moldova și Țara Românească*

La 16 decembrie 1859, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a promulgat Proiectul pentru administrarea vămilor Principatelor Unite Moldova și Țara Românească. Documentul a rămas în acest stadiu (de proiect) datorită

mecanismului legislativ greoi din acea perioadă, dar și obstacolelor, în special externe, aflate în calea acestui demers deosebit de important pentru ființa tânărului stat românesc.

Proiectul a constituit o primă tentativă de modernizare a sistemului vamal și era inspirat de legislația europeană. Conținea 111 articole grupate pe trei părți¹⁴:

- partea I-a, organizarea serviciului vamal (art. 1 - 45);
- partea a II-a, dispoziții comune referitoare la operațiunile de import și export (art. 46 - 57);
- partea a III-a, instrucțiuni de contabilitate și manipulare (art. 58-111).

De asemenea, cuprindea instrucțiuni speciale privind procedura judiciară în caz de nereguli¹⁵. Deși a reprezentat rodul unei gândiri înaintate

și a avut drept scop dezvoltarea relațiilor economice ale Principatelor Române, împrejurările istorice nu au favorizat legiferarea acestui proiect.

Situația din domeniul vamal a continuat să rămână confuză, astfel că la 9 iulie 1860 s-a impus emiterea unei legi pentru interzicerea arendării vămilelor, practică până atunci, veniturile urmând a fi încasate în mod direct de către administrația publică.

La 19 iunie 1866 a apărut *Legea asupra taxelor vamale*¹⁶ a cărei punere în aplicare a fost amânată prin alte două legi succesive¹⁷, ca dovadă a nesiguranței și timidității din acest domeniu.

¹⁴ I. Suceavă, op. cit. pag 19.

¹⁵ Colectiv, Istoria dreptului românesc, vol. II, Edit. Academiei, București, 1987, p. 109.

¹⁶ L pentru amânarea până la 1 august viitor a legii asupra vămilelor, Monitorul Oficial nr.37 din 24 iunie 1866 și L pentru amânarea punerii în lucrare a legii asupra vămilelor, Monitorul Oficial nr. 42 din 1 iulie 1866, V.Boerescu, op.cit., p. 373 - 376

¹⁷ Colectiv, Istoria dreptului românesc, vol.II, Edit. Academiei, București, 1987, p. 109. «I. Suceavă, op. cit., p. 21-22.

La 6 februarie 1872 a fost promulgată *Legea pentru monopolul tutunului* care prevedea la art. 26 alin. 2 că oriunde s-ar găsi tutun neînregistrat cu marca regiei¹⁸, foi naturale sau în preparare, *se va considera de contrabandă*, afară numai de vor fi importate și se va prezenta biletul vamal de import pentru consum; bunurile se vor confisca și călcătorii se supun la o amendă de la 50 la 500 lei.

Până la apariția Legii generale a vămile din 15 iunie 1874, se pare că infracțiunea de contrabandă este menționată pentru prima dată în această Lege a monopolului tutunului în forma arătată mai sus.

2. Legea generală a vămile din 15 iunie 1874

Prima lege vamală modernă și sistematizată a fost promulgată la 15 iunie 1874 și a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1875¹⁹. Elaborarea proiectului a durat aproape opt ani, era opera unui colectiv de specialiști care au observat cu precizie elementele economico- financiare ale epocii, ansamblul normelor de drept public și privat, celelalte probleme referitoare la situația sistemului vamal²⁰.

¹⁸ Regia tutunului.

¹⁹ Colectiv, *Istoria dreptului românesc*, vol.II, Edit. Academiei, București, 1987, p. 109. «I. Suceavă, op. cit., p 109

²⁰ I Suceavă, op. cit. p. 21-22

Este de observat că România și-a făurit o lege vamală, expresie de necontestat a suveranității statale, cu 3 ani înaintea dobândirii independenței (1877).

Legea cuprindea 11 titluri și 265 articole, tit. VII (art. 166 - 174) fiind intitulat "*Despre contrabandă*", iar tit. VIII (art. 175 - 213) "*Despre modul de a proceda în cazurile de infracțiuni*". Abia intrată în vigoare a suferit două modificări prin legile din 4 și 12 aprilie 1875²¹. Alte modificări s-au operat în 1877²², 1880²³, 1882 (una dintre cele mai importante)²⁴, în 1884²⁵, 1886 și 1889²⁶.

În pofida acestor numeroase modificări, esența noțiunii de contrabandă a rămas aceeași. Textul art. 166 care o definea nu a fost atins din 1874 și până în 1905. Potrivit acestuia, "*orice importatiune sau esportatiune săvârșită sau tentată în contra dispozițiilor legii de față, fie în scopul de a nu se plăti drepturile cuvenite fiscoșului sau de a se eluda o prohibițiune, fie numai spre a se evita îndeplinirea unor formalități, va constitui un fapt de contrabandă*".

Contrabanda având ca obiect mărfuri tarifate sau prohibite, făcută sau tentată în cuprinsul unui port sau unui birou vamal, prin locuri afectate regalmente la operațiuni vamale se pedepsea cu confiscarea mărfurilor și cu o amendă egală cu jumătatea valorii acestora, dacă erau tarifate, și cu valoarea întregă dacă mărfurile erau prohibite. Introducerea frauduloasă a tutunului se

²¹ L. pentru modificarea unor articole din legea vămilor, publicată în Monitorul Oficial nr.76 din 4 aprilie 1875 și L. peniru modificarea unor articole din legea vămilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 83 din 12 aprilie 1875.

²² L. pentru modificarea legii generale a vămilor, publicată în Monitorul Oficial din 18 martie 1877.

²³ Legile pentru modificarea legilor vamale din 15 iunie 1874 și 18 martie 1877, publicate în Monitorul Oficial nr. 35 din 13 februarie 1880 și nr. 58 din 11 martie 1880; L. pentru modificarea legilor vamale, publicata în Monitorul Oficial nr. 70 din 25 martie 1880.

²⁴ L. pentru modificarea unor dispoziții din legea generală a vămilor publicată în Monitorul Oficial nr. 281 din 17 martie 1882.

²⁵ L. peniru adăugarea unui alineat la art. 8 din legea generală a vămilor, publicată în Monitorul Oficial nr. 51 din 8 iunie 1884.

²⁶ Colecțiuni de legi și regulamente vamale, București, Tipografia Curții Regale, 1890.

sanționa cu amenda prevăzută în L din 6 februarie 1872, pentru înființarea monopolului tutunurilor (art. 167).

Contrabanda cu mărfuri tarifate sau prohibite, făcută sau tentată în afara unui port sau unui birou vamal, prin locuri ascunse sau interzise trecerii mărfurilor se sancționa cu confiscarea și amenda prevăzute la art. 167 la care se adăuga confiscarea mijloacelor de transport. Separat delincvenții se trimiteau înaintea tribunalelor pentru a fi condamnați la pedeapsa închisorii (art. 168).

Conform alin. 3 al art. 168 închisoarea pentru fapta de contrabandă era:

- de la 5 zile până la 3 luni, dacă fapta era comisă de mai puțin de 3 indivizi;
- de la 3 luni până la un an, dacă fapta era comisă de 3 sau mai mulți indivizi, **constituiți în trupă**;
-
- de la 2 ani până la 5 ani, dacă unul sau mai mulți făptuitori constituiți în trupă au avut asupra lor arme aparente sau ascunse pe care însă nu le-au întrebuințat.

Dacă făptuitorii întrebuințau armele, se aplicau pedepse mai grave prevăzute în Codul penal pentru crimele și delictele respective.

Închisoarea pentru fapta de contrabandă nu se confunda cu închisoarea ce se aplica în cazurile de introducere frauduloasă de tutunuri, conform legii monopolului asupra acestui produs, celor care nu plăteau amenzile.

Contrabanda săvârșită sau încercată prin locuri destinate operațiunilor vamale, având ca obiect mărfuri prohibite pentru motive de salubritate, de siguranță publică, sau de protecție a agriculturii ori industriei naționale se sancționa cu confiscarea și amenda prevăzute la art. 167, dar și cu închisoarea de la 5 zile până la 3 luni (art. 169).

Această pedeapsă cu închisoarea se aplica și agenților vamali care se dovedeau că au participat cu bună știință ori au favorizat într-un mod oarecare o contrabandă de asemenea natură. Funcționarii care din neglijență lăsau să se

strecoare contrabande din categoria celor de mai sus, se pedepseau cu amendă de la 50 la 500 lei.

Contrabanda cu mărfuri scutite de drepturi se pedepsea cu amendă de 25 lei, indiferent de locul prin care mărfurile erau introduse ori scoase din țara și oricare era valoarea lor (art. 170).

Participanții la contrabandă (instigatori, favorizatori, tăinuitori) erau considerați complici indiferent de forma participării, suportând aceleași pedepse care se pronunțau contra făptuitorilor (art. 171).

Folosirea în vamă a documentelor false prin care se păgubea fiscul de o parte din drepturile lui era considerată înșelăciune sau escrocherie pedepsită conform Codului penal (art. 173). Pedepsa pentru o asemenea

faptă nu se confunda cu aceea prevăzută pentru fals. Era vorba de folosirea facturilor, a scrisorilor de trăsură, a "polițelor de carico" sau a oricăror acte conținând indicații mincinoase prin care se reușea înșelarea bunei - credințe a agenților vamali și crearea unei pagube.

Art. 172 alin. 1 din lege, prevedea că urmărirea contrabandei se prescrie în termen de un an de la comitere, iar la alin. 3, erau enumerate probele scrise care se puteau administra în procesele de contrabandă. Aceste probe, se preciza în text, erau suficiente chiar dacă mărfurile nu se mai găseau. Într-o asemenea situație, confiscarea se înlocuia cu o despăgubire în bani.

În lumina acestor texte, deși ele nu precizau expres, contrabanda a fost considerată de practicienii și de teoreticienii vremii ca fiind un *delict*. Potrivit Codului penal român de la 1864, în vigoare din 1865, infracțiunile se clasificau, în raport de pedepsele ce li se aplicau, în *crime, delict*e și *contravenții*. Pentru crime erau prevăzute: munca silnică (pe viață sau pe timp limitat), reclusiunea (pedeapsă privativă de libertate), detențiunea și degradarea civică. Pentru delict

se aplicau: închisoarea corecțională (de la 15 zile până la 2 ani), interzicerea

unor drepturi politice, civile sau de familie și amenda de la 126 lei în sus, iar pentru contravenții: închisoarea polițienească (de la o zi la 15 zile) și amenda.

Doctrina și jurisprudența de la sfârșitul secolului al XIX - lea și începutul celui de-al XX-lea au apreciat că această clasificare avea semnificații mult mai profunde decât gradația pedepselor²⁷. Se lua în considerare faptul că acestea erau prevăzute în lege și aplicate la cazuri concrete în raport de perturbarea socială provocată de infracțiune. De asemenea, se aveau în vedere unele criterii identificate în chiar textele

legale după care infracțiunile aveau fizionomii distincte. Astfel, în privința delictelor și a contravențiilor, esențial era faptul că în timp ce primele nu puteau fi concepute în lipsa unei "intenții culpabile", celelalte se legau doar de faptul material, fiind neglijabil factorul volitiv.

Legea generală a vămilor de la 1874 conținea în cuprinsul său texte de incriminare a două categorii de infracțiuni, respectiv contravențiile vamale și delictul de contrabandă. După unii autori ideea de bază a teoriei infracțiunilor vamale era posibilitatea controlului. Dacă se producea o fraudă cu ocazia prezentării unei declarații vamale, legiuitorul era mai indulgent față de infracțiunile descoperite, temeiul constituindu-l prezumția că în aceste cazuri încălcarea legii era incidentală, iar nu obișnuință. Depunerea unei declarații vamale presupunea efectuarea unui control și prea puțini aveau curajul să înfrunte vigilența funcționarilor vamali, deci dacă exista o declarație, infracțiunea descoperită era calificată contravenție, mai exact - ***contravenție de reticență***.

Când vama nu era sesizată cu o declarație vamală, chiar neîndeplinirea unei simple formalități constituia un fapt de contrabandă. Prin urmare elementul calificant în materia infracțiunilor vamale era declarația vamală. Dacă exista o

²⁷ I.V. Merlescu, Drept vamal, Edit.Tip."Curierul Judiciar", Soc. Anon., Buc. 1924, p, 29.

asemenea declarație, infracțiunea era mai puțin gravă, adică o contravenție de reticență, iar dacă nu exista o declarație, infracțiunea se considera gravă, **adică un *delict de contrabandă***.

Făcând o analiză a textelor de incriminare a delictului de contrabandă din L de la 1874 atât din perspectiva științei dreptului penal de la acea vreme, cât și a celei prezente, putem ajunge la concluzii interesante. Astfel, ***obiectul juridic*** al infracțiunii se constituia din relațiile sociale de natură economică privind formarea fondurilor bănești necesare statului pentru funcționarea sa. De asemenea, era vorba de relații sociale privind siguranța publică ce putea fi periclitată prin eludarea prohibițiilor, evitarea formalităților legale

și chiar de relații referitoare la ordinea publică pusă în pericol de infractorii constituiți în bandă ori înarmați.

Obiectul material îl constituiau bunurile (mărfurile) sustrate de la impunerea vamală, dacă erau din categoria celor tarifate, sau de la efectuarea formalităților de vămuire, dacă erau din categoria celor prohibite ori scutite de taxe.

Subiectul activ nemijlocit putea fi orice persoană (subiect necircumstanțiat), indiferent de cetățenie, domiciliu, profesie etc. Dacă făptuitorul era un comerciant sau comisionar, legea prevedea, ca măsură de siguranță, privarea pe o perioadă determinată sau pentru totdeauna de dreptul de antrepozitare și de facultatea tranzitului și a tuturor celorlalte expedițiuni. De altfel, măsura era aplicabilă comercianților și comisionarilor și pentru complicitate sau instigare (art. 174). Se avea în vedere și ***subiectul activ plural***, respectiv "***indivizii adunați în trupă***", ceea ce presupunea trei sau mai multe persoane constituite în bandă. Termenul nu era definit în legislația românească, însă în literatura de specialitate s-a acceptat că "***trupa***" sau "***bandă***" era o grupare cu o oarecare structurare (organizare internă, lider, distribuirea sarcinilor

etc.)²⁸ și dotare cu mijloacele necesare comiterii infracțiunii (arme, mijloace de transport, instrumente de lucru, sisteme de comunicare etc.).

Subiectul pasiv nu putea fi decât statul ale cărui interese, în primul rând de ordin financiar, erau afectate prin săvârșirea actelor de contrabandă.

Latura obiectivă era exprimată, conform textului de la art. 166, exclusiv printr-o *acțiune*, respectiv aceea de „*importațiune*” (în sensul de introducere a mărfurilor străine în țară) sau de „*exportațiune*” (adică scoaterea mărfurilor românești din țară) în contra dispozițiilor legii vamale. Prin deceniul trei al secolului XX. unii autori²⁹ erau de părere că

neefectuarea formalităților vamale sau nedepunerea declarației vamale constituie o inacțiune prin care se exprima latura obiectivă a delictului de contrabandă. În realitate, așa după cum arăta chiar textul incriminator, evitarea îndeplinirii unor formalități, noțiune în care se include și nedepunerea declarației vamale, era scopul acțiunii de import sau export nelegal.

Urmarea imediată sau *rezultatul* infracțiunii de contrabandă era starea de pericol creată în privința regimului juridic vamal, amenințarea la adresa acestuia. Legea nu condiționa existența infracțiunii de producerea vreunui rezultat material, însă atunci când infractorii reușeau să se sustragă de la plata drepturilor cuvenite fiscoșului se cauza, evident, un prejudiciu care trebuia recuperat. Acesta nu era totuși un element esențial al tuturor contrabandelor ci numai al unor modalități ale delictului, de exemplu contrabanda cu mărfuri tarifate.

În privința *laturii subiective* s-a admis la vremea respectivă că elementul constitutiv al acesteia nu putea fi decât *intenția calificată* prin scopul urmărit de infractori de a nu plăti taxele vamale, de a eluda o prohibiție sau de a evita îndeplinirea unor formalități. Cu alte cuvinte, delincvenții trebuiau să aibă reprezentarea că se sustrăgeau de la îndeplinirea cerințelor legii și să urmărească producerea acestui rezultat. *Mobilul* care îi anima pe făptuitori (dorința de

²⁸ Gri. Diaconescu, op cit., p. 329.

²⁹ I.V.Meriescu.op.cit.,p. 127.

îmbogățire sau, dimpotrivă, de supraviețuire) nu prezenta nici o importanță din punctul de vedere al legii.

Infracțiunea se considera realizată atât în forma *tentativei*, cât și în cea *consumată*. Legea vorbea de "orice importațiune sau exportațiune săvârșită sau tentată" și, prin urmare, nu se punea problema vreunei diferențe între cele două forme. Era suficientă doar o încercare de a importa sau de a exporta mărfuri încălcând dispozițiile legii pentru ca infracțiunea să se considere realizată.

O mare parte a doctrinei de la începutul secolului al XX-lea a admis ca element esențial al delictului de contrabandă, clandestinitatea. Elementul clandestinității, deși neprevăzut în lege, era, după unii autori³⁰, subînțeles. Frauda, încălcarea prohibiției sau evitarea formalităților nu se puteau concepe fără clandestinitate.

Totuși ideea s-a epuizat în ciuda susținătorilor ei, întrucât jurisprudența a ignorat-o constant. De altfel, o asemenea susținere teoretică apărea lipsită de orice importanță, știut fiind că infracțiunile de fraudă se săvârșesc prin excelență în condiții oculte.

În afara delictului de contrabandă, L. generală a vămilor de la 1874 incrimina și o seamă de contravenții care, în conformitate cu prevederile Codului penal de la 1864, constituiau infracțiuni. Deși nu se încadrau în noțiunea juridică de contrabandă, vom menționa câteva dintre acestea, mai cu seamă cele referitoare la transporturile navale.

Astfel, art. 67 dispunea pedepsirea cu amendă de la 50 până la 200 lei a căpitanului sau patronului vasului dacă nu depunea manifestul încărcăturii în 48 ore de la sosirea în port.

Art. 68 incrimina contravenția constând în deosebirile dintre mărfurile menționate în manifest și cele găsite efectiv pe navă. Dacă la bordul navei se găseau mai puține colete decât în cargo manifest, căpitanul sau patronul vasului era amendat cu 50 lei pentru fiecare colet lipsă. Dacă se găseau mai multe colete

³⁰ I.V.Meriescu.op.cit.,p.128

decât în document, coletele în plus se confiscau. Dacă acestea conțineau mărfuri prohibite se aplica și o amendă de 150 lei pentru fiecare colet în plus. Dacă se descopereau la bord, mărfuri prohibite, înscrise în manifest sub alte denumiri, în scopul ascunderii naturii lor, mărfurile se confiscau, iar încărcătorul culpabil, căpitanul sau patronul vasului se pedepsea cu amendă de la 100 la 5.000 lei pentru fiecare 100 kg. marfa.

Orice navă încărcată cu marfă de export trebuia să aibă la plecare un "manifest de încărcământ" vizat de biroul vamal, indicând natura și cantitatea mărfii. Căpitanul sau patronul care contravenea acestei dispoziții se pedepsea cu amendă de la 50 la 200 lei.

Documentele de bord ale navelor care, conform regulamentelor se depuneau la autoritățile însărcinate cu polția porturilor sau schelelor, nu se restituează decât după ce "manifestul de încărcământ" era prezentat la biroul vamal și vizat, căpitanii de porturi și funcționarii de sub ordinele lor care încărcău această interdicție erau amendați cu 500 lei (art. 70).

Potrivit art. 71, căpitanii sau patronii de bastimente încărcate pentru export, pe care se descopereau mărfuri neînscrise în manifestul prezentat biroului vamal sau înscrise sub denumiri false erau pedepsiți cu amendă de la 500 la 5.000 lei.

Nici o marfă nu se putea descărca din vase sau încărca în ele decât cu permisiunea vămii și în prezența agenților vamali. Descărcarea și încărcarea era permisă numai între răsăritul și apusul soarelui.

Contravențiile la aceste dispoziții se pedepseau cu confiscarea mărfii și amendă de 100 lei dacă taxele datorate se ridicau la 25 lei sau mai mult și numai cu amendă de 50 lei dacă marfa era scutită de taxe.

Tit. VIII al legii (art. 175-213) cuprindea prevederi procedurale referitoare la constatarea și urmărirea infracțiunilor vamale, inclusiv a delictului de contrabandă. Astfel, se dispunea că orice infracțiune prevăzută în legea de față trebuia constatată printr-un proces-verbal dresat îndată după descoperirea ei (art.

175). Așadar, fiind vorba de o dispoziție imperativă, neîntocmirea procesului-verbal conducea la anularea tuturor celorlalte activități. Cu alte cuvinte, în absența procesului-verbal de constatare nu putea fi demarată instrucția penală.

Potrivit art. 176, cei îndrituiți a constata infracțiunea de contrabandă și, prin urmare a întocmi procese-verbale erau:

- agenții vămilor de orice grad și de orice clasă;
- ofițerii, subofițerii și soldații trupelor însărcinate cu paza frontierelor;
- căpitani de port și înlocuitorii lor legali;
- primarii comunelor urbane și rurale, subprefectii, polițiștii și toți agenții poliției judiciare în genere;
- persoanele autorizate legalmente a lucra în numele primarului, subprefectului și polițiștilor.

Constatarea trebuia făcută de cel puțin doi din funcționarii desemnați de lege. Dacă fapta era constatată de o persoană incompetentă, aceasta trebuia să semneze procesul-verbal alături de cei competenți, chemați să dreseze actul. În cazul infracțiunilor comise în afara unui birou, mărfurile și mijloacele de transport trebuiau conduse la cea mai apropiată autoritate vamală.

Conform art. 179, procesul-verbal de constatare trebuia să cuprindă:

- data descoperirii faptei sau faptuitorilor;
- locul descoperirii;
- numele, prenumele, calitatea și reședința funcționarilor și a persoanelor care luau parte ca descoperitori la redactarea procesului-verbal;
- faptele care constituiau infracțiuni, textul de lege privitor la ele;

- natura, felul, calitatea, cantitatea (după greutate, măsură sau număr) și valoarea obiectelor confiscate;
- numele, prenumele și locuința făptuitorilor;
- cifra amenzii aplicabile;
-

- felul și valoarea obiectelor reținute pentru asigurarea amenzilor;
- locul, data și ora încheierii procesului-verbal.

În art. 180 - 183 erau prevăzute măsuri referitoare la ridicarea documentelor false și anexarea lor la procesul-verbal, cu privire la mărfurile ridicate, la cele perisabile și la participarea făptuitorilor la dresarea proceselor-verbale. În rest erau aplicabile prevederile Codului de procedură penată de la 1864.

L. generală a vămilor din 1874 cu modificările ulterioare s-a aplicat 31 ani, fiind în felul acesta cea mai longevivă în domeniul de care ne ocupăm.

3. Legea generală a vănilor din 1 iulie 1905

La începutul secolului al XX-lea, nevoia de a se da un avânt industriei și comerțului a impus elaborarea unui nou tarif vamal. Emil Costinescu, ministrul finanțelor, l-a elaborat în 1904 pe baze științifice imprimându-i un pronunțat caracter protector cu scopul vădit de a apăra industria națională. Tot el a fost autorul unui proiect de lege a vănilor care trebuia să corespundă cerințelor timpului.

În privința contrabandei, sensul proiectului Costinescu era următorul: toată rigoarea față de contrabanda la import, toată simpatia (toleranța) pentru contrabanda la export. Explicația se găsea în faptul că prin contrabanda la export se aducea atingere intereselor statului către care se făcea exportul și căruia, în mod firesc, îi revenea sarcina să se apere de această fraudă. El nu a fost însă prezentat Parlamentului în forma inițială deoarece Guvernul s-a schimbat, iar noul ministru al finanțelor, Take Ionescu, i-a adus unele modificări.

În noua sa formă, proiectul a trecut prin Senat la 9 martie și prin Cameră la 1 aprilie 1905, Legea a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 72 din 1 iulie 1905 și a intrat în vigoare la 1 septembrie același an. Era structurată în patru părți, XXVI capitole și 280 articole. Capitolul XXI se intitula *Despre*

contrabandă", iar cap. XXII - *Procedura în materie de contravenții vamale și de contrabande*. Raportorul de la Senat. D. Pascal Toncescu arăta că *'s-a căutat a se legifera într-un mod mai liberal'* problemele referitoare la contravenții și contrabande. Tot el credea că legea

va rezista mult timp guvernând *administrațiunea vămilor* în folosul economiei românești.

În februarie 1912, P. P. Carp a inițiat un proiect de modificare a legii, măbind numărul birourilor vamale și stabilind procedura înființării și desființării lor. Textele de incriminare și cele de procedură au rămas neschimbate. Proiectul a trecut prin parlament devenind lege, promulgată la 25 februarie 1912 și publicată a doua zi.

Împrejurările create de începutul primului război mondial au demonstrat că legea vamală nu oferea cadrul optim necesar combaterii cu eficiență a contrabandei care lua amploare. Fiind constrânse de blocada instituită de aliați, puterile centrale au căutat noi surse de materii prime în statele rămase inițial neutre. Printre acestea aflându-se și România, cantități imense de mărfuri erau exportate, dar mai ales trecute peste frontieră prin contrabandă. Profitând de faptul că legea sancționa cu blândețe contrabanda la export, populația limitrofă frontierei de pe linia Carpaților s-a dedat aproape în masă la această practică ilegală. Se căutau, în special, vite și cereale, câștigurile fiind tentante chiar și pentru vameși, grăniceri și jandarmi.

La începutul anului 1916, Emil Costinescu, revenit la departamentul finanțelor, a fost nevoit să inițieze o nouă modificare a legii. Cu această ocazie a constatat că incriminarea contrabandei nu era suficient de riguroasă, iar sancțiunile prevăzute nu mai speriau pe nimeni. Contrabandiștii dovedeau o îndrăzneală nemărginită încât faptele lor apăreau ca un comerț obișnuit "abia tulburat de jandarmi și de grăniceri, atunci când și aceștia nu erau părtași la fapte". Pentru contrabanda la export nu era prevăzută pedeapsa închisorii, astfel că delincvenții nu puteau fi arestați. Pe de

altă parte, procedura de constatare și de urmărire a infracțiunii de contrabandă era atât de greoaie, încât rar se întâmpla ca procesele - verbale să respecte întru totul prescripțiile legii, fapt ce

determina anularea lor în instanță. Spre exemplu, simpla omisiune a orei la care a fost constatată contrabanda sau a locului indicat cu precizie unde a fost prins făptuitorul, constituia cauză de anulare.

De aceea, proiectul trebuia să cuprindă dispoziții care să elimine asemenea lipsuri din corpul legii. Mai întâi s-a instituit un regim sancționator identic pentru contrabanda la import și pentru cea la export. S-a admis arestarea imediată a delincvenților care, în anumite cazuri, puteau fi condamnați și la reclusiune deși contrabanda continua să fie considerată doar un delict. De asemenea, s-a introdus o prevedere care înlătura facultatea instanțelor de a reduce amenzile.

Inițiatorii erau conștienți că nu vor stârpi cu desăvârșire contrabanda, dar sperau că vor reuși să o limiteze. La 31 martie 1916 proiectul a fost depus la Cameră trecând cu oarecare modificări la 1 aprilie, iar a doua zi la Senat. La 5 aprilie legea a fost promulgată și în ziua următoare publicată. A fost considerată cea mai importantă modificarea L. vămilor din 1905. datorită profunzimii schimbărilor operate și amplitudinii acestora.

Un eveniment major, mai radical decât legea, avea să pună capăt contrabandelor la frontiera cu puterile centrale, cel puțin în perioada 1916 - 1917. Este vorba de intrarea României în război la 14 august 1916, când activitatea tuturor vămilor a fost suspendată.

După unirea Basarabiei cu România, legea vămilor și tariful vamal au fost extinse în noile teritorii prin Decretul - Lege nr. 1.222 din 23 mai 1918³¹.

Același lucru s-a făcut și în privința Transilvaniei, Banatului și Bucovinei prin Decretul - Lege nr. 3-466 din 12 august 1919.

³¹ Colectiv, Istoria dreptului românesc, vol. 11/2, Edit. Academiei, București, 1987, p. 322.

Prăbușirea imperiilor vecine României a antrenat un haos economico - financiar care a favorizat contrabanda, inclusiv cu hârtii –

monede depreciate în restul continentului. Cu toate prohibițiile instituite, aceste monede pătrundeau în România unde încă mai aveau putere de cumpărare. Fenomenul provoca o scădere artificială a leului, ceea ce îngrijora autoritățile. În același timp, noi forme de contrabandă proliferau, speculând inadvertențele legii. Un mod de operare practicat pe scară largă în ultima vreme era acela al trecerii ilegale a mărfurilor chiar prin cuprinsul birourilor vamale. În timp ce contrabanda săvârșită prin locuri ascunse sau interzise se pedepsea cu închisoarea, cea săvârșită prin cuprinsul birourilor vamale se sancționa doar cu amendă și confiscarea. Aceste împrejurări au determinat, la sfârșitul anului 1919, inițierea altei modificări a legii vămilor prin care se urmărea sancționarea cu mai mare asprime a contrabandei. Proiectul a fost votat de ambele corpuri legiuitoare la 31 decembrie 1919 și legea s-a publicat în Monitorul Oficial din 13 ianuarie 1920. În același an s-a mai produs o modificare prin Decretul - Lege nr. 2.553 din 12 iunie 1920 prin care se aduceau unele inovații în materia contravențiilor. Comentatorii vremii au apreciat că acestea erau insuficient fundamentate și constituiau o sursă de confuzii.

Prin L. din 16 octombrie 1921 s-au adus unele modificări în privința taxelor de magazinaj, textele de incriminare a contrabandei nefiind afectate în vreun fel.

Ultima modificare a legii vămilor din 1 iulie 1905 s-a făcut prin L din 15 iulie 1930 pentru modificarea art. 196. Aceasta a vizat un text de incriminare a unei modalități legale a delictului de contrabandă și a sporit pedeapsa închisorii cu intenția vădită de a descuraja infractorii.

Nici o deosebire nu există între definiția contrabandei cuprinsă în L. din 1874 și aceea din 1905, cu excepția sublinierii că tentativa și fapta consumată erau pedepsite la fel. Art. 192 din L, de la 1905 prevedea că *'orice import sau*

export încercat sau săvârșit în contra dispozițiilor legii, fie în scopul de a nu se plăti drepturile cuvenite fiscoi, sau de a se

încălca o prohibițiune, fie numai spre a se înlătura îndeplinirea unor formalități, constituie un fapt de contrabandă. Nici o deosebire nu se face în aplicarea penalităților prevăzute în lege între o contrabandă săvârșită și una numai încercată''.

Ca urmare, construcția juridică a infracțiunii fiind identică, se înțelege că structura ei (obiect, latură obiectivă, subiect, latură subiectivă) era aceeași ca la finele secolului al XIX-lea. Deosebirile se identificau numai cu privire la severitatea sancțiunilor, la reglementarea unor modalități și la introducerea unor prevederi de procedură.

Astfel, contrabanda cu mărfuri tarifate sau prohibite la import sau export, prin locuri hotărâte de lege pentru operațiuni vamale cât și prin locuri ascunse sau interzise trecerii, se pedepsea cu amendă și confiscare (art. 193 alin. 1). Pedepsele erau prevăzute în detaliu sub forma unui tabel pentru 9 submodalități. De exemplu, contrabanda cu mărfuri tarifate prin locurile stabilite de lege pentru operațiuni vamale, comisă ziua în timpul orelor de serviciu³² se pedepsea cu amendă de la 10 lei la de 4 ori taxele la care ar fi fost supuse mărfurile. Amenzile creșteau progresiv, limitele minime variind în continuare de la 15 la 50 lei, iar cele maxime de la de 5 ori taxele datorate până la de 10 ori aceste taxe. Modalitățile contrabandei erau și ele diversificate: cu mărfuri tarifate prin locuri prevăzute pentru controlul vamal, ziua în afara orelor de serviciu, inclusiv sărbătorilor legale; prin locuri ascunse sau interzise trecerii, ziua de la răsăritul până la apusul soarelui; în aceleași condiții -dar noaptea de la apusul până la răsăritul soarelui; contrabanda cu tutunuri în foi sau fabricate, comisă în orice timp și în orice loc etc.

Mărfurile prohibite se confiscau, chiar dacă autorii infracțiunii rămâneau neidentificați, iar cele tarifate se rețineau pentru asigurarea plății amenzilor.

³² Era vorba, evident, de "orele de serviciu" ale autorității vamale

Infractorii care nu-și puteau dovedi domiciliul și nici posibilitățile de plată a amenzii (solvabilitatea), sau să prezinte o garanție în acest sens, erau arestați și trimiși de îndată înaintea tribunalului pentru înlocuirea amenzii cu închisoare, potrivit prevederilor art. 28 din C. pen. Dacă aceștia erau condamnați și la închisoarea prevăzută de art. 196 din L vămilor, se executa pedeapsa cea mai aspră (art. 193).

Prin modificarea adusă art. 196 în 1930, contrabanda cu mărfuri sau valori, tarificate sau prohibite, la import sau la export, săvârșită sau încercată prin locuri interzise trecerii, sau chiar prin cuprinsul vămilor, precum și substituirile de mărfuri făcute sau încercate, atât prin cuprinsul vămilor, cât și în cursul transportului, pe lângă sancțiunile prevăzute de art. 193 (amenda și confiscarea) se pedepseau cu *închisoarea corecțională*. Prin folosirea acestui termen se asigura un suport legal indubitabil opiniei după care contrabanda era un delict. Potrivit prevederilor Codului penal de la 1864, delictele se sancționau, printre altele, cu închisoare corecțională.

Limitele închisorii corecționale ce se putea aplica pentru **delictul** de contrabandă erau:

- de la 3 luni la 3 ani, dacă fapta era comisă de unul sau doi inși, neavând asupra lor arme;
- de la 6 luni la 5 ani, dacă fapta era comisa de unul sau doi inși având asupra lor arme, sau dacă era comisă de trei sau mai mulți inși.

În cazurile de flagrant delict, infractorii erau trimiși împreună cu o copie certificată după procesul - verbal, parchetului de pe lângă tribunalul competent. Procurorul emitea împotriva lor un mandat de arestare și îi trimitea tribunalului spre judecare, potrivit *L pentru instruirea și judecarea flagrantelor delict* (legea micului parchet) din 13 aprilie 1913, a cărei procedură se extindea astfel pe tot cuprinsul țării.

În cazurile neflagrante, organele vamale, după dresarea procesului-verbal trimiteau o copie certificată parchetului de pe lângă tribunalul competent, urmând ca *delictul*³³ să fie instruit și judecat după procedura ordinară.

Închisoarea corecțională pentru delikte de contrabandă era distinctă de închisoarea pentru neplata amenzilor sau de alte pedepse mai grave pentru crimele sau delicturile săvârșite de contrabandist.

Tribunalul corecțional putea aplica pe lângă pedeapsa închisorii și interdicția de la funcțiile publice, fiind abilitat de lege să publice sentința de condamnare.

Personalul vaselor, al căilor ferate, al avioanelor și în general oricine dădea concurs efectiv la contrabandă, pe lângă obligarea în solidar la plata amenzilor, era trimis în judecată corecțională alături de făptuitorii principali, infracțiunile vamale comise de călători cu ocazia ieșirii sau intrării lor în țară, erau considerate contravenții.

Art. 197 era o reluare identică a art. 169 din L de la 1874 și se referea la contrabanda cu mărfuri prohibite pentru motive de salubritate sau de siguranță publică. Pedeapsa prevăzută era aceeași ca în legea veche (Închisoare de la 5 zile până la 3 luni), ea aplecându-se și agenților vamali culpabili de participare sau favorizare. Funcționarii neglijenți erau pasibili de amenzi de 50 la 500 lei.

Contrabanda cu mărfuri scutite de taxe vamale se pedepsea în aceleași condiții ca și în vechea lege (art. 198 din L. de la 1905 și art. 169 în L. de la 1874) cu diferența că amenda era cuprinsă între 25 și 500 lei.

În afara incriminărilor din cap. XXI al L. din 1905, referiri la infracțiunea de contrabandă întâlnim în aproape întreg cuprinsul ei. Astfel, art. 43 prevedea că agenții vamali, comisionarii, expeditorii sau orice alte

³³ Pentru prima dată se folosea expres în textul legii noțiunea de delict în privința contrabandei.

persoane care intermediuau între comercianți și birourile vamale, dovediți ca au înlesnit contrabande ori au favorizat prin declarații și verificări false, sau prin alte mijloace, importuri sau exporturi în fraudă drepturilor vamale se pedepseau cu:

- închisoare de la un an până la trei ani, când importurile sau exporturile se făceau chiar prin cuprinsul biroului vamal;
- maximul închisorii corecționale, când importurile sau exporturile se făceau prin locuri ascunse;
- cu muncă silnică pe timp determinat, când importurile sau exporturile frauduloase favorizate s-au făcut de oameni adunați în trupă și înarmați.

Contrabandele săvârșite de personalul navelor se pedepseau cu de două ori pedepsele prevăzute de lege pentru delictul de contrabandă. Căpitanii sau agenții navelor erau ținute răspunzători pentru plata taxelor și a amenzilor (art. 57). Art. 61 dispunea că mărfurile introduse în țară pe uscat trebuiau transportate direct la biroul de vamă cel mai apropiat. Mărfurile care se descărcuau în vreo casă, hotel, han, cârciumă sau în orice alt loc mai înainte de a ajunge la biroul vamal, sau care treceau de birou fără a se opri, erau considerate ca trecute în contrabandă și se aplicau penalitățile prevăzute pentru acest delict. Tot astfel erau considerate mărfurile sau obiectele descărcate din vagoane în magazine, neînsoțite de scrisori de trăsură, nici înscrise în foi recapitulative, cu excepția faptului rezultat dintr-o eroare. În aceeași situație se aflau și mărfurile descărcate din vagoane și transportate în alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal (art. 63).

Potrivit art. 89 alin. ultim, constituia contrabandă și se aplicau sancțiunile prevăzute de lege, declararea falsă și taxarea cu rea -credință a mărfurilor importate sau exportate. Contrabandă era considerată și fapta de a ridica

din cuprinsul birourilor vamale mărfurile pentru care nu s-au plătit integral drepturile cuvenite fiscoiului (art. 93).

Introducerea în consumație internă a mărfurilor pentru care nu s-au făcut formalități de import se considera și se pedepsea ca un fapt de contrabandă (art. 114). Coletele poștale și orice alte mărfuri sosite pe această cale, neînscrise într-o listă rezumativă, dacă nu se dovedea că au fost expediate din eroare, erau și ele considerate ca fiind introduse prin contrabandă (art. 123). Mărfurile monopolizate sau prohibite introduse în țară prin colete poștale erau supuse dispozițiilor relative la contrabandă (art. 125).

Mai erau considerate delict de contrabandă următoarele fapte:

- tranzitul cu mărfuri prohibite (art. 151);
- scoaterea mărfurilor din magaziile unde au fost antrepozitate și încărcarea lor în vagoane sau în vase înainte de plata drepturilor -taxe vamale, de magazinaj etc. (art. 168);
- cabotajul cu mărfuri străine declarate ca indigene (art. 174);
- vitele neaduse de la pășunat dintr-o țară străină, fără justificare (art. 249);
- vitele găsite lipsă față de declarația inițială, atunci când pășunează în zona de frontieră (art. 251).

Urmărirea contrabandei sau a participării la contrabandă se prescria în termen de 2 ani de la comitere (art. 199). Dacă agenții vamali dobândeau convingerea că una sau mai multe fapte de contrabandă au fost săvârșite înăuntrul acestui termen se adresau ministerului public pentru a obține autorizarea de a face cercetări și percheziții. Cercetările și dresarea actelor se puteau face de agenții vamali care trebuiau să încheie un proces-verbal în asistența unui agent al poliției judiciare.

Pentru combaterea faptelor se administrau probe scrise rezultând din corespondență, registre, facturi sau alte hârtii descoperite la domiciliul bănuiților, precum și cele rezultând din actele sau scriptele vamale, ale căilor ferate, poștei, companiilor de navigație. Aceste probe erau considerate suficiente, chiar dacă mărfurile care constituiseră obiectul material al

contrabandei nu se mai găseau. Într-o asemenea situație, natura, felul și calitatea mărfurilor, precum și greutatea, măsura, numărul și valoarea lor se stabileau cu ajutorul facturilor sau scriptelor găsite la autorii faptelor sau la complicii lor, după scriptele vamale, ale căilor ferate, poștei sau ale companiilor de navigație. Dacă nici cu ajutorul acestor documente nu se putea determina valoarea mărfurilor (obiect al contrabandei), se utilizau prețurile curente ale pieței de la data săvârșirii infracțiunii.

Procesele-verbale de constatare a delictului de contrabandă se înaintau spre aprobare direcției generale a vămilor. Când legea prevedea pe lângă amenzi și pedeapsa închisorii, un exemplar al procesului—verbal se trimitea parchetului de pe lângă tribunalul competent. La rândul său, parchetul, după ce efectua instrucția afacerii, înainta dosarul tribunalului corecțional care judeca după dreptul comun

Procedura în materie de contravenții vamale și de contrabandă, cuprinsă în cap. XXII al legii (art. 201 - 234) era mai amplă și mai amănunțită față de cea din legea anterioară. Prevederile referitoare la această procedură puteau fi grupate în trei categorii: prevederi comune contravențiilor și delictului de contrabandă, prevederi relative la contravenții și prevederi relative la contrabandă. Cele comune prevedeau organelor competente să constate contravenții vamale și contrabande și să întocmească procesele-verbale, precum și conținutul acestor acte constatatoare. Textele art. 201 și 203 erau aproape identice cu ale art 176 și 179 din legea veche care priveau aceleași chestiuni. Tot prevederi comune

erau și cele care reglementau ridicarea, păstrarea și valorificarea mărfurilor supuse confiscării.

Procedura aplicabilă contravențiilor presupunea înaintarea proceselor-verbale de constatare la direcția generală a vămilor spre aprobare, investirea lor cu formulă executorie pentru a constitui titlu pentru executarea condamnărilor,

comunicarea hotărârilor administrației vămilor, căile de atac împotriva acestora (apel și recurs).

În privința procedurii aplicabile în cazul delictului de contrabandă erau de reținut următoarele:

- o copie a procesului-verbal se înmâna făptuitorului când acesta era de față la dresarea lui;
- redactarea proceselor-verbale de constatare se putea face oricând, în orice zi de lucru sau de sărbătoare;
- acțiunea publică³⁴ se exercita separat de acțiunea civilă; instanțele corecționale sau criminale nu puteau să se alăture cele două acțiuni pe motiv de conexitate;
- făptuitorii puteau fi arestați de vama și predați agenților poliției judiciare împreună cu un exemplar al procesului-verbal care, la rândul lor, îl predau parchetului de pe lângă tribunalul competent.

Dincolo de aceste prevederi se aplicau dispozițiile comune din Codul de procedură penală.

Ca și L. de la 1874, L. generală a vămilor de la 1905 incrimina o serie de contravenții vamale care nu se confundau cu delictul de contrabandă. Definiția contravenției se găsea la art. 89 potrivit căruia ***"deosebirile in dauna vămii, constatate între arătările unei declarații de import sau export și rezultatul verificării, se consideră contravenție și***

atrage după sine aplicarea amenzilor prevăzute de lege". Specialiștii vremii au remarcat că această definiție nu era suficient de cuprinzătoare și că alte tipuri de contravenții vamale se situau în afara ei.

³⁴ Acțiunea penală în actuala legislație.

Totuși s-a observat că deși erau situații când nu intrau în discuție nepotririile dintre declarațiile vamale și rezultatele verificărilor, acestea, adică declarațiile vamale, conduceau la constatarea neîndeplinirii unor formalități.

Majoritatea contravențiilor din L. de la 1905 aveau corespondent în L. de la 1874. Contravenția prevăzută la art. 67 din L. de la 1874 se regăsea la art. 66 în L. din 1905, deosebirea fiind aceea că în legea ulterioară termenul de depunere a manifestului încărcăturii era de 24 de ore, iar amenda de la 100 la 500 lei. Contravenția prevăzută la art. 68 în L. de la 1874 se regăsea la art. 67 în L. de la 1905, diferențele identificându-se la cuantumul amenzilor. Neînscierea în manifest a unor mărfuri încărcate pe nave sau înscrierea lor sub denumiri false, sancționată cu amendă de la 500 la 5000 lei de art. 71 din L. de la 1874. se regăsea în art. 69 din L. de la 1905 care pedepsea căpitanii sau patronii culpabili cu amendă de la 1000 la 10.000 lei. Exemplele pot continua.

Legea generală a vămilor din 1 iulie 1905, cu modificările trecute în revistă, au rămas în vigoare până la 28 aprilie 1933, adică aproximativ 28 ani, fiind a doua lege vamală, în ordine cronologică, a statului modern român.

4. Alte legi conținând texte de incriminare a infracțiunii de contrabandă

În paralel cu legile vamale, infracțiunea de contrabandă a fost incriminată până la 1949 și în alte legi cum erau: L. pentru monopolul tutunului, promulgată la 6 februarie 1872, L. pentru organizarea marinei comerciale din 21 februarie 1907, modificată prin L. din 21 decembrie 1922 și L. pentru administrarea și exploatarea monopolurilor din 1930.

a. L. pentru monopolul tutunului din 6 februarie 1872 prevedea la art. 24 alin. 2 obligația pentru cei care importau tutunuri străine, de a justifica, la trebuință, posesia acelor mărfuri prin chitanță de plată a drepturilor de introducere în țară. Încălcarea acestei obligații constituia, conform alin. 3 al aceluiași articol, contravenție care se pedepsea cu amenda de 120 lei pentru fiecare kilogram de tutun găsit în plus și cu confiscarea acestei mărfi.

Fiind vorba despre un import care nu putea fi dovedit, așadar considerat ilicit printr-o prezumție legală, deși legea nu folosea în mod expres termenul de contrabandă, jurisprudența îl considera ca atare. Mai exact, instanțele admiteau în mod constant că un import fraudulos constituia o contrabandă³⁵.

Art. 26 alin. 2 din L. pentru monopolul tutunului dispunea că oriunde se găsea tutun neînregistrat cu marca regiei tutunului, foi naturale sau în preparare, se considera de *contrabandă*, cu excepția cazurilor când erau importate și se prezenta biletul vamal de import

pentru consum. Fapta se pedepsea cu amendă de la 50 la 500 lei și confiscarea mărfii. De altfel, art. 167 alin. 2 din L. generală a vămilor din 15 iunie 1874, făcea trimitere la prevederile acestei legi, considerând că introducerea frauduloasă în țară a tutunului constituia un fapt de contrabandă.

³⁵ Tribunalul Maritim Galați, Sentința Penală nr. 8 din 7 octombrie 1933, in Constantin C. Tonegarușă., op.til., p. 16.

b. L pentru organizarea marinei comerciale din 21 februarie 1907.

modificată prin L din 21 decembrie 1922 cuprindea două texte de incriminare a contrabandei. Art. 30 dispunea că persoana îmbarcată cu serviciu la bord, care îmbarca sau debarca în țară străină în mod fraudulos obiecte supuse taxelor vamale, se pedepsea cu închisoare de la 15 zile până la 3 luni, fiind răspunzătoare și pentru amenda la care ar fi fost condamnat armatorul. După cum s-a arătat, orice import sau export fraudulos constituia o contrabandă indiferent dacă mărfurile erau tarifate sau prohibite.

Potrivit art. 35 din lege, căpitanul dovedit că a înlesnit o contrabandă în țara străină, pentru care se prevedea prin lege o amendă până la 1.000 lei se pedepsea cu 3 luni închisoare. Dacă contrabanda săvârșită era pedepsită de lege și cu confiscarea vasului sau cu o amendă mai mare de 1.000 lei, căpitanul dovedit de înlesnire, se pedepsea cu închisoare de la 3 luni la 1 an și cu suspendarea dreptului de a comanda un vas timp de 2 ani cel puțin și 3 ani cel mult. Separat de acestea, legea prevedea expres când proprietarul vasului avea dreptul să-l urmărească pe cale civilă pentru pagubele suferite.

Din modul de redactare a art. 35 din L. pentru organizarea marinei comerciale rezultă că pentru realizarea delictului incriminat trebuia să existe o contrabandă săvârșită de altcineva. Altfel spus, trebuia dovedit că s-a comis la bordul navei o contrabandă cu ocazia îmbarcării sau debarcării și că săvârșirea ei a fost înlesnită de căpitanul vasului printr-un act de toleranță sau de altă natură fără de care contrabanda nu s-ar fi putut săvârși ori s-ar fi săvârșit în condiții mult mai grele pentru infractori. Pe de altă parte, se cerea ca fapta de contrabandă săvârșită de altcineva, să fie pedepsită de lege cu o amendă de până la 1.000 lei într-o primă modalitate, cu aceeași amendă și confiscarea vasului sau amendă mai mare de 1.000 lei într-o a doua modalitate legală.

c. L pentru administrarea și exploatarea monopolurilor din 2 iulie 1930 prevedea la art. 54 că remorcherele, șlepurile, corăbiile, bărcile și în general orice vas plutitor național, care făcea curse de pasageri sau mărfuri numai între porturile dunărene, nu puteau avea la bord, pentru uzul personalului sau al pasagerilor, decât produse monopolizate, puse în comerț de administrația monopolurilor. Aceeași dispoziție se aplica și personalului trenurilor care efectuau curse mai mici de trei zile. Orice produs monopolizat străin aflate pe vasele enumerate mai sus ori asupra personalului trenurilor menționate se considera introdus prin *contrabandă* și pedepsit conform legii.

Art. 55 interzicea vaselor aflate sub pavilion străin debarcarea pe teritoriul țării a oricărui produs monopolizat. Operațiunea era considerată import și, fiind interzisă de lege, orice abatere se pedepsea cu pedepsele prevăzute pentru contrabandă. L. pentru administrarea și exploatarea monopolurilor incrimina și alte infracțiuni, însă numai cele de la art. 54 și 55 erau asimilate contrabandei.

"Afluxul" de texte de incriminare a delictului de contrabandă de la sfârșitul secolului al XIX-lea și din prima jumătate a celui de-al XX-lea nu poate avea altă explicație decât aceea a preocupării legiuitorului de a proteja o economie modernă aflată la începuturi, apoi afectată de ravagiile unui război mondial și, în fine, de o criză economică în plină evoluție. Era un concurs de împrejurări deosebit de propice dezvoltării unui fenomen infracțional cum se înfățișa contrabanda

5. Legea pentru administrația generală a vămilor din 13 aprilie 1933

Ca urmare a repetatelor modificări ale L. din 1905, pe la 1924 unii specialiști constatau că aceasta devenise "un conglomerat de legi și decrete-legi,

fiecare cu aspect distinct³⁶, Dacă în unele părți, vechea lege rămăsese cu textul inițial, în cele care priveau administrarea vămilor, contravențiile, contrabandele și procedurile, textul era profund modificat. Era evident că o asemenea situație nu mai putea continua și că era necesară o nouă lege.

Aceasta a fost votată la Senat în ședință din 31 martie 1933 și la Cameră în ședință din 4 aprilie același an, fiind publicată în Monitorul Oficial nr. 87 din 13 aprilie 1933. Potrivit art. 248 a intrat în vigoare la 15 zile de la publicare, adică la 28 aprilie 1933. Legea avea XXV capitole și 251 articole. Materia era structurată mai riguros și reglementările mai profunde, până la detalii. În special organizarea vămilor, competențele și răspunderile funcționarilor vamali, raporturile lor cu alte categorii de funcționari ai statului, rolul birourilor de vămuire și expediție etc, erau reglementate în amănunt.

Infrațiunile vamale erau tratate într-un singur capitol (cap. XXI), pe două secțiuni referitoare la contravenții și contrabandă, așa încât și din acest punct de vedere se poate considera un progres față de L. din 1905. Totuși el nu reunea decât definițiile celor două concepte, câteva modalități de realizare și unele prevederi de procedură, deși următorul capitol (cap. XXII) era consacrat în întregime acestor chestiuni. Un număr important de modalități de săvârșire a contrabandei și contravențiilor vamale *era* risipit în cuprinsul legii ca și la cele anterioare.

Definiția contrabandei, rămasă neschimbată, avea aceeași construcție de la 1874. Conținea însă un element nou, esențial pentru clarificarea poziției acestei infrațiuni în clasificarea stabilită de Codul penal în vigoare la acea dată. Era vorba de denumirea expresă a ***delictului de contrabandă*** punându-se astfel capăt oricăror interpretări contrare în acest sens. Potrivit art. 189 din L. de la 1933, ***"orice import sau export încercat sau săvârșit în contra dispozițiilor legii de față, fie în scopul de a nu se plăti drepturile cuvenite fiscoșului sau de a se încălca o prohibiție, fie numai pentru a se înlătura îndeplinirea unor formalități, constituie delictul de contrabandă"***.

³⁶ I.V. Merlescu, op.cit., p. 26

Substituirile de mărfuri făcute sau încercate în cuprinsul vămilor sau în cursul tranzitului, precum și contravențiile prevăzute în art. 186 din lege, săvârșite, dar descoperite în termen de doi ani de la lichidarea declarației vamale, constituiau de asemenea *delictul de contrabandă*. Fiind vorba de considerarea drept contrabandă a unor contravenții descoperite în anumite împrejurări, este cazul să relevăm elementele avute în vedere de legiuitorul de la 1933 la diferențierea celor două noțiuni. Potrivit art. 186, orice deosebire între arătările unei declarații vamale și rezultatul reviziei sau contrareviziei făcute mărfurilor cuprinse în declarație, deosebiri din care rezulta prejudicii pentru stat, constituia o contravenție și se pedepsea cu amendă și confiscare. În L. de la 1905 găsim o reglementare aproape identică la art. 89, iar în L. de la 1874, la art. 85. După cum s-a arătat, specialiștii vremii au considerat aceste texte ca definiție a contravenției vamale având ca unic și esențial element nepotrivirile dintre mențiunile unei declarații și rezultatul verificărilor. Pe de altă parte, aceiași specialiști considerau că ideea de bază a teoriei infracțiunilor vamale (contravenții și delikte) era posibilitatea controlului. Prin urmare, existând similitudini între textele de la 1874, 1905 și 1933, rezultă că elementele avute în vedere de legiuitori au fost aceleași.

Revenind la art. 189 din L. de la 1933 care asimilează contravențiile de reticență delictului de contrabandă în condițiile în care acestea au fost descoperite după lichidarea declarației, apreciem că măsura se justifica având la bază aceeași idee a controlului. Cu alte cuvinte, dacă diferențele se descopereau la data controlului, fapta se trata ca o contravenție vamală. Dacă datorită abilității infractorilor aceste diferențe nu se descopereau cu prilejul controlului sau al contrareviziei, ci mai târziu, dar înăuntrul termenului de doi ani, fapta se considera delict de contrabandă, cu toate consecințele decurgând de aici.

După definiția delictului de contrabandă, legea expunea modalitățile legale de săvârșire a acestuia și pedepsele aferente întocmai ca și L. de la 1905, cu diferența că, în general, acestea erau mai blânde. Spre exemplu, pentru

contrabandele cu mărfuri tarifate sau prohibite la import sau la export, fie prin locuri hotărâte pentru operațiuni vamale, fie prin locuri ascunse sau interzise trecerii se aplicau amenzi în cuantum de trei sau de cinci ori drepturile vamale ori diferențele drepturilor vamale datorate, în timp ce legea anterioară prevedea o câtime de, între 4 și 10 ori acele drepturi.

În privința transformării amenzii în închisoare lucrurile erau mai simplificate și, în consecință mai clare. Art. 192 prevedea că amenda în materie de contrabandă se transforma în închisoare în caz de insolvabilitate a infractorului. Insolvabilitatea decurgea din împrejurarea că timp de șase luni de la rămânerea definitivă a procesului-verbal de contrabandă, delincventul nu plătea integral amenda. În acest caz, agentul de urmărire încheia un proces-verbal care se înainta tribunalului competent în vederea transformării amenzii în închisoare, conform prevederilor art. 28 din C.pen. Închisoarea pentru neplata amenzii nu se confunda cu închisoarea corecțională ce se aplica pentru delictul de contrabandă. Pe lângă sancțiunile (amenzi și confiscări) prevăzute de lege la art. 190, delictul de contrabandă se pedepsea și cu închisoarea de la o lună la doi ani dacă delictul era comis de una sau două persoane neavând asupra lor arme sau de la 6 luni la 3 ani, dacă fapta era comisă de una sau două persoane având asupra lor arme, ori dacă era comisă de trei sau mai multe persoane (art. 194).

Art. 195 era consacrat în întregime funcționarilor vamali, comisionarilor, expeditorilor sau oricăror persoane servind ca intermediari între comercianți și birourile vamale, care se dovedeau că au înlesnit contrabanda ori au favorizat prin declarații și verificări false, sau prin alte mijloace importuri sau exporturi în fraudă drepturilor statului. O asemenea faptă era incriminată și în L. de la 1905, în art. 43, pedepsele prevăzute fiind foarte aspre: închisoare de la un an până la trei ani, maximul închisorii corecționale și chiar muncă silnică pe termen limitat. În L. de la 1933 se prevedeau pedepse mai blânde pentru persoanele enumerate mai sus, astfel:

- închisoare de la 15 zile la un an, când introducerea sau scoaterea mărfurilor din țară avea loc prin cuprinsul biroului vamal;
- închisoare de la 3 luni la 3 ani, când introducerea sau scoaterea mărfurilor din țară se săvârșea prin locuri ascunse;
- închisoare de la unul la 5 ani, dacă introducerea sau scoaterea frauduloasă favorizată de cei numiți era săvârșită de oameni adunați în trupă și înarmați.

Spre deosebire de legea anterioară, L. de la 1933 prevedea, pe lângă pedepsele enumerate, măsuri de "asanare" a aparatului funcționăresc și a mediilor de afaceri din zona vămilor.

Dintre acestea enumerăm:

- destituirea funcționarilor vamali, chiar dacă în final erau achitați, atâta timp cât în civil erau obligați în solidar la plata amenzilor;
- pierderea pentru totdeauna a dreptului de a exercita profesiunea pe lângă orice birou vamal de către comisionari, expeditori și agenții de vapoare.

Asemenea măsuri se aplicau și grănicerilor, ofițeri, subofițeri și soldați.

Art. 196 - 200 conțineau prevederi de procedură, deși Cap. XXII (adică art. 201 - 232) era rezervat procedurii în materie de infracțiuni vamale și purta această titulatură.

În cazurile neflagrante, când prejudiciul adus statului prin fapta comisă depășea 5000 lei, un exemplar al procesului verbal se înaintea Parchetului de pe lângă tribunalul competent pentru a se efectua instrucția penală și a se judeca delictul după procedura ordinară. Când prejudiciul adus statului nu depășea 5000 lei, direcția vămilor hotăra dacă era cazul sau nu să trimită un exemplar al procesului-verbal la Parchet, adică dacă se impunea sesizarea organelor penale.

La luarea unei asemenea decizii se avea în vedere situația făptuitorului și anume: dacă avea domiciliul în țară, solvabilitatea lui și antecedentele în materie de contrabandă.

În privința călătorilor, a personalului vaselor, căilor ferate și avioanelor care dădeau concurs efectiv la contrabandă, a aplicării interdicțiilor etc, precum și cu privire la cazurile flagrante de contrabandă cu mărfuri prohibite sau neprohibite prin locuri interzise, se aplicau prevederile art. 196 alin. 5-8 care erau preluate aproape integral din legea anterioară. La fel erau și dispozițiile referitoare la contrabanda cu mărfuri scutite de taxe (art. 197) și cele privind probele scrise ce se puteau administra în cauzele penale având ca obiect, delictul de contrabandă (art. 200 alin. 2-3 și urm.)

Dreptul funcționarilor vamali de a constata delict de contrabandă se prescria în termen de doi ani de la săvârșire sau de la lichidarea declarației și a oricăror alte acte vamale. Până la proba contrară, contrabanda dovedită se considera săvârșită înăuntrul termenului de prescripție. Pentru descoperirea contravențiilor vamale și a contrabandelor săvârșite în mai puțin de doi ani funcționarii vamali aveau nevoie de autorizarea Parchetului de a face descinderi, cercetări, percheziții, ridicări de acte. Cererea de autorizare întrerupea prescripția (art. 199 și 200 alin. 1).

Ca o coincidență sau, mai degrabă, ca o consecință a preluării unor texte din legea anterioară, procedura în materie de infracțiuni vamale era cuprinsă în cap. XXII (art. 201-232) din L. de la 1933. Totuși prevederile nu erau întru totul identice.

Se păstra dispoziția potrivit căreia orice infracțiune vamală trebuia constatată printr-un proces - verbal, adică adresarea unui astfel de act era o condiție *sine qua non* a întregii desfășurări ulterioare a procesului penal. Se păstrau, de asemenea, prevederile referitoare la funcționarii abilitați să constate infracțiuni vamale care erau aceiași ca și cei numiți în L din 1905.

Funcționarii vamali de orice grad și orice clasă erau competenți să dreseze procese - verbale definitive, în timp ce ofițerii, subofițerii și soldații din trupele

însărcinate cu paza frontierei, căpitani de port și înlocuitorii lor legali, primarii comunelor rurale, pretorii și agenții poliției judiciare puteau să întocmească procese - verbale preliminare. Pe baza acestor procese - verbale preliminare sau numai a comunicărilor făcute de agenții respectivi, precum și în baza altor probe, funcționarii vamali dresau procesul - verbal definitiv care trebuia întocmit și semnat de cel puțin doi funcționari (art. 201).

Cuprinsul procesului-verbal definitiv de constatare a delictelor de contrabandă era prevăzut la art. 202 și nu se deosebea de cel prevăzut în legile anterioare. Un progres în această privință se putea observa în alin. 2 și 3 ale art. 214 unde se arăta că viciile de formă nu atrăgeau nulitatea proceselor - verbale. Ele puteau fi corectate în instanță pe baza actelor din dosarul infracțiunii sau chiar de birourile vamale unde fuseseră întocmite inițial. În asemenea situații faptele constatate se puteau combate prin proba contrară.

Modalitățile concrete de săvârșire a delictului de contrabandă, înșirate în tot cuprinsul legii, nu difereau esențialmente de cele prevăzute în legea anterioară.

În linii mari, efectele erau următoarele:

- mărfurile introduse în țară pe alte căi decât drumurile vamale și transportate în alte locuri decât la birourile vamale (case, hotel, han, cârciumă sau orice alt loc) se considerau trecute în contrabandă și se aplicau penalitățile prevăzute de lege;
- mărfurile descărcate din vagoane, neînsoțite de scrisori de trăsură nici înscrise în foile recapitulative erau considerate de contrabandă, cu excepția cazului dacă se dovedea existența unei erori;
- orice lipsuri de mărfuri constatate ulterior declarației la sosirea în port a navelor se considerau și se tratau ca o contrabandă;
- nedeclararea în manifest a preparatelor stupefiante, declararea lor sub o denumire falsă, declararea unei cantități mai mici se tratau, de asemenea, ca o contrabandă, aplicându-se și

dispozițiile legii speciale pentru combaterea abuzului de stupefiante³⁷; același tratament se aplica și nedeclarării preparatelor stupefiante aflate în proviziile de bord;

- încărcarea, descărcarea sau transbordarea mărfurilor străine în vase fără permis vamal - constituia contrabandă aplicându-se pedepse căpitanilor, agenților sau chiar patronilor dacă aceștia erau găsiți vinovați;
- acostarea vaselor încărcate în alte locuri decât cele fixate pentru efectuarea operațiunilor vamale era considerată o tentativă de contrabandă care, potrivit prevederilor art. 189 alin. ultim din lege, se pedepsea la fel ca infracțiunea consumată;
- tot contrabandă era considerat și cabotajul cu mărfuri străine pentru care nu se îndepliniseră formalitățile de import (neindigenate).
- sustragerile și substituirile mărfurilor din antrepozite, precum și scoaterea lor înainte de a se plăti drepturile cuvenite statului, constituiau, de asemenea, fapte de contrabandă.

Legea pentru administrația generală a vănilor din 13 aprilie 1933 a rămas în vigoare până la 1 ianuarie 1949, adică aproximativ 16 ani, fiind a treia lege vamală, în ordine cronologică, a statului modern român.

³⁷ L. din 25 aprilie 1928 - în C. Hamangiu, vol. XV - XVI, p. 1048.

SECȚIUNEA IV.
CONTRABANDA ÎN REGLEMENTĂRILE VAMALE DIN
PERIOADA 1949-1989

1. Legea nr. 9 din 1 ianuarie 1949 asupra vămilor

Evenimentele politice de după 23 august 1944 au condus treptat la eliminarea economiei de **piață**³⁸, a proprietății private și înlocuirea lor cu o economie etatizată având la bază proprietatea de stat. Guvernul condus de dr. Petru Groza, instaurat la 6 martie 1945, dominat de elemente de stânga, a inițiat o reformă agrară la 23 martie același an și a organizat alegerile parlamentare din 19 noiembrie 1946, în urma cărora blocul forțelor de stânga a obținut majoritatea în forul legislativ. Astfel a fost posibilă adoptarea unor măsuri menite a întări controlul statului în economie. Este vorba în mod deosebit de L. pentru etatizarea Băncii Naționale a României din 20 decembrie 1946 și de naționalizarea principalelor întreprinderi industriale, miniere, bancare, de transport și de asigurări, de la 11 iunie 1948.

În asemenea condiții era limpede că vechea lege pentru administrația generală a vămilor din 1933 trebuia înlocuită. La 29 decembrie 1948, Marea Adunare Națională³⁹ a votat L. nr. 9 asupra vămilor care s-a publicat în Monitorul Oficial nr. 1 din 1 ianuarie 1949, data când a și intrat în vigoare.

³⁸ I. Suceavă, op cit., p 24.

³⁹ Parlamentul României din perioada 1946-1989

Noul act normativ era structurat pe XIII capitole și 81 articole. Cap. XII, intitulat "Infrațiuni vamale", cuprindea două secțiuni, una referitoare la contravenții, cealaltă la contrabandă.

Dacă în privința contravențiilor, definiția cuprinsă în art. 72 din L. nr. 9/1949 era identică celei din art. 186 al L. din 1933, în ce privește contrabanda erau de observat câteva deosebiri. Potrivit art. 75, *"orice import sau export încercat sau săvârșit fără depunerea unei declarații vamale, în contra dispozițiilor legii de față, fie în scopul de a nu se plăti drepturile statului sau de a se încălca o prohibiție, fie numai pentru a se înlătura îndeplinirea unor formalități, constituie o contrabandă"*.

În primul rând s-a introdus condiția nedepunerii unei declarații vamale ceea ce însemna că efectuarea unui import sau export fraudulos în scopurile arătate de lege, efectuat după depunerea unei declarații vamale, nu putea fi considerat delict de contrabandă ci contravenție vamală.

În al doilea rând, legea nu mai considera contrabanda un delict, nici *expressis verbis* în definiție și nici altcumva în cuprinsul legii. Dacă în L. de la 1905 se vorbea de "închisoare corecțională pentru *delicte* de contrabandă", iar L. de la 1933 folosea termenul de "*delict*" în chiar definiția contrabandei, L. de la 1949 a renunțat la această noțiune. Mai mult, nu se prevedea pedeapsa închisorii și prin urmare existau toate motivele pentru a scoate contrabanda din categoria delictelor. Numai că, neputând fi nicicum calificată drept crimă, iar legea diferențiind-o, cel puțin formal de contravenții, nu rămânea decât varianta delictului. Așadar, contrabanda incriminată de L. nr. 9/1949 era un delict sancționat doar cu amendă, cu alte cuvinte un delict *sui generis*.

În al treilea rând, legea vamală nu mai prevedea o procedură specială, proprie domeniului vamal în ceea ce privește constatarea și sancționarea contrabandei. Ea se limita să facă trimiteri la Codul de procedură fiscală care reprezenta dreptul comun în materie, iar atunci când

se considera necesar, era sesizat Parchetul în vederea '*deschiderii acțiunii penale*' după normele Codului de procedură penală.

Se poate spune că L. nr. 9/1949 conținea prevederi de incriminare a infracțiunilor vamale *relaxate* în comparație cu cele anterioare. Motivele unei asemenea stări de lucruri erau multiple, mai evidente fiind: starea economiei după cel de-al doilea război mondial, izolarea României față de țările Europei occidentale, includerea ei în sfera de influență a U.R.S.S. și nu în ultimul rând, naționalizarea activităților comerciale. În asemenea condiții se pare că fenomene de genul contrabandei nu constituiau priorități și erau tratate ca atare. Pe de altă parte, îngustarea treptată a comerțului particular până la transformarea lui completă în comerț de stat sau cooperatist, nu mai oferea posibilități sigure pentru valorificarea mărfurilor introduse prin contrabandă.

Formele sau modalitățile de săvârșire a infracțiunii de contrabandă așa cum erau incriminate de L. nr. 9/1949 nu difereau substanțial de cele cuprinse în L. din 1933 și chiar în aceea din 1905. În principal ele erau următoarele:

- substituirile de mărfuri făcute sau încercate în cuprinsul birourilor vamale sau în cursul tranzitului;
- contravențiile prevăzute la art 72 descoperite după lichidarea declarației vamale dacă acestea erau comise prin folosirea de acte false sau alte manopere frauduloase (contravențiile prevăzute la art. 72 constau în orice diferență dintre arătările unei declarații vamale și rezultatele verificării sau contrareviziei mărfurilor prin care se aduceau prejudicii statului);
- nedeclararea în manifestul mărfii a preparatelor stupefiante, declararea lor sub o denumire falsă, precum și plusul de greutate constatată față de greutatea manifestată, caz în care se aplicau și dispozițiile legii speciale pentru combaterea abuzului de stupefiante; nedeclararea acestor

produse ori declararea lor sub o denumire falsă era considerată contrabandă și în cazul proviziilor de bord;

- neînscrierea mărfurilor în manifest ori înscrierea lor sub o denumire falsă urmată de neplata taxelor vamale;
- încărcarea, descărcarea sau transbordarea mărfurilor fără permis vamal;
- acostarea vaselor încărcate cu mărfuri în alte locuri decât cele fixate pentru operațiunile vamale constituia tentativă de contrabandă;
- cabotajul cu mărfuri străine neindigenizate;
- introducerea mărfurilor străine în țară pe alte căi decât pe "drumurile vamale", autorizate de direcția vămilor;
- descărcarea mărfurilor străine din vagoane fără autorizația biroului vamal, ori descărcarea lor în alte locuri decât cele destinate operațiunilor vamale;
- sustragerile sau substituirile de mărfuri antrepozitate.

Personalul vaselor, al căilor ferate, al avioanelor și în general oricine dădea consurs efectiv la săvârșirea unei contrabande, era obligat în solidar la plata amenzilor și trimis în judecată pentru a i se aplica aceeași pedeapsă ca și făptuitorilor principali. Dacă obiectul contrabandei era constituit de mărfuri prohibite (uneori, în anumite cazuri chiar neprohibite), mijloacele de transport puteau fi confiscate.

După un deceniu de aplicare a L. nr. 9/1949 s-a constatat că prevederile sale incriminatorii nu mai corespundeau realităților economice, acestea înregistrând o evoluție imprevizibilă. Mai exact, naționalizarea și cooperativizarea comerțului nu s-au desfășurat cu *celeritatea* prevăzută inițial și nu s-au obturat toate posibilitățile de practicare a contrabandei. Cu

toate măsurile drastice de ordin politic sau economic luate, tentația importării sau exportării mărfurilor prin eludarea regimului vamal rămânea la fel de irezistibilă ca în perioadele anterioare. Astfel, statul s-a văzut nevoit să opereze modificări de substanță în domeniul sancționării contrabandei, în speranța că în acest mod va reuși să diminueze amploarea fenomenului.

A fost adoptat Decretul nr. 280 din 21 iunie 1958 care, printr-un articol unic, introducea un nou articol în legea asupra vămilelor, respectiv art. 79¹, adică la sfârșitul secțiunii 2 intitulată "**Contrabanda**" a cap. XII - "*infracțiuni vamale*".

Conform acestui nou articol, constituiau **contrabandă calificată** următoarele fapte:

- a. trecerea peste graniță a mărfurilor, valorilor sau oricăror obiecte, prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal;
- b. contrabanda prin dosirea mărfurilor sau oricăror obiecte în ascunzători amenajate în mijloace de transport;
- c. contrabanda însoțită de folosirea documentelor vamale falsificate sau înlesnită de folosirea unor documente vamale privind alte mărfuri, valori sau obiecte;
- d. participarea într-o organizație care se ocupă de contrabandă;
- e. contrabanda săvârșită de persoane înarmate sau constituite în bandă;
- f. contrabanda săvârșită de funcționarul care are atribuția de a face controlul vamal sau alte atribuții care îi înlesnesc posibilitatea de a face contrabandă;
- g. contrabanda cu materii explozive, arme, muniții, stupefiante, utilaj aeronautic sau orice alte obiecte pentru introducerea sau scoaterea cărora este necesară o autorizație specială;
- h. contrabanda repetată în intervalul de doi ani de la data săvârșirii contrabandei anterioare.

Contrabanda calificată în modalitățile enumerate se pedepsea potrivit Codului penal. În acest sens a fost introdus în cod art. 268 prin Decretul nr. 281 din 21 iunie 1958 cu următorul conținut; *"Sustragerea de la operațiile de vămuire de bunuri introduse în țară sau scoase din țară, care constituie potrivit dispozițiilor legale speciale, contrabandă calificată, se pedepsește cu închisoare corecțională de la 3 la 10 ani și confiscarea parțială a averii. Tentativa se pedepsește"*.

Prin această completare la definiția contrabandei calificate s-a clarificat faptul că infracțiunea în discuție era un delict, deoarece se sancționa cu închisoare corecțională.

La o analiză atentă se putea observa că prevederile art. 79¹ din L nr. 9/1949 și ale art. 268 C.pen, care defineau contrabanda calificată, acopereau aproape întreaga arie de manifestare a fenomenului făcând inutile celelalte dispoziții ale legii asupra vămilor referitoare la contrabandă. De altfel aceste definiții vor fi preluate într-o formă sau alta de următoarele reglementări vamale renunțându-se definitiv la cele inaugurate în 1874.

Prin Decretul nr. 280/1958 s-a introdus în cuprinsul art. 79 și dispoziția potrivit căreia în cazul în care din contrabanda calificată a rezultat o sustragere de la plata taxelor vamale, cei vinovați, independent de pedeapsa aplicată, vor fi obligați și la plata taxelor respective.

Legea nr. 9 din 1 ianuarie 1949 astfel modificată a rămas în vigoare până la 30 decembrie 1961, fiind activă circa 12 ani. În ordine cronologică a fost a patra lege vamală românească.

2. Legea nr. 6 din 28 decembrie 1961 privind reglementarea regimului vamal al Republicii Populare Române

La 28 decembrie 1961, Marea Adunare Națională a votat L. nr. 6 privind reglementarea regimului vamal, publicată în Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a R.P.R. nr. 29 din 30 decembrie 1961. Legea era structurată pe cinci capitole și conținea 72 articole, fiind din acest punct de vedere cea mai comprimată din toate câte au fost până atunci. Cap. V se intitula "*contravenții vamale și infracțiunea de contrabandă*" subliniind astfel faptul că noțiunea de infracțiune nu includea contravențiile. Secțiunea I a capitolului (art. 48 - 53) cuprindea contravențiile vamale, secțiunea II (art. 54 - 55) se intitula "*infracțiunea de contrabandă*", iar secțiunea III (art. 56 - 65) conținea norme procedurale. Aceste norme se aplicau doar contravențiilor, referindu-se la constatarea, sancționarea și executarea lor. Infracțiunile se constatau, instrumentau și se judecau în exclusivitate conform Codului de procedură penală (art. 65 din L. nr. 6/1961).

Definiția contrabandei era în mare măsură preluată din art. 79' al legii anterioare care incrimina contrabanda calificată. Prin urmare, s-a renunțat la forma agravată, textul acesteia reținându-se pentru forma simplă.

Potrivit art. 54 alin. 1 din lege, constituia *infracțiune de contrabandă* și se sancționa potrivit legii penale următoarele *fapte săvârșite în scopul sustragerii*

de la vămuire sau de la regimul de introducere sau scoatere din țară a bunurilor:

- a. trecerea peste frontiera a bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal;
- b. trecerea peste frontieră de bunuri ascunse în ascunzători special amenajate în mijloacele de transport sau în mod meșteșugit făcute pentru a fi greu de descoperit;
- c. folosirea de documente vamale falsificate sau folosirea unor documente vamale privind alte bunuri;
- d. fapta prevăzută de art. 48 pct. IV, lit. a⁴⁰ săvârșită de persoane înarmate sau constituite în bandă;
- e. fapta prevăzută de art. 48 pct. IV, lit. a săvârșită de către angajatul care avea atribuția de a face controlul vamal sau alte atribuții, ce îi înlesneau comiterea acestei fapte;
- f. trecerea peste frontieră de materii explozive, arme, muniții, stupefiante, utilaj aeronautic sau de orice alte bunuri, pentru introducerea **sau** scoaterea cărora era necesară o aprobare specială;
- g. repetarea faptei prevăzute la art. 48 pct. IV, lit. a în interval de un an de la săvârșirea faptei anterioare.

Noua definiție consacrată de L. nr. 6/1961 sintetiza esența infracțiunii de contrabandă în expresia ***'fapte săvârșite în scopul sustragerii de la vămuire'*** care exprima întreaga motivație a încălcării regimului juridic vamal.

Specialiștii au considerat că legea incrimina două categorii de **fapte**⁴¹ și anume: una vizând fapte ***specifice*** infracțiunii de contrabandă și alta referitoare

⁴⁰ Sustragerea de la operațiile de vămuire a oricăror bunuri ce intră sau ies din țară, fie în scopul de a nu se plăti drepturile statului, fie numai pentru a se înlătura îndeplinirea unei formalități constituia contravenție potrivit art. 48 pct. IV, lit. a din L. nr. 6/1961.

⁴¹ George Antoniu, Infracțiuni prevăzute în legi speciale, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 104

la acțiuni sau omisiuni care de regulă constituiau simple contravenții, dar care săvârșite în anumite condiții căpătau aspectul contrabandei.

Făceau parte din prima categorie:

- trecerea peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal; nu avea relevanță faptul că persoana în cauză deținea acte în regulă cu privire la mărfurile trecute fraudulos frontiera și că ar fi putut trece legal pe la punctele vamale; legea sancționa simpla trecere peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite de reglementări;
- trecerea peste frontieră de bunuri ascunse în ascunzători special amenajate în mijloace de transport sau în mod meșteșugit făcute pentru a fi greu de descoperit (ex. țevi, cauciucuri, aparate, dispozitive, garnituri, accesorii și alte asemenea aparținând mijlocului de transport); era cea mai des întâlnită formă a contrabandei, infractorii dovedind o fantezie uimitoare în imaginarea ascunzătorilor;
- folosirea de documente vamale falsificate sau folosirea unor documente vamale privind alte bunuri decât cele care erau trecute în realitate peste frontieră; așadar, pe lângă infracțiunea de contrabandă, făptuitorii puteau fi trași la răspundere pentru fals material în înscrisuri (contrafacerea scrierii, subscrierii sau alterarea lor în orice mod), ori pentru un fals intelectual, dacă prezentau documente vamale eliberate pentru alte bunuri decât cele pe care intenționau să le treacă peste frontieră; practica judiciară a vremii, ca și literatura de specialitate, considera că în situația cauzării unui prejudiciu, cu alte cuvinte dacă făptuitorii se sustrăgeau de la plata taxelor vamale, puteau fi trași la răspundere și pentru săvârșirea infracțiunii de înșelăciune; această orientare era eronată deoarece legiuitorul, incriminând contrabanda comisă prin documente falsificate, ori

privind alte bunuri, a creat o lege penală specială caz în care se aplică regula *lex speciatis prior generalis*;

- trecerea peste frontieră a unor bunuri pentru care era necesară o aprobare specială (materii explozive, arme, muniții, stupefiante, utilaj aeronautic); făptuitorii răspundeau separat și pentru deținerea acestor materiale, dacă prin lege se pedepsea acest fapt (deținerea de arme, muniții, stupefiante) și dacă nu erau îndreptățiți legal să le dețină.

A doua categorie de fapte incriminate ca infracțiune de contrabandă se referea la contravenția prevăzută de art. 48. pct. IV lit. a, respectiv sustragerea de la operațiunile de vămuire a oricăror bunuri ce intrau sau ieșeau din țară, fie în scopul de a nu se plăti drepturile statului, fie numai pentru a se evita îndeplinirea unei formalități, comisă în următoarele condiții:

- de persoane înarmate sau constituite în bandă; prezența unei arme asupra unui individ care se sustrăgea de la operațiunile vamale, indiferent dacă aceasta fusese folosită sau nu, era de natură să creeze un pericol grav prin teama indusă celor din jur, inclusiv organelor vamale; persoana înarmată răspundea, în afară de infracțiunea de contrabandă, și pentru deținerea de arme și muniții, dacă nu avea autorizația legală să poarte arme sau muniții; persoanele constituite în banda reprezentau un pericol la fel de mare prin efectul intimidant produs asupra personalului vamal, cât și prin posibilitățile sporite de a se sustrage răspunderii, datorită numărului lor și repartizării responsabilităților în cadrul grupului;
- de persoane care aveau atribuția de a face controlul vamal sau alte atribuții care le înlesneau comiterea faptei;

- repetarea contravenției în interval de un an de la săvârșirea anterioară.

Toate aceste modalități legale de săvârșire a infracțiunii de contrabandă se pedepseau cu închisoare de la 3 la 10 ani și confiscarea parțială a averii potrivit art. 55 din lege care făcea trimitere la art. 268^{31a} din C. pen.⁴² Dacă bunurile care au făcut obiectul contrabandei nu se găseau, cel în cauză era obligat la plata taxelor vamale aferente, ceea ce însemna că bunurile găsite se confiscau. Ideea confiscării era susținută și de împrejurarea că în cazul contravențiilor vamale, fapte ilicite cu un pericol redus în raport cu infracțiunea de contrabandă, legea dispunea această măsură fie în scop reparator, fie de siguranță.

Cu excepția ipotezei privind repetarea sustragerii de la vămuire în interval de un an, legea prevedea pedepsirea atât a infracțiunii consumate cât și a tentativei de contrabandă. Prevederea era deosebit de importantă deoarece, în mod frecvent, infracțiunea de contrabandă rămânea în faza tentativei, făptuitorii fiind prinși înainte de a ieși sau intra în țară. Instanța supremă din acea vreme a emis o decizie de îndrumare potrivit căreia dacă

valorile erau "trece ilegal dincolo de punctul de frontieră", fapta constituia "infracțiune consumată, iar dacă fapta era "descoperită cu ocazia controlului vamal, a verificării care se efectuează la punctul de frontiera, înainte de părăsirea teritoriului țării", constituia numai o tentativă⁴³. În practică s-au întâlnit, însă, numeroase cazuri când infractorii au fost prinși în timp ce valorificau mărfurile de contrabandă, departe de punctele vamale și de frontiera.

Din textul art. 54 al L. nr. 6/1961 rezultă clar că infracțiunea de contrabandă se putea comite numai cu intenție directă. Făptuitorul

⁴² Art. 55 din L. nr. 6/1961 prevedea că infracțiunea de contrabanda prevăzută în art. 54, corespunde infracțiunii de contrabandă calificată, sancționată de C. pen.

⁴³ Tribunalul Suprem, Decizia de îndrumare nr. 6 din 16 decembrie 1972. Culegere de decizii pe anul 1972, p. 37, în același sens- G. Antoniu, op. cit., p. 107.

(necircumstanțiat) trebuia să aibă reprezentarea că se sustragea de la plata taxelor vamale, eluda prohibiții ori evita formalități impuse de lege și să urmărească producerea acestui rezultat.

Legea vamală din 1961 a suferit două modificări; prin Decretul nr. 423 din 9 iulie 1965 și prin Decretul nr. 47 din 30 ianuarie 1969. Prin acest ultim act normativ s-a prevăzut pentru infracțiunea de contrabandă pedeapsa cu închisoare de la o lună la trei luni sau amendă, când valoarea bunurilor introduse sau scoase din țară nu depășea 500 lei, în rest pedeapsa fiind închisoarea de la 2 la 7 ani.

Legea a rămas în vigoare circa 17 ani, până la sfârșitul lunii martie 1979, când a intrat în vigoare următoarea lege, în ordine cronologică a fost a cincea lege vamală a statului român modern.

3. Codul vamal al Republicii Socialiste România cu referire la legea nr. 30 din 22 decembrie 1978

Primul Cod vamal al României a fost adoptat de parlamentul vremii în ședința din 22 decembrie 1978, figurând în ordinea actelor normative ca L. nr. 30 din 22 decembrie 1978, a fost publicat în Buletinul Oficial nr. 115 din 28 decembrie 1978, a intrat în vigoare la 90 zile de la publicare, conținea 10 capitole și 75 de articole. Cap. IX se intitula "*răspunderi și sancțiuni*" și cuprindea textele de incriminare a infracțiunii de contrabandă.

În expunerea de motive legiuitorul de atunci a învederat faptul că România era preocupată de extinderea relațiilor comerciale și că politica vamală reprezenta un mijloc important de stimulare a dezvoltării economiei naționale, de accelerare și facilitare a circulației mărfurilor. În acest context au fost elaborate și normele de incriminare concentrate în doar două articole respectiv art. 72 și 73 C. vam.

Potrivit art. 72, ***următoarele fapte săvârșite în scopul sustragerii bunurilor de la regimul vamal constituiau infracțiunea de contrabandă și se sancționau cu închisoare de la 2 ia 7 ani și confiscarea parțială a averii:***

- a. trecerea peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal sau prin folosirea de documente vamale false ori a unor documente vamale privind alte bunuri, dacă valoarea bunurilor depășea 3000 lei;
- b. trecerea peste frontieră, fără autorizație, a armelor, munițiilor, materiilor explozive sau radioactive, produselor și substanțelor stupefiante și psihotrope, precum și a produselor și substanțelor toxice;
- c. sustragerea de la operațiunile de vămuire a bunurilor, săvârșite de una sau mai multe persoane înarmare ori constituite în bandă.

Tentativa se pedepsea. Când bunurile care au făcut obiectul infracțiunii de contrabandă nu se găseau, persoana în cauză datora taxele vamale aferente.

Art. 73 dispunea că în cazul în care trecerea peste frontieră a unor bunuri constituia infracțiune potrivit dispozițiilor cuprinse în alte legi, fapta se pedepsea în condițiile și cu sancțiunile prevăzute în acele legi. O asemenea situație era aceea a infracțiunii de ***'nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export'*** prevăzută la art. 302 din Codul penal din 12 iunie 1968, republicat ia 16 aprilie 1997. Și această infracțiune era pedepsită cu închisoare de la 2 la 7 ani, așa că, sub acest aspect nu erau deosebiri față de dispozițiile Codului vamal.

Definiția infracțiunii de contrabandă din noua lege constituia o perfecționare a textelor din L. nr. 6/1961 și o corelare cu noua configurație a dreptului penal

creată după intrarea în vigoare, în 1969, a Codului penal român. Legiuitorul încerca să apere în condiții mai bune relații sociale născute în procesul formării și consolidării resurselor necesare statului, în primul rând a celor de natură financiară, în același timp se urmărea asigurarea unei protecții în planul sănătății publice, a ordinii, siguranței de stat, a vieții și integrității corporale a persoanei, relații ce puteau fi periclitate prin traficul produselor și substanțelor stupefiante, psihotrope, toxice, a armelor și munițiilor etc.

Ideea centrală a noțiunii juridice de contrabandă continua să fie "sustragerea bunurilor de la regimul vamal" ca și în definițiile conținute în legile anterioare. În consecință, orice bun, indiferent de felul sau natura sa,

supus regimului juridic vamal (taxării, unor formalități sau prohibiții) putea constitui obiect material al infracțiunii.

Tot de aici decurgea și faptul că subiectului activ nu i se cerea vreo circumstanțiere, putând fi orice persoană, fără deosebire de cetățenie, naționalitate, domiciliu etc. În principiu, subiectul activ al infracțiunii putea săvârși contrabanda în calitate de autor, instigator sau complice. La modalitatea de la art. 72 lit. c era prevăzut un subiect activ plural respectiv "**mai multe persoane înarmate ori constituite în bandă**". Dacă în privința expresiei "**mai multe persoane**" lucrurile au părut clare de la început, cu privire la conceptul de "**bandă**" s-au exprimat puncte de vedere diferite⁴⁴. Cei mai mulți au plecat de la distincțiile prof. Vintilă Dongoroz în problema pluralității de infractori⁴⁵ potrivit cărora aceasta s-ar prezenta sub două modalități:

- simpla înțelegere a unui număr restrâns de membri care urmăreau săvârșirea de infracțiuni;
- asociația organizată sau **banda înarmată**, adică gruparea având o organizare internă după o anumită ierarhie (șefi, executanți,

⁴⁴ Gh. Diaconescu, op. cit., p. 329

⁴⁵ V. Dongoroz, Drept penal, „Tirajul” - Institut de arte grafice, București, 1939, p.483-484.

auxiliari etc.) cu o dotare pe măsură (arme, explozivi, autovehicuie, mijloace de comunicare).

Codul penal anterior⁴⁶ folosea noțiunea de **bandă** pentru a desemna adunarea sau întrunirea de cel puțin 3 persoane, constituită în vederea săvârșirii de infracțiuni⁴⁷. Era incriminată constituirea de bande în scop terorist sau de sabotaj (art. 207) ori în scopul săvârșirii de acte de violență contra persoanelor sau bunurilor (art. 330 - 332). Codul penal actual nu mai folosește această noțiune pe care a înlocuit-o cu aceea de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni.

Deși nu s-a dat un răspuns direct acestei probleme, el poate fi desprins cu ușurință din modul în care instanțele de judecată au rezolvat chestiunile practice. Astfel, participanții la săvârșirea unui act de contrabandă prin folosirea unor documente vamale false au fost condamnați ca autori deși unul a procurat documentele, alții mărfurile, iar alții le-au trecut frontiera⁴⁸. Cu alte cuvinte, infracțiunea de contrabandă a fost comisă prin conjugarea unor activități infracționale diferite ale mai multor persoane constituite în bandă.

Elementul material al infracțiunii era exprimat exclusiv printr-o acțiune divizată de lege în două tipuri: ***trecerea peste frontieră a unor bunuri și sustragerea de la operațiunile de vămuire a unor bunuri***, ambele întreprinse în scopul sustragerii de ia regimul vamal, adică de la control pentru a se stabili admiterea sau neadmiterea trecerii peste frontieră, de la vămuire, de la plata taxelor ori de la alte operațiuni vamale.

Acțiunea tip de trecere peste frontieră avea în vedere bunuri a căror valoare depășea 3000 lei (art. 72 lit. a) sau bunuri prohibite, supuse regimului autorizării (arme, muniții, materii explozive sau radioactive, produse și substanțe stupefiante și psihotrope, produse și substanțe toxice - art. 72 lit. b). Pentru ca

⁴⁶ Codul penal Carol al II-lea din 18 martie 1936

⁴⁷ G. Antoniu, C. Bulai și Gh. Chivulescu, Dicționar juridic penal, Edit Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p. 48.

⁴⁸ Curtea de Apel București, Decizia nr. 214/1994, în Culegere de Practică Judiciară Penală - Curtea de Apel București, 1994, p. 68.

acțiunea prevăzută la art. 72 lit. a) să constituie elementul material al infracțiunii de contrabandă era necesar ca trecerea bunurilor peste frontieră să se producă în una din modalitățile enumerate, alternativ, de text și anume:

- prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal;
- prin folosirea de documente vamale false ori a unor documente vamale privind alte bunuri.

Practica judiciară și literatura de specialitate, din perioada cât a fost în vigoare primul Cod vamal al României, au observat că legea se referea în exclusivitate la "bunuri" ceea ce presupunea că, în ipoteza trecerii prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal a persoanelor se săvârșea, în concurs ideal sau formal cu infracțiunea de contrabandă și aceea de trecere frauduloasă a frontierei. Această infracțiune, incriminată inițial prin art. 245 C. pen. a fost dezincriminată prin Decretul - Lege nr. 12 din 10 ianuarie 1990. Potrivit art. 3 din acest act normativ, intrarea sau ieșirea din țară prin trecerea frauduloasă a frontierei constituia contravenție sancționată cu amendă. Într-o asemenea situație este de înțeles faptul că infractorii și-au intensificat acțiunile știind că în cazul surprinderii în timpul consumării unui act de contrabandă, n-aveau decât să abandoneze bunurile și să achite pe loc o amendă modică pentru trecerea ilegală a frontierei. Pentru a se pune capăt acelor stări de lucruri, prin L. nr. 56 din 4 iunie 1992 privind frontiera de stat a României (în prezent abrogată) s-a reînscriminat infracțiunea de trecere frauduloasă a frontierei (art. 65 din lege).

În cazul celei de-a doua modalități normative, adică trecerea bunurilor peste frontieră prin folosirea unor documente vamale false ori a unor documente vamale privind alte bunuri, s-au emis păreri în literatura de specialitate⁴⁹ conform cărora infracțiunile de fals⁵⁰, uz de fals ori de înșelăciune erau absorbite în conținutul infracțiunii de contrabandă prevăzute la art. 72 lit. a teza a II-a C.

⁴⁹ Gh. Diaconescu, op. cit., p. 331.

⁵⁰ Fals material în înscrisuri oficiale, fals intelectual, fals în înscrisuri sub semnătură privată, fals în declarații.

vam. După alți autori⁵¹, într-o asemenea situație exista un concurs real de infracțiuni între contrabandă și fals (material sau intelectual) și numai uzul de fals era absorbit în conținutul contrabandei.

S-a mai obiectat că aceste incriminări lăsau "pe afară" unele manifestări ilicite aflate în strânse conexiuni cu infracțiunea de contrabandă, cum era fapta unei persoane de a corupe vameșii pentru a trece cu sprijinul lor bunuri peste frontieră chiar prin punctele de control vamal. Încadrarea unei asemenea fapte doar în textele din Codul penal referitoare la dare și luare de mită păreau insuficiente⁵².

Aceeași acțiune tip, de *trecere* peste frontieră, avea în vedere și bunuri supuse regimului autorizării. Pentru ca o asemenea trecere să constituie elementul material al infracțiunii de contrabandă se cerea ca introducerea sau scoaterea din țară a bunurilor enumerate de art. 72 lit. b să se facă "fără autorizație".

În conformitate cu prevederile art. 55 lit. b și 56 lit. d din Codul vamal erau prohibite, pentru persoanele fizice, introducerea în țară și scoaterea din țară a armelor, munițiilor și materiilor explozive sau radioactive, cu excepția armelor de vânătoare, armelor de tir, munițiilor pentru acestea și armelor de panoplie, care puteau fi introduse în țară sau scoase din țară în anumite condiții prevăzute de lege (cu autorizație). Același regim prohibitiv era instituit prin art. 55 lit. c și 56 lit. e din Codul vamal pentru produsele și substanțele stupefiante și psihotrope, precum și produsele și substanțele toxice, cu excepția celor prescrise medical în condițiile prevăzute de lege.

Prin urmare, acțiunea de trecere peste frontieră constituia elementul material al infracțiunii în toate cazurile în care era vorba de bunuri interzise de lege sau bunuri exceptate de la prohibiție, dar pentru care nu exista autorizația prevăzută de actele normative.

⁵¹ G. Antoniu, op. cit., p. 105; FI. Sandu, op. cit., p. 121 -123.

⁵² Gh. Diaconescu, op. cit., p. 331

Și în cazul acestei modalități se pune problema concursului de infracțiuni între aceea de contrabandă, trecerea frauduloasă a frontierei, trafic de stupefiante, infracțiuni la regimul armelor, munițiilor, materiilor explozive sau radioactive etc.

A doua acțiune tip de realizare a elementului material al infracțiunii de contrabandă, prevăzută de art. 72 lit. c din C. vam., avea în vedere **sustragerea de la operațiunile de vămuire a bunurilor**, săvârșită de una sau mai multe persoane înarmate ori constituite în bandă. Spre deosebire de celelalte două modalități normative prevăzute la art. 72 lit. a și b, acțiunea de la lit. c se putea desfășura atât la frontieră cât și în interiorul țării în locurile destinate efectuării operațiunilor de vămuire.

Starea de pericol pentru interesele statului în domeniul vamal, sanitar, al ordinii publice și, de cele mai multe ori, prejudiciul creat prin neperceperea taxelor cuvenite statului constituiau urmarea imediată a infracțiunii de contrabandă. Între aceasta și acțiunile incriminate trebuia să existe o legătură de cauzalitate ca de la cauză la efect

Conform incriminării din Codul vamal al Republicii Socialiste România - L. nr. 30/1978. Infracțiunea de contrabandă se săvârșea exclusiv cu **intenție directă**, adică infractorii prevedeau rezultatul acțiunilor lor și urmăreau procedura acestora. Aceasta rezultă din calificarea intenției prin scopul urmărit, anume acela de sustragere a bunurilor de la regimul vamal.

Pe parcursul aplicării Codului vamal de la 1978 (circa 19 ani) au ieșit la iveală unele carențe și inadvertențe ale textelor de incriminare, generând o practică judiciară neuniformă și o diversitate de opinii în literatura de specialitate. Nesiguranța în aplicarea dispozițiilor cu caracter penal a fost întreținută în mare măsură și de prevederile cuprinse în Regulamentul vamal⁵³ referitoare la contravențiile vamale.

⁵³ Aprobata prin Decretul Consiliului de Sfat nr. 337 din 26 noiembrie 1981, publicat în Buletinul Oficial nr. 90-91 din 27 noiembrie 1981, în vigoare de la 1 ianuarie 1982.

Astfel, potrivit art. 246 lit. a din R. Vam., constituia contravenție prezentarea de către declaranții vamali a unor documente conținând date nereale. În realitate o asemenea faptă nu se comitea decât în scopul sustragerii bunurilor de la regimul vamal, iar expresia "documente conținând date nereale" desemna cu siguranță documente vamale false, în felul acesta se trecea fără nici o dificultate din plan penal în cel contravențional. Art. 247 lit. d din R. vam. considera contravenție neîndeplinirea de către persoanele care intrau sau ieșeau din țară a obligației de a prezenta bunurile pe care le aveau asupra lor sau în bagaje. Prevederea constituia un refugiu aproape sigur pentru persoanele constituite în bandă care intenționau să sustragă bunuri de la operațiunile de vămuire.

Fiecare din ele avea asupra sa un lot de marfă cu sarcina de a-l trece peste frontieră sustrăgându-l operațiunilor vamale. Prima etapă a sustragerii nu era alta decât nedeclararea și neprezentarea bunurilor, Dacă se efectua un control suficient de riguros și exigent, persoana era descoperită și sancționată contravențional, dacă scăpa controlului, ea împreună cu celelalte persoane din bandă conlucra la definitivarea unei contrabande.

Conform art. 248 lit. c din regulament, depunerea declarației vamale conținând date nereale privind felul, cantitatea și destinația bunurilor, dacă fapta ar fi dus la perceperea unor taxe vamale mai mici, la scutirea de plata taxelor vamale, la evitarea unor restricții, autorizări sau aprobări, constituia de asemenea contravenție și se sancționa ca atare. Declarația vamală conținând date nereale era în fapt un document vamal fals, depunerea ei la autoritatea vamală echivala cu o "folosire", iar urmarea - neplata taxelor și eludarea prohibițiilor, cu alte cuvinte -contrabandă în toată regula. Textul de la lit. g a aceluiași art. 248 era în măsură să amplifice confuzia dintre infracțiunea de contrabandă și contravențiile vamale. Potrivit acestuia, încercarea de sustragere sau sustragerea de la vămuire a oricăror bunuri sau neprezentarea imediată la organele vamale cele mai apropiate a bunurilor de origine străină nevamuite la intrarea în țară, dacă fapta a fost săvârșită în locuri aflate sub supraveghere vamală de către o

persoană care nu trecea frontiera României, iar valoarea în vamă a bunurilor nu depășea 25.000 lei, constituia contravenție.

Conform art. 249 lit. a, constituia, de asemenea, contravenție ascunderea bunurilor în scopul sustragerii de la controlul vamal, de către persoanele care intrau sau ieșeau din țară, dacă valoarea bunurilor nu depășea 25.000 lei.

Toate aceste prevederi înlocuiau cu ușurință pe cele referitoare la contrabandă, aplicarea lor realizându-se cu mai multă rapiditate fiind, și din acest punct de vedere, preferate de funcționarii vamali. Urmarea a fost, desigur, creșterea dimensiunilor fenomenului de contrabandă ceea ce a determinat, până la urmă, aplicarea cu fermitate a dispozițiilor penale.

Câteva opinii din literatura de specialitate și soluții adoptate în practica judiciară se impun a fi reținute. Astfel, s-a apreciat că, în cazul bunurilor introduse în țară de către navigatori, operațiunile de vămuire se desfășoară succesiv, mai întâi la bordul navei și apoi la sediul vămii și că, în afara acestor activități, vama exercită supravegherea în incinta și în rada portului pentru a descoperi eventuale încălcări ale reglementărilor legale. În asemenea condiții, sustragerea de la vămuire se desfășoară pe toată perioada cât bunurile se găsesc în zona de supraveghere vamală, iar infracțiunea de contrabandă se consumă în momentul scoaterii bunurilor din incinta portului. În speță bunurile aduse din străinătate de marinari au fost scoase de la navă de către unul din ei și transportate prin port spre a fi scoase în oraș de către alții. Fiind surprinși înainte de a părăsi portul, contrabanda a rămas în faza de tentativă. De asemenea, s-a decis că atunci când mărfurile au fost trecute ilegal dincolo de punctul de frontieră, contrabanda este consumată, iar când a fost descoperită cu ocazia controlului vamal, înainte de părăsirea teritoriului țării, fapta constituie numai o tentativă.

În fine s-a pus problema confiscării bunurilor ce au constituit obiectul material al infracțiunii de contrabandă, unele instanțe constatând că L. nr. 30/1978 (Codul vamal) nu prevedea o asemenea măsură. Având

de soluționat o speță de acest gen, Curtea de Apel București a arătat că bunurile introduse în țară prin contrabandă trebuie confiscate în temeiul art. 118 lit. a C.pen. Faptul că legea specială, respectiv Codul vamal, nu conținea dispoziții cu privire la confiscare era considerat irelevant, fiind de principiu că, în lipsa unor prevederi specifice, legea specială se completează cu legea generală, iar prevederea din Codul vamal relativă la cazul că bunurile de contrabandă nu se găsesc, cel în cauză datorează taxe vamale, se interpreta ca o subliniere a incidenței art. 118 C. pen. Prin urmare, practica decidea ca, indiferent dacă marfa se găsea ori nu, taxele trebuiau plătite, pentru a se înlătura o stare de pericol sau pentru a se preîntâmpina săvârșirea altor fapte prevăzute de pericol sau a se preîntâmpina savârșirea altor fapte prevăzute de legea penală.

Diversitatea opiniilor în doctrina penală și a soluțiilor adoptate în practica au determinat, cum era și firesc, formularea a numeroase propuneri de *lege ferenda*. Erau și acestea un semn că timpul Codului de la 1978 trecuse. Elaborarea altuia se impunea ca o necesitate, dar și ca o responsabilitate importantă. I se putea face față, fără îndoială, fructificându-se tocmai bogăția practicii judiciare și a literaturii de specialitate. Realitatea, însă, a ignorat aceste atuuri după cum se va vedea.

CAPITOLUL II.
INCRIMINAREA CONTRABANDEI ÎN LEGEA NR. 141 DIN 24
IUNIE 1997 PRIVIND CODUL VAMAL AL ROMÂNIEI

SECȚIUNEA I. :
DEFINIȚII :

Actuala lege vamală a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 180 din 1 august 1997 și a intrat în vigoare după 60 de zile de la publicare. Este structurată pe XII capitole și cuprinde 191 articole. Cap. XI se intitulează "sanțiuni", secțiunea I conținând dispozițiile de incriminare a infracțiunilor, printre care infracțiunea de contrabandă și contrabandă calificată.

Art. 175 definește infracțiunea de *contrabandă* în forma simplă ca fiind *trecerea peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal de mărfuri sau de alte bunuri.*

Contrabanda calificată constă în *trecerea peste frontieră, fără autorizație, a armelor, munițiilor, materiilor explozive sau radioactive, produselor și substanțelor stupefiante și psihotrope, precursorilor și substanțelor chimice esențiale, produselor și substanțelor toxice (art. 176).*

Acestea sunt cele două forme ale contrabandei, considerate ca atare prin lege, în fapt nu sunt decât modalități de săvârșire a infracțiunii de contrabandă. L nr. 141/1997 privind Codul vamal al României mai incriminează două infracțiuni vamale, dar sub alte denumiri decât aceea de contrabandă.

Astfel, art. 177 dispune că folosirea, la autoritatea vamală, a documentelor vamale, de transport sau comerciale, care se referă la alte bunuri decât cele prezentate în vamă, constituie *infracțiunea de folosire de acte nereale* Art. 178

incriminează folosirea, la autoritatea vamală, a documentelor vamale, de transport sau comerciale falsificate care constituie ***infracțiunea de folosire de acte falsificate***.

Potrivit art. 181, tentativa la toate aceste infracțiuni se pedepsește. Dacă faptele prevăzute la art. 175 - 178 au fost săvârșite de una sau de mai multe persoane înarmate ori constituite în bandă, se aplică o pedeapsă sporită (art. 179), ceea ce înseamnă că avem de-a face cu forme agravante ale infracțiunilor de contrabandă, contrabandă calificată, folosirea de acte nereale sau falsificate. Tot forme agravante ale acestor infracțiuni sunt incriminate și la art. 180 care dispune că atunci când faptele prevăzute la art. 175 - 179 sunt săvârșite de angajați sau de reprezentanți ai unor persoane juridice care au ca obiect de activitate operațiuni de import - export ori în folosul acestor persoane juridice se poate aplica pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a exercita o profesie de natura aceleia de care s-a folosit condamnatul pentru săvârșirea infracțiunii, potrivit art. 64 din C. pen.

Dacă trecerea peste frontieră a unor anumite mărfuri sau bunuri constituie infracțiuni cuprinse în alte legi, fapta se pedepsește în condițiile și cu sancțiunile prevăzute în acele legi, dacă sunt mai aspre (art. 182). Acest mod de a privi lucrurile a fost preluat din vechiul Cod vamal (L 30/1978) adăugându-se condiția de aplicabilitate ca pedepsele prevăzute în acele legi să fie mai aspre. Textul are aptitudinea de a crea confuzie în unele situații cum ar fi aceea a art. 302 C. pen. care incriminează infracțiunea de ***nerespectare a dispozițiilor privind operații de import sau***

export sancționată cu pedeapsa închisorii de la 2 la 7 ani. Această pedeapsă ***nefiind*** "mai aspră" decât cele prevăzute în L. nr. 141/1997, potrivit art. 182 din această lege ar rezulta că se aplică prevederile Codului vamal, ceea ce în practică nu s-a întâmplat și nici în literatura de specialitate nu s-a exprimat vreun punct de vedere în sensul acestui text.

Tot din codul anterior a fost preluată și ideea de la art. 183 care prevede că atunci când mărfurile sau bunurile care au făcut obiectul infracțiunii nu se găsesc, infractorul este obligat la plata echivalentului lor în bani. Textul anterior dispunea obligarea celui în cauză la plata taxelor vamale aferente.

Definiția contrabandei avansată de L. nr. 141/1997 iese cu totul din cadrul inaugurat de L. de la 1874 și continuat de celelalte acte normative, inclusiv de L. nr. 6/1961 și de Codul vamal de la 1978. Esența definițiilor din legile anterioare avea în vedere introducerea sau scoaterea din țară (adică importul sau exportul) prin încălcarea normelor vamale, în scopul de a nu se plăti taxele datorate fiscoi, de a eluda prohibițiile, ori de a evita o formalitate, pur și simplu în *scopul sustragerii de la vămuire* sau de la *regimul vamal*. Odată definiția stabilită, acțiunile și inacțiunile incriminate constituiau modalități normative ale contrabandei; acestea fiind, după cum s-a văzut, cel puțin până la L. nr. 9/1949, destul de numeroase.

Ne putem imagina că folosirea constantă timp îndelungat a uneia și aceleiași definiții în lege a creat și în vorbirea curentă o noțiune pe măsură. Îndeobște prin contrabandă se înțelege *"nerespectarea prohibițiilor legale, a cotelor comerciale, a reglementărilor de import - export și a taxelor impuse la trecerea mărfurilor peste frontierele naționale"*.

Aparent, nimic din toate acestea nu se regăsește în definițiile din actuala lege. Nu se pretinde vreun scop sau vreo consecință. În mod laconic se dispune sancționarea unor acțiuni de trecere a mărfurilor peste frontieră

în anumite condiții, respectiv prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal sau fără autorizația necesară pentru unele dintre ele.

Cu toate acestea, o interpretare logică a textelor ne conduce la concluzia că prin acțiunile incriminate se urmărește tocmai scopul eludării regimului vamal și încălcarea unor prohibiții. Este greu de acceptat că trecerea mărfurilor peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal s-ar

face în alte scopuri și nu în acela de a nu se plăti taxele vamale. La fel se pune problema și în privința celorlalte modalități. Nimeni nu-și asumă riscul de a trece peste frontieră, fără autorizație, mărfuri sau produse prohibite de genul stupefiantelor, armelor, munițiilor, materiilor explozive etc. sau alte mărfuri, folosind documente nereale sau falsificate, dacă nu ar exista tentația unui câștig.

Iar acest câștig sau avantaj nu poate izvorî decât din neplata taxelor vamale, eludarea prohibițiilor ori evitarea unei formalități.

Prin urmare, deși legea nu intră în detalii, este evident că autorii acțiunilor incriminate au în vedere și urmăresc scopurile și urmările de mai sus.

SECȚIUNEA II. :

REGIMUL VAMAL. -PREMISĂ A INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ.

Orice incriminare a unei acțiuni sau inacțiuni are în vedere protecția unei valori sociale. Caracteristica de bază a faptei incriminate ca infracțiune este

periculozitatea ei socială. O faptă prezintă pericol social numai în raport cu ceva exterior, mai exact, în raport cu o relație socială, cu o anumită valoare socială care poate fi, printre altele, un drept al unei persoane fizice sau juridice. Pe scurt, o faptă este periculoasă în raport cu un obiect⁵⁴.

De altfel, orice infracțiune constituie într-o formă sau alta un pericol, o amenințare sau o atingere a unei relații sociale care privește o valoare socială ocrotită prin norme de drept.

În cazul infracțiunii de contrabandă, valoarea socială apărată prin normele de incriminare este reprezentată de *regimul juridic vamal*.

Până la L nr. 6/1961, deși legile anterioare reglementau *regimul juridic vamal*, termenul nu era folosit în mod expres. Întâlnim în L din 13 aprilie 1933 expresia "regimul mărfurilor" și abia în L. nr. 6/1961, intitulată "privind reglementarea regimului vamal", găsim consacrarea acestei noțiuni. Alin, 2 al art. 1 din lege dispunea că bunurile prevăzute în alineatul precedent⁵⁵ erau supuse regimului vamal stabilit prin legea respectivă. De asemenea, cap. II purta și el titlatura "Regimul vamal al intrării și ieșirii bunurilor din țară"; după care urmau reglementările referitoare la problemele în cauză, fără a se da o definiție a noțiunii.

În C. vam. de la 1978, la art. 3 se prevedea că regimul vamal cuprinde normele privind controlul vamal, vămuirea bunurilor, aplicarea tarifului vamal, precum și celelalte operațiuni vamale. Se preciza totodată, că în aplicarea regimului vamal se ținea seama de convențiile la care România era parte.

Actuala lege vamală, L nr. 141/1997, conține la art. 3 un număr de 23 definiții de bază printre care, însă, nu se regăsește una a regimului vamal. Prima dintre acestea se referă la noțiunea "*reglementări vamale*" întrucât un regim juridic reprezintă o totalitate sau un ansamblu de norme juridice referitoare la un anumit domeniu ori la o modalitate de a se proceda într-o anumită situație, o putem considera similară. Ca urmare, observăm că legea definește noțiunea

⁵⁴ I. Oancea, op. cit., p. 165

⁵⁵ Mărfurile, mijloacele de transport, precum și alte obiecte

respectivă ca fiind ansamblul dispozițiilor cuprinse în C. vam., în regulamentul vamal de aplicare a acestuia, precum și alte acte normative care cuprind prevederi referitoare la domeniul vamal.

Art. 47 din C. vam. dispune că la introducerea sau la scoaterea din țară a mărfurilor prezentate la vamă, autoritatea vamală stabilește un **regim vamal** în continuare, alin. 2 al aceluiași articol prevede că **regimul vamal** cuprinde totalitatea normelor ce se aplică în cadrul procedurii de vămuire, în funcție de scopul operațiunii comerciale și de destinația mărfii.

După cum rezultă din articolele următoare, mărfurile care intră sau ies din țară, sunt plasate sub un **regim vamal definitiv** (import, export, introducere sau scoatere de bunuri, aparținând călătorilor sau altor persoane fizice, necomercianți) sau **suspensiv** (tranzit, antrepozit, perfecționare activă etc).

În consecință putem considera că noțiunea de regim vamal poate avea o accepțiune în sens larg și alta în sens restrâns. În sens larg apreciem ca denumire exactă aceea de **regim juridic vamal** care cuprinde **totalitatea dispozițiilor legale privind intrarea și ieșirea mărfurilor din țară,**

controlul vamal, vămuirea acestora, aplicarea tarifului vamal, precum și celelalte operațiuni vamale. Aceste dispoziții sunt cuprinse în C. vam., în regulamentul de aplicare a acestuia, în tratate, acorduri, convenții, protocoale încheiate de statul român cu alte state. În alte acte normative referitoare la domeniul vamal, în sens restrâns, regimul vamal este un **complex de proceduri care se aplică la un moment dat unor mărfuri, în funcție de scopul operațiunii comerciale și de destinația mărfurilor** Noțiunea de regim vamal în sens larg o include pe aceea în sens restrâns, raportul dintre ele fiind ca de la gen la specie.

Infrațiunea de contrabandă fiind o faptă ilicită care pune în pericol și lezează grav regimul juridic vamal nu poate să apară și să existe în lipsa acestuia. Este mai mult decât evident că numai preexistența unor reglementări, a unor reguli, prohibiții sau formalități poate presupune o încălcare a lor. Absența unui cadru normativ, cum este regimul vamal, echivalează cu imposibilitatea

săvârșirii unei asemenea infracțiuni. După cum se exprima un autor, "regimul juridic vamal constituie un dat pentru intervenția dreptului penal" în domeniul raporturilor juridice vamale.

Importanța definirii regimului juridic vamal rezidă prin urmare și în aceea că el constituie obiectul infracțiunii de contrabandă. Asupra lui sunt îndreptate acțiunile ilicite concepute, inițiate și duse până la capăt de infractori cu ignorarea prescripțiilor și dispozițiilor pe care le înmănușează.

SECȚIUNEA III. :

OPORTUNITATEA INCRIMINĂRII ȘI COMBATERII INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ

Dintotdeauna contrabanda a fost considerată o încălcare gravă a legii deoarece prin săvârșirea ei se pun în pericol și se lezează valori sociale de maximă importanță pentru ordinea de drept.⁵⁶

Dincolo de eventualitatea sau realitatea prejudiciilor cauzate intereselor fiscale ale statului se afla interesele legitime ale cetățenilor periclitare prin introducerea sau scoaterea frauduloasă a mărfurilor în și din țară. Asemenea practici au ca principal efect întreținerea așa-numitei "economii subterane" și, în consecință, subminarea celei de "suprafață", adică a celei legale.

⁵⁶ Fi. Sandu, op. cit., p. 6

Incriminarea infracțiunii de contrabandă este un „imperativ absolut” pentru asigurarea ordinii în domeniul raporturilor juridice vamale așadar, pentru protejarea regimului juridic vamal.

Desfășurarea normală a raporturilor juridice vamale condiționează realizarea unor interese ale statului, cum ar fi protecția finanțelor publice, siguranța operațiunilor comerciale, desfășurarea normală a unor procese economice. Orice activitate economică efectuată într-un cadru legal devine inefficientă în condiții de concurență cu o alta situată în afara prescripțiilor legii. Într-un final, activitatea economică legală poate fi sufocată de cea subterană.

Pentru a limita cât mai mult producerea unor asemenea fenomene, statul intervine cu măsuri care, de cele mai multe ori, urmăresc un scop reparatoriu (amenzi, confiscări)⁵⁷. Sunt situații, însă, când încălcările reglementărilor legale, datorită gravității lor, nu pot fi stăvilite doar prin sancțiuni civile, fiind necesare măsuri represive cu caracter penal. Acestea se înfăptuiesc prin incriminarea contrabandei și a celorlalte infracțiuni vamale.

Având în vedere că în esența sa contrabanda este o acțiune ilicită de eludare a taxelor vamale se poate aprecia că incriminarea infracțiunii a avut drept cauză principală asigurarea încasării acestui impozit. De la începuturi, taxele vamale au oscilat între a avea un rol economic sau unul fiscal. În vremuri normale taxele asupra mărfurilor importate sau exportate au avut totdeauna un rol protecționist pentru economia națională. În timpuri de criză, de dificultăți financiare, obiectivul fiscal a prevalat în raport cu cel economic. Tocmai în asemenea împrejurări, când fiscalismul devine excesiv, fraudă se dezvoltă vertiginos. Prima reacție a statului este aceea de a înăspri sancțiunile și de a spori exigența controlului, dar practica demonstrează că fraudă nu dispăre și nici măcar nu se diminuează. Rezultă de aici că mijloacele de combatere trebuie căutate în altă parte.

Cu siguranță că o incriminare corectă a contrabandei reprezintă o garanție a descurajării și contracarării. Ea singură, însă, nu este suficientă.

⁵⁷ A se vedea contravențiile vamale din Regulamentul de aplicare al codului vamal al României, aprobat prin H.G. 1114/2001.

Studiile și analizele de specialitate au relevat că temperarea spiritului fiscal, creșterea producției de mărfuri, în general îmbunătățirea stării comerciale, a nivelului de trai și educarea contribuabililor pot determina în mod natural reducerea fraudelor vamale.

Obligația statului român de a incrimina și combate infracțiunile vamale, în principal contrabanda, derivă și din prevederile unor acte normative internaționale la care România este parte, la care a aderat ori le-a ratificat. În temeiul acestora, România și-a asumat obligația de a asigura drepturile și libertățile tuturor persoanelor indiferent de cetățenie sau naționalitate aflate în teritoriul său vamal, inclusiv eliminarea riscului vreunui prejudiciu cauzat prin săvârșirea infracțiunii de contrabandă.

1. LOCUL ȘI TIMPUL SĂVĂRȘIRII INFRACTIUNII :

În legătură cu locul comiterii infracțiunii de contrabandă , s-a constatat că, de regulă aceste infracțiuni pot fi comise în următoarele locații :

- în punctele de trecere a frontierei și terenurile înconjurătoare,
- în orice punct de pe linia de frontieră,
- în porturi aeroporturi , stații C.F.R.,
- prin intermediul mijloacelor de transport rutiere, feroviare maritime și de transport,
- prin intermediul fabricilor sau a altor societăți comerciale aflate într-un fel sau altul în legătură cu “ proprietarii firmelor fantomă” aflate în proprietatea sau sub controlul contrabandiștilor,
- prin unități specializate în import-export,
- sau prin orice alt loc unde sunt descărcate mărfuri care ar fi trebuit să tranziteze statul nostru.

Stabilirea cu exactitate a locului unde s-a săvârșit infracțiunea, prezintă importanță din mai multe considerente.

Astfel, locul faptei oferă de cele mai multe ori, posibilitatea identificării urmelor și mijloacelor materiale de probă .

Totodată, cunoasterea locului faptei constituie punctul de plecare în identificarea martorilor, sau a eventualilor complici la efectuarea infracțiunii.

Cunoasterea locului faptei poate duce, de asemena, la stabilirea legăturilor din alte state ale făptuitorilor și la constatarea infracțiunilor flagrante.

Stabilirea timpului în care s-a desfășurat activitatea ilicită prezintă importanță pentru o corectă încadrare juridică a faptei penale și totodată pentru individualizarea răspunderii penale.

Dacă făptuitorii săvârșesc, la diferite intervale de timp și în executarea unor rezoluții infracționale diferite fapte sau acte care se regăsesc în conținutul infracțiunii de contrabandă, vom proceda la tratarea acestor infracțiuni după câte rezoluții infracționale sunt.

Dacă faptuitorii săvârșesc la diferite intervale de timp, însă în executarea aceleași rezoluții infracționale , fapte sau acte ce pot constitui conținutul infracțiunii de contrabandă , vom avea o singură infracțiune în formă continuată.

În cadrul infracțiunii continuate vom distinge un moment al consumării și un moment al epuizării infracțiunii.

Momentul consumării infracțiunii de contrabandă îl reprezintă momentul în care sunt îndeplinite practic toate condițiile cerute de lege pentru existența infracțiunii de contrabandă. Codul Penal a stabilit că data săvârșirii infracțiunii constituie data comiterii ultimei acțiuni.

Stabilirea momentului epuizării infracțiunii prezintă interes public în ceea ce privește aplicarea legii penale în timp, aplicarea dispozițiilor cu privire la prescripția răspunderii penale și în legătură cu stabilirea răspunderii penale pentru fapta comisă în mod continuat, începută în timpul minorității și epuizată în perioada în care făptuitorul a devenit major.

Astfel, în cazul în care infracțiunea a început a fi săvârșită când în vigoare era o lege penală dar care a încetat după intrarea în vigoare a altei legi, se va proceda la aplicarea acestei legi din urmă, chiar dacă este mai aspră, deoarece infracțiunea se consideră săvârșită sub imperiul acestei ultimei legi.

Dacă fapta penală a fost săvârșită de un minor se va aplica regimul sancționar specific infractorului minor, dacă însă o parte din acțiuni s-au efectuat înainte de vârsta majoratului, iar epuizarea infracțiunii a avut loc după împlinirea vârstei majoratului, făptuitorul va răspunde potrivit regimului de sancționare al infractorilor majori. Împrejurarea că unele acțiuni au fost săvârșite în perioada minorității pot fi apreciate de instanță ca o circumstanță atenuantă juridic.

2. Cauzele, condițiile și împrejurările care au determinat, favorizat sau înlesnit săvârșirea infracțiunii de contrabandă

Eradicarea infracțiunii de contrabandă nu este posibilă fără cunoasterea în concret a cauzelor generatoare, a condițiilor și împrejurărilor care au favorizat sau au înlesnit săvârșirea infracțiunii.

Pe baza analizelor acestor elemente, la nivelul întregii țări pot fi luate ori propuse unele măsuri corespunzătoare de prevenire.

Din studiul fenomenului infracțional distingem următoarele cauze, condiții și împrejurări care au determinat favorizat sau înlesnit săvârșirea infracțiunii de contrabandă:

- legislația necorespunzătoare existentă în momentul de față în România,
- incapacitatea economiei românești de a produce suficiente produse de larg consum care să fie competitive și pe plan mondial,
- configurația geopolitică existentă în această parte a Europei,
- existența diferitelor interdicții sau limitări cu privire la importul sau exportul unor diferite categorii de mărfuri,

- existența unor măsuri de protecție a economiei naționale prin instituirea taxelor vamale, a accizelor, la toate acestea adăugându-se necesitatea obținerii unor categorii diferite de bunuri provenite din alte țări,
- intensificarea traficului de mărfuri și de călători,
- existența unor prețuri sau a unor calități diferite la aceleași produse,
- corupția,
- inflația,
- lipsa de control sau controlul superficial efectuat la punctele de control vamal,
- înțelegerea greșită a democrației și tendința unor persoane de a se îmbogăți în scurt timp și pe orice cale,
- tendința de organizare a unor grupuri de infractori, cea ce atrage dotarea cu arme, muniții, explozivi și chiar „ajutoare” ca stupefiantele,
- posibilitatea relativ ușoară de a falsifica unele documente și chiar a unor ștampile aparținând diferitelor instituții ale statului, datorită simplității lor.

SECȚIUNEA IV. :
CONDIȚII PREEXISTENTE A INFRAȚIUNII
DE CONTRABANDĂ

1. Obiectul infracțiunii de contrabandă.

Prin *obiect a infracțiunii* se înțelege valoarea socială și relațiile sociale create în jurul acestei valori, care sunt periclitate ori vătămate prin faptă infracțională⁵⁸. Orice infracțiune este îndreptată împotriva unui obiect *direct și nemijlocit* care poate fi un bun sau o valoare. Cu privire la acel bun sau cea valoare există relații sociale pentru a căror stabilitate și normală desfășurare se instituie o protecție prin intermediul normelor de drept penal. Aceste relații sociale "a căror formare, desfășurare și dezvoltare este legată de ocrotirea juridică a unor importante valori sociale"⁵⁹ formează obiectul juridic al infracțiunii.

În cazul contrabandei, obiectul juridic al infracțiunii îl constituie, desigur, regimul vamal ca valoare socială majoră și relațiile sociale ce apar și se desfășoară în raport cu acesta. În orice stat și în orice timp, regimul juridic vamal este o expresie a suveranității. În virtutea acestui atribut sunt emise reglementări, prescripții referitoare la controlul vamal, vămuirea mărfurilor, aplicarea tarifului vamal și se instituie prohibiții. Prin urmare, protecția acestei valori sociale prezintă o importanță deosebită pentru economia de piață, pentru drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor.

⁵⁸ Constantin Mitrache, Drept penal român, ediția a IV-a revăzută și adăugită. Casa de editură și presa "Șansa", București, 2000, p. 85. Oancea, op. cit., p. 166

⁵⁹ V. Dongoroz, S. Kahane, I. Oancea, I. Fodor, S. Petrovici, Infracțiuni contra avutului obștesc, Edil. Academiei, 1963, p. 70 și urm.

Infracțiunea de contrabandă lezează în principal relațiile sociale referitoare la operațiunile vamale, formalitățile specifice și drepturile statului în legătură cu importul sau exportul de mărfuri.

Datorită ariei întinse a acestor relații, s-au emis păreri potrivit cărora obiectul juridic al contrabandei ar fi unul complex. Complexitatea lui ar fi determinată într-un prim plan, de fascicolul relațiilor sociale de natură economică "ce apar în procesul formării și realizării în formă bănească a resurselor necesare statului". Într-un alt plan ar fi situate relațiile sociale referitoare la sănătatea publică periclitată prin deținerea, circulația, traficul produselor și substanțelor stupefiante și psihotrope, precum și a celor toxice. În fine într-un al treilea rând se situează relațiile sociale care vizează ordinea publică, siguranța socială, viața și integritatea fizică a persoanelor, relații puse în pericol prin încălcarea normelor ce alcătuiesc regimul armelor, munițiilor, materiilor explozive și radioactive.

În legătură cu aceste opinii se impun unele observații. Obiectul juridic complex este, în general, specific infracțiunilor complexe fiind format dintr-un obiect juridic principal (relația socială căreia i se aduce atingere în principal) și dintr-un obiect juridic adiacent, secundar (relația socială căreia i se aduce atingere în subsidiar). Potrivit art. 41 alin. ultim. C. pen., infracțiunea este complexă când în conținutul său intră, ca element sau ca circumstanță agravantă, o acțiune sau inacțiune care constituie prin ea însăși o faptă prevăzută de legea penală. Infracțiunea de contrabandă, așa cum este incriminată în art. 175 și 176 din L. nr. 141/1997, nu îndeplinește nici una din condițiile stabilite de lege pentru a fi considerată complexă. Totuși, atât prin contrabanda simplă cât și prin cea calificată se pot aduce atingeri și altor relații sociale decât cele referitoare la regimul juridic vamal. Altfel spus, ambele forme ale infracțiunii pot avea și câte un obiect juridic secundar sau adiacent, ceea ce nu este însă obligatoriu.

În asemenea condiții considerăm mai întemeiată părerea după care obiectul juridic al contrabandei este *multiplu* fără ca infracțiunea să fie complexă. În cazul formei simple, prevăzută de art. 175 din L nr. 141/1997, respectiv trecerea peste frontieră a mărfurilor sau bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal, obiectul juridic adiacent î-l constituie regimul frontierei de stat a României reglementat prin O.U.G, nr. 105 din 27 iunie 2001 care incriminează la art. 70 intrarea sau ieșirea din țară prin trecerea ilegală a frontierei de stat. Evident că trecându-se mărfuri sau bunuri peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal se realizează și conținutul infracțiunii de trecere ilegală a frontierei de stat. Această realizare este rezultatul unei singure acțiuni care lezează două categorii de valori sociale. Cu alte cuvinte, suntem în prezența unui concurs *ideal* sau *formal de* infracțiuni, sau concurs *printr-o singură acțiune*. Infractorul care trece frontiera odată cu mărfurile sau bunurile prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal va fi tras la răspundere și pentru infracțiunea de trecere ilegală a frontierei de stat. Nu are nici o relevanță dacă făptuitorul avea actele în regulă și ar fi putut trece legal frontiera prin locurile stabilite pentru control.

Infracțiunea de contrabandă calificată, prevăzută la art. 176 din L. nr. 141/1997 are ca obiect adiacent relațiile sociale privind regimul armelor, munițiilor, materiilor explozive sau radioactive, al produselor și substanțelor toxice sau stupefiante. Ca și forma simplă, contrabanda calificată nu este o infracțiune complexă deși are un obiect juridic adiacent, din motivele arătate anterior. Dacă persoanele care au trecut peste frontieră, fără autorizație, arme, muniții, materii explozive sau radioactive, produse și substanțe stupefiante și psihotrope, produse și substanțe toxice, nu au avut dreptul de a le deține, se fac vinovate și de săvârșirea infracțiunilor privind încălcarea regimului armelor sau materiilor respective. Este vorba de infracțiuni ca: nerespectarea regimului armelor și munițiilor (art. 279 C.

pen), nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive (art. 279¹ C. pen.), nerespectarea regimului materiilor explozive (art. 280 C. pen.) etc. Săvârșirea acestor infracțiuni începe anterior săvârșirii contrabandei, se prelungește suprapunându-se săvârșirii contrabandei și se epuizează odată cu aceasta. Mai exact este vorba de unele infracțiuni continue a căror săvârșire au o durată mai mare în chip natural și de altele care se comit instantaneu. Desigur că ele se află în concurs real sau concurs prin mai multe acțiuni.

Contrabanda și contrabanda calificată în variantele prevăzute la art. 179 din L. nr. 141/1997. respectiv - săvârșite de una sau mai multe persoane înarmate ori de persoane constituite în bandă au ca obiect juridic adiacent relații sociale privind regimul armelor precum și relații sociale ce interesează ordinea publică, viața și integritatea fizică a persoanei. Este evident pericolul social al contrabandei săvârșite de una sau mai multe persoane înarmate ori de persoane constituite în bandă. Și în cazul acestor variante poate apărea un concurs de infracțiuni când persoanele înarmate nu au dreptul să poarte arme.

La infracțiunea de contrabandă se poate lua în discuție și existența *obiectului direct nemijlocit, material sau fizic* reprezentat de lucrurile care încorporează valorile sociale ocrotite de norma de incriminare. În literatura de specialitate s-a exprimat opinia conform căreia infracțiunea, faptă socialmente periculoasă, se îndreaptă împotriva valorilor sociale ocrotite penal și nu împotriva aspectului material al obiectului infracțiunii. Totuși s-a admis că fapta incriminată de legea penală se îndreaptă nemijlocit asupra unor lucruri, iar efectele se răsfrâng asupra relațiilor sociale pe care le ocrotește norma juridică penală.

Nu toate infracțiunile au un obiect material ci numai acelea la care valoarea socială are o expresie materială, ele numindu-se chiar infracțiuni materiale,

de rezultat. Alte infracțiuni care nu au un obiect material sunt formale sau de pericol, de punere în primejdie.

Din acest punct de vedere contrabanda poate fi considerată o infracțiune de rezultat dar și de pericol. Este de rezultat atunci când produce pagube bugetului de stat și de pericol când provoacă dezechilibre economice prin excluderea concurenței legale, esența economiei de piață, sau când sunt încălcate prohibiții, ori când sunt periclitate ordinea și siguranța publică.

Din această perspectivă, obiect material al infracțiunii de contrabandă îl constituie bunul sustras controlului vamal și taxării sale (mărfuri indiferent de felul și natura acestora) ori bunul interzis trecerii frontierei fără autorizație (arme, muniții, stupefiante, materiale toxice, etc). În varianta incriminată de art. 175 din L. nr. 141/1997, obiect material al infracțiunii de contrabandă poate fi, în principiu, orice marfă sau obiect supus controlului vamal.

Asupra unor astfel de bunuri "cade sau se răsfrânge acțiunea sau omisiunea care formează elementul material al infracțiunii de Contrabandă"⁶⁰ comisă fie cu prilejul importului, fie cu ocazia exportului de mărfuri.

Practica judiciară a relevat faptul că infractorii sustrag de la vămuire orice marfă care într-o perioadă sau alta, într-un loc sau altul prezintă un interes comercial ridicat, ori este supusă unor regimuri prohibitive (contingentări, interdicții, ș.a.m.d). S-au consemnat cazuri de contrabandă cu sare, piei, alimente în diferite stadii de conservare sau prelucrare. În ultimii ani cele mai căutate mărfuri de către contrabandiști au fost: țigările (de departe pe locul I), alcoolul, cafeaua, produsele petroliere, buștenii,

produsele alimentare, metalele neferoase sub formă de lingouri sau granule, aparatură electronică și electrotehnică, CD-uri pirat etc.

⁶⁰Fl. Sandu. op. cit., p. 15.

Obiectul material al contrabandei calificate prevăzută de art. 176 din L. nr. 141/1997 este precis și limitativ indicat în text: armele, munițiile, materiile explozive sau radioactive, produsele și substanțele stupefiante și psihotrope, precursorii și substanțele chimice esențiale, produsele și substanțelor toxice. Toate aceste bunuri sau obiecte sunt instrumente, piese, dispozitive, substanțe, produse, materii astfel definite prin dispoziții legale. De exemplu "armele de foc" și "munițiile" sunt definite de art. 3 și 4 din L. nr. 17 din 2 aprilie 1996 privind regimul armelor de foc și al munițiilor, produsele și substanțele stupefiante, precursorii și substanțele chimice esențiale - de L. nr. 143 din 26 iulie 2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.

S-au consemnat și cazuri de contrabandă cu obiecte așa-zise "exotice": păsări și animale rare, apă potabilă, datorii la buget.

Importanța cunoașterii obiectului infracțiunii constă în aceea că inexistența lui duce la inexistența infracțiunii. Obiectul este un factor preexistent, propriu oricărei infracțiuni. În cazul multor infracțiuni textele de incriminare nu fac referiri directe la obiectul lor, acesta rezultând din descrierea faptei sau din indicarea scopului urmărit de făptuitor.

Cunoașterea obiectului contrabandei ajută la caracterizarea temeinică și corectă a faptei, stabilirea riguroasă a normei de incriminare aplicabilă într-o situație sau alta, la determinarea în concret a pericolului social și la individualizat.

2. Subiecții infracțiunii de contrabandă

Doctrina penală desemnează ca subiecți ai infracțiunii persoanele implicate într-un mod sau altul în săvârșirea unei fapte penale. Prin implicare se înțelege atât săvârșirea faptei prevăzută de legea penală, cât și suportarea consecințelor acesteia. Prin urmare există subiecți activi, anume aceia care desfășoară activitatea infracțională, comit fapta interzisă de lege și subiecți pasivi care suportă sau suferă urmările ori efectele infracțiunii.

Contrabanda este o infracțiune ce reprezintă "opera" unor subiecți activi și produce consecințe ce se răsfrâng asupra subiecților pasivi.

2.1. Subiectul activ

Subiectul activ al unei infracțiuni este persoana fizică ce a săvârșit fapta direct și nemijlocit în calitate de autor sau a participat la săvârșirea ei ca instigator ori complice. Pentru a fi subiect activ al infracțiunii persoana fizică trebuie să îndeplinească anumite condiții generale și speciale. Condițiile generale au în vedere vârsta, responsabilitatea, libertatea de voință și acțiune. Cele speciale se referă la anumite circumstanțe personale prevăzute de lege pentru anumite infracțiuni, cum ar fi: cetățean, străin, funcționar public, gestionar, militar etc.

Subiectul activ nemijlocit al contrabandei este necircumstanțiat. Orice persoană poate fi subiect activ al infracțiunii de contrabandă în calitate de autor, complice sau instigator. Participarea este posibilă chiar și în forma improprie prevăzută de art. 31 C. pen.

Până la reglementarea din 1978 (Codul vamal al R. S. R. - L. nr. 30/1978) legile vamale anterioare prevedeau tratamente diferențiate pentru autorii contrabandelor, complici sau instigatori care aveau calitatea de funcționari vamali, comisionari în vamă, expeditori, intermediari, personalul vaselor, al căilor ferate, căpitani de vase, armatorii, căpitani de porturi, alți angajați cu atribuții de control sau care înlesneau comiterea contrabandei.

Începând cu reglementarea din 1978, calitatea de funcționar vamal, comisionar, expeditor etc. a încetat să mai atragă un tratament juridic diferențiat pentru subiecții activi ai infracțiunii de contrabandă. Dacă, ipotetic, infracțiunea ar fi săvârșită de un funcționar public (agent vamal) abilitat să efectueze controlul vamal sau cu alte atribuții care i-ar înlesni comiterea faptei, o astfel de calitate a subiectului activ nemijlocit poate constitui o circumstanță personală agravantă stabilită pe cale judiciară potrivit art. 75 alin. ultim C. pen. care va atrage efectele prevăzute la art. 78 C. pen.

În aceeași ordine de idei se înscriu și alte persoane care își desfășoară activitatea în punctele de trecere a frontierei ori, în general, la frontieră sau în zona de frontieră⁶¹. Printre acestea se află: funcționarii poliției de frontieră (ofițeri, agenți, personal contractual), ai căpităniei porturilor, funcționari cu atribuții de control sanitar - uman, sanitar - veterinar, fitosanitar, privind protecția mediului ș.a.m.d.

Toate aceste persoane pot fi subiecți activi ai infracțiunii de contrabandă în calitate de autori, complici sau instigatori, funcția lor din momentul săvârșirii faptei atrăgând doar stabilirea unor circumstanțe agravante judiciare cu consecințele de rigoare.

Într-o situație asemănătoare se găsesc și anumiți salariați particulari care își desfășoară activitatea și au unele atribuții în legătură cu îndeplinirea formalităților vamale, cum ar fi: comisionarii în vamă, agenții caselor de expediții, agenții navelor, alți intermediari. Potrivit art. 180 din L. nr. 141/1997 când făptuitorii infracțiunii de contrabandă sunt angajați sau reprezentanți ai unor persoane juridice care au ca obiect de activitate operațiuni de import - export se poate aplica și interdicția exercitării ocupației, potrivit art. 64 C. pen.

Art 179 din L. nr. 141/1997 prevede forme agravate ale contrabandei, contrabandei calificate și ale celorlalte infracțiuni vamale. Aceste forme constau

⁶¹ A se vedea în acest sens O.U.G. nr. 104 din 27 iunie 2001 privind organizarea și funcționarea Poliției de Frontieră Române, publicată în Monitorul Oficial nr. 351 din 29 iunie 2001, aprobată prin L. nr. 81 din 26 februarie 2002 publicată în Monitorul Oficial nr. 154 din 4 martie 2002 și O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României -citată anterior.

în săvârșirea infracțiunilor respective de una sau mai multe persoane înarmate ori constituite în bandă. Nici în acest caz nu se pune problema circumstanțierii subiectului activ ci doar a condiției "înarmării" ori "constituirii în bandă". Mai exact este vorba de orice persoană care săvârșește o infracțiune de contrabandă fiind înarmată, adică purtând o "armă" în înțelesul art. 151 C. pen. Legea nu limitează noțiunea de armă la vreo anumită categorie de asemenea instrumente, ceea ce înseamnă că poate fi o armă de foc, armă albă, armă ascunsă, chimică, nucleară, bacteriologică, ofensivă ori defensivă etc.

În ce privește persoanele "constituite în bandă", doctrina penală a observat că noțiunea de "bandă" nefiind definită de textele legale în vigoare, a trebuit explicată pe cale științifică pornindu-se de la texte mai vechi. Astfel, art. 183 pct. 8 al Codului penal din 1936 definea termenul de "ceată" sau "bandă" ca fiind "adunarea sau întrunirea a cel puțin trei persoane". De remarcat că legile vamale vechi (de la 1874, 1905 și 1933) foloseau termenul de "trupă" sau "bandă" fără a furniza alte lămuriri.

Având în vedere prevederile Codului penal de la 1936, doctrina a relevat că "banda" reprezintă o grupare de persoane cu o organizare internă, o ierarhie, dispunând de mijloacele necesare de acțiune. Amploarea deosebită a criminalității din ultimele decenii, în mod special a crimei organizate a impus adoptarea unor reglementări adecvate și definirea clară a unor concepte. Astfel, prin L. nr. 39 din 21 ianuarie 2003 privind prevenirea și combaterea criminalității organizate a fost definit termenul de **grup infracțional organizat**. Potrivit art. 2 lit a din lege, prin grup infracțional organizat se înțelege grupul structurat, format din trei sau mai multe persoane, care există pentru o perioadă și acționează în mod coordonat în scopul comiterii uneia sau mai multor infracțiuni grave, pentru a obține direct sau indirect un beneficiu financiar sau un beneficiu material; nu constituie grup infracțional organizat **grupul format ocazional** în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni și care nu are continuitate sau o structură determinată ori roluri prestabilite pentru membrii săi în cadrul grupului, în continuare, același articol la lit. b enumera

infracțiunile grave care pot forma scopul grupurilor infracționale organizate, la punctul 16 figurând contrabanda.

Art. 8 din aceeași lege prevede că inițierea sau constituirea ori aderarea sau sprijinirea sub orice formă a unui grup în vederea săvârșirii de infracțiuni, care nu este un grup infracțional organizat, se pedepsește, după caz, potrivit art. 167 sau 323 din C. pen.⁶²

Sintetizând cele expuse putem concluziona următoarele:

- a. banda este un grup structurat, format din mai multe persoane (cel puțin două);
- b. grupul infracțional organizat astfel, cum este definit de art. 2 lit. a din L. nr. 39/2003 include noțiunea de bandă, primul fiind genul, iar a doua - specia;
- c. grupul format ocazional în scopul comiterii imediate a uneia sau mai multor infracțiuni de contrabandă care nu are continuitate, dar este structurat și membrii săi au roluri prestabilite pentru realizarea scopului propus poate constitui o "bandă" în înțelesul art. 179 din L. nr. 141/1997.

Formele agravate ale infracțiunilor de contrabandă și contrabandă calificată prevăzute la art. 179 din L. nr. 141/1997 presupun, așadar, un subiect activ unic și unul plural. Este vorba de situațiile când autorul acționează singur și înarmat, precum și de cele când acționează mai multe persoane înarmate sau constituite în bandă. Subiectul activ unic la aceste forme poate exista doar în cazul făptuitorului înarmat. Subiectul activ unic sau singular nu poate fi luat în discuție pentru a doua ipoteză a textului, respectiv a persoanelor constituite în bandă. Este în afara logicii a se admite că un individ s-ar putea "constitui" în bandă. Pe de altă parte, așa cum s-a văzut, doctrina și legislația recentă consideră banda ca fiind o grupare de mai multe persoane. Dacă o persoană făcând parte dintr-o bandă acționează izolat, fără ca restul grupului să o sprijine în vreun fel

⁶² Art. 167 C. pen. - Complotul; art. 323 C. pen. - Asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni.

ori să aibă cunoștință despre acțiunea sa, suntem în prezența unui subiect activ unic al infracțiunii de contrabandă. Dacă dimpotrivă, acea persoană a fost ajutată, sprijinită, determinată, susținută de grup, atunci subiectul va fi plural. Vor exista, în raport de împrejurările și condițiile în care s-a acționat, autori (coautori), complici și instigatori, după caz.

În legătură cu subiectul plural din prima ipoteză a art. 179 din L nr. 141/1997 (două sau mai multe persoane înarmate) pot apărea mai multe situații de interes pentru tratamentul juridic ce urmează a fi aplicat.

Unele dintre aceste situații sunt următoarele:

- persoanele înarmate au acționat împreună în calitate de (co)autori;
- dintre persoanele care au acționat împreună în calitate de autori numai una sau unele au fost înarmate;
- dintre persoanele înarmate, unele au avut calitatea de autori, altele de complici sau instigatori;
- persoanele înarmate nu au folosit armele;
- persoanele înarmate au folosit armele.

Pentru a găsi soluția acestor probleme trebuie pornit de la faptul că circumstanța agravantă a persoanei sau persoanelor înarmate din teza I a art. 179 din L. nr. 141/1997 este o circumstanță reală deoarece legea o atribuie faptei. Ea însoțește activitatea ilicită de trecere a mărfurilor sau bunurilor peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal. De asemenea, însoțește activitatea ilicită de trecere peste frontieră fără autorizație a armelor, munițiilor și a celorlalte materii, materiale, substanțe sau produse supuse autorizării. Potrivit art. 28 alin. 2 C. pen. circumstanțele privitoare la faptă (reale) se răsfrâng asupra participanților numai în măsura în care aceștia le-au cunoscut ori le-au prevăzut. Prin urmare, această circumstanță agravantă se va răsfrânge asupra coautorilor, complicilor și instigatorilor numai în măsura în care au cunoscut ori au prevăzut că unul sau unii dintre participanții la

infracțiunea de contrabandă au fost înarmați și, eventual, au folosit armele. În situația folosirii armelor, participanții la contrabandă devin, în raport de împrejurările concrete, subiecți ai infracțiunii de omor său, după caz, omor calificat, omor deosebit

de grav, tentativă de omor, vătămare corporală gravă, ultraj etc, infracțiuni aflate în concurs real deoarece au fost săvârșite prin două acțiuni.

În legătură cu acest aspect, în literatura de specialitate s-a susținut că prin folosirea armelor de către făptuitorii înarmați ai contrabandei, "în anumite condiții fapta se transformă în tâlhărie". Argumentul adus în sprijinul susținerii era aceea că pe durata cât bunurile sunt supuse operațiunilor de vămuire ele se află sub puterea de dispoziție a autorităților vamale, singurele care pot lua măsuri privind trecerea acestor bunuri peste frontieră și singurele îndrituite să stabilească taxele vamale care constituie avut public în sensul art. 145 C. pen.

Nu putem accepta această părere decât numai în situația când mărfurile s-ar afla într-un regim de antrepozit și făptuitorii înarmați le-ar sustrage prin folosirea armelor împotriva celor însărcinați cu paza depozitelor. În asemenea circumstanțe s-ar realiza conținutul infracțiunii de tâlhărie care, potrivit art. 211 alin. 1 C. pen. este *furt* săvârșit prin întrebuițarea de violențe, amenințări etc. Pe de altă parte, potrivit art. 208 alin. 1 C. pen., furtul este luarea unui bun mobil din posesia sau detenția altuia, fără consimțământul acestuia, în scopul de a-l însuși pe nedrept.

Trecând mărfuri sau bunuri peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal sau mărfuri prohibite fără autorizație, contrabandiștii înarmați care folosesc armele împotriva funcționarilor vamali, a polițiștilor de frontieră etc, nu sustrag bunuri prin violență din posesia sau detenția cuiva. Mărfurile sau bunurile, obiecte materiale ale contrabandei, se găsesc chiar în posesia și detenția contrabandiștilor.

S-a pus în discuție, de asemenea, situația participanților înarmați sau constituiți în bandă care acționează concomitent (împreună) având astfel calitate de autori (coautori) sau succesiv, având calități diferite (autori, complici, instigatori),

precum și a numărului de trei sau mai mulți făptuitori. Unul dintre motivele acestor diferențieri a fost acela al aplicării

prevederilor art. 75 alin. 1 lit. a C. pen. referitoare la circumstanța agravantă a săvârșirii faptei de trei sau mai multe persoane împreună. Apreciem că asemenea dezbateri nu sunt utile și nu prezintă interes deoarece, așa cum s-a admis în doctrină, circumstanța agravantă prevăzută de art. 75 alin. 1 lit. a C. pen. se realizează indiferent dacă toate trei persoanele sunt prezente ori nu la locul faptei, indiferent de contribuția acestora la săvârșirea infracțiunii⁶³ și indiferent dacă toți răspund penal. Această circumstanță agravantă nu se aplică dacă în conținutul agravant al infracțiunii intră ca element circumstanțial, săvârșirea faptei de două sau mai multe persoane împreună; împrejurare care se valorifică o singură dată (ex.: furtul calificat comis de două sau mai multe persoane împreună).

Pluralitatea subiectului activ al contrabandei prevăzută la teza a II-a a art. 179 din L. nr. 141/1997 (persoane constituite în bandă), în anumite împrejurări, poate determina un concurs real cu infracțiunea de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni (art. 323 C, pen.). Împrejurările concrete care ar putea determina concursul sunt: preexistenta asocierii și a unor infracțiuni, altele decât contrabanda, în antecedentele asocierii. Dacă asocierea s-a constituit exclusiv în scopul săvârșirii faptelor de contrabandă, am fi în prezența unei "bande" în înțelesul art. 179 teza a II-a din L. nr. 141/1997. Într-o asemenea ipoteză, aplicarea regulilor concursului de infracțiuni nu ar avea nici o justificare teoretică sau practică.

2.2. Subiectul pasiv

Subiectul pasiv a fost definit în literatura de specialitate ca fiind persoana fizică sau persoana juridică titulară a valorii sociale ocrotite de lege și care este vătămată ori periclitată prin infracțiune. Pe lângă condiția generală evocată în

⁶³ C-tin Bulai, Drept penal, partea generală, vol. II, Casa de Editură și Presă "Șansa" SRL

definiție (aceea de a fi titular al valorii sociale ocrotite) în unele cazuri subiectul pasiv trebuie să îndeplinească anumite condiții

speciale cum ar fi calitatea de funcționar care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat (ex.: în cazul infracțiunii de ultraj),

Subiectul pasiv al contrabandei este întotdeauna statul ale cărui interese sunt afectate prin săvârșirea infracțiunii. Interesele statului afectate de contrabandă pot fi de natură economică, altele se referă la sănătatea publică primejduită prin traficul produselor și substanțelor periculoase ori dăunătoare sănătății (toxice, stupefiante, psihotrope, radioactive etc), iar o a treia categorie privește ordinea și siguranța publică, viața și integritatea fizică a persoanelor.

Uneori statul, ca subiect pasiv al infracțiunii de contrabandă, înregistrează o dublă vătămare a intereselor sale. Este vorba de situațiile când printr-o singură acțiune se periclitează atât regimul juridic vamal cât și regimul juridic al frontierei de stat.

Dacă anterior săvârșirii contrabandei, concomitent cu aceasta sau ulterior se comit alte infracțiuni în legătură cu ea, acestea își vor avea proprii subiecți pasivi. Spre ilustrare prezentăm situația ipotetică a unor bunuri de patrimoniu sustrate din colecții particulare și trecute ilegal frontiera eludându-se regimul vamal; pe timpul trecerii frontierei, spre a-și asigura scăparea, făptuitorii surprinși atacă agenții vamali ori ai poliției de frontieră. Subiecții pasivi într-o asemenea speță vor fi proprietarii bunurilor de patrimoniu sustrate, statul ca titular al regimurilor juridice vamale și al frontierei de stat. agenții vamali sau ai poliției de frontieră atacați.

SECTIUNEA V. :

CONTINUTUL CONSTITUTIV AL INFRACTIUNII DE CONTRABANDA

1. Latura obiectivă:

Aspectul obiectiv sau latura obiectivă a conținutului infracțiunii desemnează totalitatea condițiilor cerute de norma de incriminare privitoare la

actul de conduită pentru existența infracțiunii. Elementele componente ale laturii obiective care trebuie examinate în vederea stabilirii acesteia sunt: elementul material, urmarea imediată și legătura de cauzalitate dintre elementul material și urmarea imediată.

Elementul material al infracțiunii de contrabandă sau actul de conduită interzis prin norma de incriminare se exprimă exclusiv printr-o *acțiune*, respectiv - trecerea *peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal de mărfuri sau de alte bunuri*. Prin *trecerea peste frontieră* trebuie înțeles atât introducerea cât și scoaterea din țară a mărfurilor sau altor bunuri. Și într-o situație și în cealaltă, se realizează o eludare a regulilor de control vamal, adică mărfurile sau bunurile trecute peste frontieră în modalitatea incriminată sunt sustrate regimului vamal. Din această perspectivă s-a apreciat că elementul material al infracțiunii de contrabandă are un caracter complex deoarece "*reunește*" un act de introducere sau de scoatere din țară a mărfurilor și un act de sustragere de la aplicarea regimului vamal. În realitate avem de-a face cu un singur act, acela de trecere a mărfurilor peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal prin aceasta realizându-se sustragerea de la aplicarea regulilor vamale. Condiția sau cerința esențială a elementului material al contrabandei se referă la *locul* săvârșirii ei. În conformitate cu art. 175 din L nr. 141/1997, cerința intrinsecă a laturii obiective este împrejurarea că infracțiunea de contrabandă se comite prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal.

Potrivit art. 2 alin. 1 din L. nr. 141/1997, introducerea sau scoaterea din țară a mărfurilor, a mijloacelor de transport și a oricăror alte bunuri este permisă *numai prin punctele de control pentru trecerea frontierei de stat*. Reluând această problemă, prevederile din O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat a României, aprobată prin L. nr. 243/2002, dispun că trecerea frontierei de către persoane, mijloace de transport, mărfuri și alte bunuri se face prin *punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului internațional*. Trecerea frontierei se poate face și prin alte locuri, în condițiile stabilite de comun acord prin

documente bilaterale încheiate de România cu statele vecine. Art. 9 din ordonanță precizează că deschiderea de noi puncte de trecere sau închiderea temporară ori definitivă a celor existente se face prin hotărâre a Guvernului. Guvernul României dă publicității lista cuprinzând punctele **de** trecere a frontierei de stat deschise traficului internațional, punctele de mic trafic și treceri simplificate.

Deschiderea ocazională a unor puncte de trecere în vederea desfășurării unor activități cu caracter festiv sau religios și orarul lor de funcționare se efectuează cu aprobarea inspectorului general al poliției de frontieră.

Cât privește noțiunile de punct de trecere a frontierei, punct de mic trafic și punct destinat trecerilor simplificate, acestea sunt definite la art. 1 lit. i. și j. din O.U.G. nr. 105/2001. Potrivit acestora, *punctul de trecere a frontierei* este un loc organizat de Guvernul României pentru trecerea frontierei de stat, iar *punctul de mic trafic* și *punctul destinat trecerilor simplificate* sunt locuri organizate de Guvern pentru trecerea frontierei de stat a persoanelor din zona de frontieră, într-o formă simplificată, convenită prin convenții și acorduri încheiate cu statele vecine.

Așadar, trecerea mărfurilor sau bunurilor prin alte locuri decât cele prevăzute la art. 2 alin. 1 din L. nr. 141/1997, art. 8 și 9 din O.U.G. nr. 105/2001 astfel cum sunt definite la art. 1 lit. i. și j. din aceeași ordonanță constituie elementul material al contrabandei. De asemenea, constituie alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal și locurile de trecere închise temporar sau definitiv prin hotărâre a Guvernului.

În punctele de trecere se organizează și se efectuează controlul de frontieră al persoanelor, mijloacelor de transport, mărfurilor și altor bunuri atât la intrarea cât și la ieșirea din țară, precum și controlul vamal. Controlul de frontieră are ca scop verificarea și constatarea îndeplinirii condițiilor prevăzute de lege pentru intrarea și ieșirea în/din țară a persoanelor, mijloacelor de transport, mărfurilor și altor bunuri (**art.** 11 din O.U.G. nr. 105/2001). Controlul vamal urmărește prevenirea încălcării reglementărilor vamale și stricta respectare a condițiilor și

termenelor legale, precum și descoperirea fraudelor vamale (art. 56 alin. 1 din Regulamentul de aplicare a Codului vamal al României, aprobat prin **H.G. nr. 1114/2001**).

Deși în lege nu se prevede expres, este limpede că trecerea mărfurilor sau bunurilor peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal duce la eludarea controlului, la sustragerea de la regimul vamal.

Urmarea imediată a infracțiunii de contrabandă constă în starea de pericol creată pentru acele interese ale statului care privesc regimul vamal și, eventual, în producerea unei pagube materiale reprezentând sumele legal cuvenite pentru operațiunile de trecere a bunurilor peste frontieră și nepercepute.

Pornind de la faptul că legea nu a stabilit *expressis verbis* vreo condiție privitoare la rezultatul infracțiunii de contrabandă, în literatura **juridică** s-a exprimat părerea potrivit căreia aceasta ar avea ca rezultat întotdeauna o stare de pericol și niciodată o vătămare materială. De

asemenea, eventualele pagube materiale înregistrate de stat au fost considerate "consecințe subsecvente consecutive". Drept urmare, s-a concluzionat că infracțiunea de contrabandă "nu constituie, în principiu, o faptă penală de rezultat material sau o infracțiune de prejudiciu".

Realitatea obiectivă ne arată că anual, prin fapte de contrabandă se aduc prejudicii de miliarde de lei bugetului de stat și că rațiunea pentru care a fost incriminată această faptă constă, în primul rând, în interesul statului de a înlătura pagubele ce i se produc. Din acest punct de vedere considerăm că urmarea imediată a contrabandei este complexă.

Legătura de cauzalitate dintre elementul material și urmarea imediată a contrabandei, oricare ar fi ea (starea de pericol sau prejudiciul cauzat statului) rezultă din materialitatea faptelor- *ex re*⁶⁴.

⁶⁴ Gh. Diaconescu, op. cit., p. 333

2. Latura subiectivă

Latura subiectivă ca element al conținutului infracțiunii cuprinde totalitatea condițiilor cerute de lege cu privire la atitudinea conștiinței și voinței făptuitorului față de faptă și urmările acesteia, pentru caracterizarea ei ca infracțiune⁶⁵. Elementul subiectiv principal în care se exprimă mai evident atitudinea conștiinței și voinței față de faptă și urmările ei este vinovăția. Contrabanda, în forma incriminată la art. 175 din L nr. 141/1997, se săvârșește numai cu *intenție directă*. Cu alte cuvinte, subiectul activ nemijlocit al contrabandei are reprezentarea rezultatului faptei și urmărește producerea lui prin ducerea la bun sfârșit a acțiunii sale.

Vechea reglementare (L. nr. 30/1978) prevedea în textul de incriminare (art. 72) scopul sustragerii bunurilor de la regimul vamal. În felul acesta, legea vamală indica precis forma de vinovăție specifică infracțiunii de contrabandă și anume intenția directă, calificată prin condiția specială a scopului urmărit de făptuitor.

⁶⁵ C-tin Mitrache, op. cit., p. 96

Actuala lege (L. nr. 141/1997) a renunțat la această explicație, limitându-se să enunțe acțiunea incriminată, respectiv trecerea peste frontiera prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal, de mărfuri sau de alte bunuri.

Din context rezultă, însă, fără îndoială că nimeni nu se încumetă la o asemenea faptă decât cu un scop și anume acela al eludării regimului juridic vamal. De altfel, în doctrina penală s-a admis că, de cele mai multe ori, prin fapta infracțională se urmărește un scop, „*care devine un fir conducător al întregii atitudini a conștiinței infractorului, al vinovăției*

lui”. Scopul presupune în ultimă analiză o situație la care aspiră cel ce săvârșește fapta. Prin urmare, în fața evidenței, legiuitorul a considerat de prisos indicarea unui element care, oricum, rezultă din logica lucrurilor.

Subiectul activ al infracțiunii de contrabandă are reprezentarea că săvârșind acțiunea interzisă de lege produce o stare de pericol pentru buna și normala desfășurare a relațiilor sociale din domeniul vamal. Totodată, este în afară de orice îndoială că făptuitorul urmărește sustragerea mărfurilor și a bunurilor de la regimul vamal. În concluzie, el acționează cu intenție directă în sensul prevederilor art. 19 alin. 1, pct. 1, lit. a. C. pen. În privința *mobilului* sau *motivului* care determină săvârșirea contrabandei, legea nu prevede o "*condiție subiectivă necesară*" pentru existența infracțiunii. Totuși, dacă din probele administrate rezultă că făptuitorul a acționat din *motive josnice* (cum ar fi: lăcomia, dorința de înavuțire rapidă sau profitând de o calamitate) se pot reține în sarcina sa circumstanțele agravante prevăzute la art. 75 alin. 1 lit. d. și f. din C. pen. În literatura de specialitate s-a considerat că trecerea peste frontieră în condiții de eludare a regimului juridic vamal a unor bunuri din patrimoniul cultural național sau arhivistic trebuie să fie reținută ca faptă comisă din motive josnice și, în consecință, să se aplice prevederile referitoare la circumstanța agravantă respectivă (art. 75 alin. 1 lit. d. C. pen.). Mobilul infracțiunilor,

inclusiv al contrabandei, trebuie cunoscut pentru a se înțelege voința de săvârșire a faptei, complexitatea și gradul de periculozitate socială⁶⁶.

În fine, trebuie precizat că latura subiectivă a contrabandei, ca a oricărei infracțiuni, adică vinovăția, mobilul și scopul, toate fiind manifestări ale psihicului uman, vor rezulta din materialitatea faptelor și a circumstanțelor în care acestea s-au comis. Mai exact, este vorba de

substanțialitatea faptei săvârșite și de circumstanțele materiale care au premers, au acompaniat și au urmat comiterii faptei⁶⁷.

SECȚIUNEA VI. : **CONTRABANDA SIMPLĂ.**

Fapta incriminată în art 175 ,Cod Vamal constă în „Trecerea peste frontieră prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal de mărfuri sau alte bunuri ce constituie infracțiunea de contrabandă se pedepsește cu închisoare de la 2 ani la 7 ani și interzicerea unor drepturi”.

1. Latura obiectivă

Latura obiectivă a infracțiunii de contrabandă este diferită, după cum această faptă penală se comite într-una din variantele prevăzute în art 175-179 și 182, Cod vamal.

Elementul material al laturii obiective a contrabandei prevăzute în art. 175 , Cod Vamal constă într-o activitate de trecere peste frontiera de stat a bunurilor

⁶⁶ I. Oancea, op. cit, p. 187

⁶⁷ F. Sandu, op. cit, p. 66

prin alte locuri decât cel stabilit pentru controlul vamal de mărfuri sau alte bunuri. Deci o cerință esențială pentru existența laturii obiective ale acestei fapte penale privește locul comiterii infracțiunii.

Pentru a determina conținutul acestei cerințe esențiale, pentru existența laturii obiective, trebuie să ținem seama mai întâi de împrejurarea că, în sistemul de drept român aflat în vigoare, frontiera vamală a României este identificată cu frontiera de stat. În temeiul art. 8 din O.U.G. 105/2001, privind frontiera de stat a României. Trecerea frontierei de stat a României de către persoane, mijloace de transport, mărfuri și alte bunuri se va face prin punctele de trecere a frontierei de stat deschise traficului internațional.

Trecerea frontierei de stat a României se poate face și prin alte locuri, dar în condițiile stabilite de comun acord prin intermediul unor documente bilaterale încheiate de România cu statele vecine ei.

Trecerea frontierei de stat a mijloacelor de transport, mărfurilor și a altor bunuri se va face cu respectarea legilor ce reglementează regimul vamal. În punctele de control își desfășoară activitatea și personalul vamal din cadrul echipelor de control, potrivit reglementărilor referitoare la controlul vamal. Controlul vamal al mărfurilor, bagajelor și a altor bunuri aflate asupra persoanelor se vor desfășura în conformitate cu prevederile art. 19 din cadrul O.U.G. 105/2001 ulterior efectuării controlului documentelor pentru trecerea frontierei de stat.

În consecință, din litera și economia art. 2 alineatul 1 și al art 8 alineatul 3 din Codul Vamal rezultă următoarele: punctele de control pentru trecerea frontierei de stat a României sunt reglementate ca „locuri stabilite pentru controlul vamal”.

Deci prin expresia „alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal „se înțeleg alte locuri decât punctele de control vamal care pot fi puncte de frontieră în conformitate cu art. 2 alineatul 1 sau alte locuri stabilite prin Regulamentul vamal în conformitate cu art. 5 alineatul 3 Cod Vamal.

Potrivit legii, activitatea ilicită care constituie elementul material al contrabandei prevăzute în art 175 Cod Vamal constă într-un act de introducere sau de scoatere din țară a unor bunuri.

Existenta elementului material al infracțiunii de contrabandă este condiționat de un act de introducere sau de scoatere din țară a unor mărfuri sau alte bunuri. Activitatea ilicită examinată mai sus este în ansamblul sau o activitate comisivă ce se realizează întotdeauna printr-un act comisiv și anume trecerea peste frontiera de stat a unor bunuri.

În alte cuvinte existenta elementului material al contrabandei, prevazută de art. 175, Cod Vamal este dependentă de o primă cerință esențială, extrinsecă și anume manifestarea externă a făptuitorului ce constă în introducerea sau scoaterea din țară a unor bunuri. Această activitate este necesar să se desfășoare prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal adică prin orice alte locuri decât cele care sunt puncte de control pentru trecerea frontierei de stat deschise traficului internațional.

Cerinta esențială în discuție pentru existența laturii obiective a infracțiunii de contrabandă prevazute în cadrul art 175 Cod Vamal , este realizată și în ipoteza în care un punct de control a fost închis temporar printr-o hotărare a Guvernului României, sau cu atât mai mult punctul de control a fost închis definitiv printr-un astfel de act normativ. În ambele variante enumerate mai sus contrabanda este susceptibilă a fi comisă.

2. Latura subiectivă

Latura subiectivă a infracțiunii de cotrabandă săvârșită în varianta normativă prevăzută în art. 175 Cod Vamal, are ca element subiectiv și constitutiv intenția directă ori indirectă întrucât nu se mai prevede un scop precis determinat.

Pentru existența elementului subiectiv al infracțiunii de contrabandă este îndestulător dacă scopul special și anume neplata datoriei vamale, implicit

sustragerea de la regimul juridic vamal, a fost săvârșit sau numai acceptat de către infractor, fiind fără relevanță dacă un astfel de scop a fost și realizat.

În ceea ce privește mobilul cu care acționează făptuitorul contrabandei, nu constituie o condiție subiectivă necesară pentru existența infracțiunii de contrabandă, deci mobilul este cu alte cuvinte un element facultativ în cadrul conținutului subiectiv al faptei de contrabandă.

Culpa nu poate constitui element subiectiv al conținutului infracțiunii de contrabandă, deoarece fără o faptă comisivă legea nu prevede expres existența contrabandei atunci când infracțiunea este savarsită din culpă.

Intenția directă sau indirectă care alcătuiește elementul subiectiv din conținutul infracțiunii de contrabandă va rezulta din constatarea materialității faptei comise și a circumstanțelor reale ale comiterii infracțiunii, deci din substanța intrinsecă a faptei săvârșite și din circumstanțele obiective care au premers, au acompaniat și au urmat comiterii acestei infracțiuni.

3. Urmarea imediată

În sistemul dreptului penal român aflat în vigoare, în principiu comiterea oricărei acțiuni sau inacțiuni interzisă de lege, oricare ar fi modalitatea sau forma în care se realizează, aceste acțiuni sau inacțiuni, vor produce întotdeauna un anumit rezultat.

Prin urmarea imediată se desemnează rezultatul pe care îl va produce acțiunea sau inacțiunea prin intermediul căreia se realizează elementul material, o urmare care condiționează existența laturii obiective și deci implicit a infracțiunii.

În principiu credem că orice faptă prevăzută de legea penală indiferent de sediul ei incriminator va produce în cazul săvârșirii ei un anumit rezultat, fie că acest rezultat este conștientizat sau nu de către infractor. De asemenea credem

că realizarea elementului material al contrabandei are ca urmare imediată o atingere adusă regimului juridic vamal, ca valoare social apărută de legea penală.

O altă urmare imediată este sustragerea bunurilor de la regimul vamal, scop urmărit de către faptuitor pentru a-și satisface dorința sa de câștig ilicit și deci implicit setea de putere care este conferită de forța economică.

Nu se poate susține că infracțiunea de contrabandă ar avea ca urmare imediată o vătămare materială pentru considerentul că legea, în art. 175 Cod Vamal nu condiționează în mod explicit existența laturii obiective a infracțiunii de producere a unui rezultat material, la nici una din modalitățile sau dintre variantele normative.

SECȚIUNEA VII. :

CONTRABANDA CALIFICATĂ

1. Latura obiectivă

Trecerea peste frontieră, fără autorizație, a armelor, munițiilor, materiilor explozive sau radioactive, produselor și substanțelor stupefiante și psihotrope, precursorilor și substanțelor chimice esențiale, produselor și substanțelor toxice constituie infracțiunea de *contrabanda calificată* în temeiul art. 176 din L. nr. 141/1997. După cum se observă este vorba de încălcarea unor prohibiții instituite de lege și anume introducerea sau scoaterea din țară a anumitor mărfuri sau bunuri fără autorizație, în conformitate cu prevederile art. 86 alin. 3 din L. nr. 141/1997, atunci când importul sau exportul nu este permis decât cu prezentarea unei autorizații speciale sau a unei licențe, mărfurile sunt prohibite, dacă nu sunt însoțite de un astfel de titlu sau dacă acesta nu este valabil, Legea vamală actuală și regulamentul ei de aplicare nu cuprind dispoziții exprese referitoare la interdicția impusă persoanelor fizice de a introduce sau scoate din țară arme, muniții, materii explozive sau radioactive, produse și substanțe stupefiante și

psihotrope, produse și substanțe toxice așa cum se găseau în legislația vamală anterioară (art. 55 lit. b. și c. și art. 56 lit. d. și e. din L. nr. 30/1978).

Singurele referiri la introducerea sau scoaterea din țară de către persoanele fizice a acestor obiecte, produse ori substanțe le aflăm în art. 122 lit. a. și b. din R. vam. care dispune că sunt supuse declarării scrise, în toate cazurile, la intrarea sau ieșirea din țară, armele, munițiile, materiile explozive, radioactive, nucleare, produsele și substanțele stupefiante ori psihotrope, precursorii acestora, produsele și substanțele toxice.

Potrivit art. 131 din același R. vam., persoanele fizice pot introduce sau scoate din țară bunuri fără caracter comercial, în limitele și în cantitățile prevăzute în anexa nr. 6. în privința armelor și munițiilor, la pct. 14 lit. h. și pct. 15 din această anexă este prevăzută posibilitatea călătorilor de a introduce sau de a scoate în și din țară două arme de vânătoare cu câte 100 cartușe de fiecare armă în condițiile prevăzute de reglementările privind *regimul armelor de foc și al munițiilor*.

Acest regim este reglementat de *L nr. 17 din 2 aprilie 1996* care la art. 2 dispune că exportul, importul și comercializarea armelor și munițiilor militare constituie monopol de stat, ceea ce înseamnă că operațiunile enumerate se pot efectua numai de către agenți economici autorizați în acest sens de autoritățile statului. Pentru celelalte categorii de arme, respectiv arme de tir, de vânătoare, de împrăștiere a gazelor nocive, iritante sau de neutralizare, de panoplie și de recuzită, persoanele juridice care efectuează operațiuni de import, export, comerț, transport etc. sunt obligate să obțină autorizație de la organele competente ale Ministerului de Interne (art. 54 din L nr. 17/1996).

Persoanele fizice pot fi autorizate să dețină, să poarte și să folosească arme de tir, de vânătoare, de împrăștiere a gazelor nocive, iritante sau de neutralizare și arme de panoplie. Cetățenii români pot fi autorizați să dețină dintre armele militare numai un pistol sau revolver, precum și muniția corespunzătoare (art 11 -14 din L nr. 17/1996),

Intr-un asemenea cadru normativ trecerea peste frontieră, fără autorizație a armelor și munițiilor poate constitui contrabandă calificată dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de legea penală.

În ce privește noțiunile de arme și muniții, în abordarea lor trebuie pornit de la prevederile Codului penal și ale L. nr. 17/1996. Potrivit art. 151 C. pen., "arme" sunt instrumentele, piesele sau dispozitivele astfel declarate prin dispoziții legale. Sunt asimilate armelor orice alte obiecte de natură a putea fi folosite ca arme și care au fost întrebuintate pentru atac. Art. 3 din L. nr. 17/1996 definește "armele de foc", prin acestea înțelegându-se acele arme a căror funcționare determină aruncarea unuia sau mai multor proiectile, substanțe aprinse sau luminoase, împrăștierea de gaze nocive, iritante sau de neutralizare. Principiul de funcționare al armelor de foc are la bază forța de expansiune a gazelor provenite din detonarea unei capse ori prin explozia unei încărcături.

Prin "muniții" se înțelege: cartușele, proiectilele, încărcăturile de orice fel care pot fi întrebuintate la armele de foc (art. 4 din L. nr. 17/1996). Mai precizăm că legea clasifică armele de foc în: arme militare, de tir, de vânătoare, arme confecționate pentru a împrăști gaze nocive, iritante sau de neutralizare, arme ascunse, de panoplie și de recuzită.

În literatura de specialitate s-a pus problema dacă armele albe pot constitui obiectul material al infracțiunii de contrabandă calificată.

Până în prezent armele albe nu au făcut obiectul vreunei reglementări, neexistând o definiție a lor pe cale legislativă. În L. nr. 61 din 27 septembrie 1991 pentru sancționarea faptelor de încălcare a unor norme de conviețuire socială, a ordinii și liniștii publice modificată prin L. nr. 169 din 10 aprilie 2002 este incriminată la art. 1¹ portul fără drept "al cuțitului, pumnalului, șişului, boxului, castetului ori al altor asemenea obiecte fabricate sau confecționate anume pentru tăiere, împungere sau lovire". Această enumerare exemplificativă nu constituie însă o definiție și nici nu aflăm altundeva prevederi legale care să impună un anumit regim pentru aceste instrumente. În concluzie apreciem că

dispozițiile art. 176 din L. nr. 141/1997 (contrabanda calificată) au în vedere noțiunea de "arme" în înțelesul art. 151 C, pen. și al prevederilor L. nr. 17/1996.

Materiile explozive sunt definite de art. 1 alin. 2 din L. nr. 126 din 27 decembrie 1995 privind regimul materiilor explozive, modificată și completată prin L. nr. 464 din 18 iulie 2001⁶⁸. Potrivit acestuia, prin materii explozive se înțelege explozivii propriu-ziși, amestecurile explozive, pirotehnice și simple, mijloacele de inițiere, cele auxiliare de aprindere, precum și orice alte substanțe destinate să dea naștere la reacții chimice instantanee, cu degajare de căldură și gaze la temperatură ridicată.

În conformitate cu prevederile art. 2 din aceeași lege, orice operațiune de import - export cu materii explozive este permisă numai persoanelor fizice și juridice care posedă autorizație în acest sens, eliberată de organele prevăzute de lege. **Per a contrario**, trecerea peste frontieră, fără autorizație a materiilor explozive poate constitui infracțiunea de contrabandă calificată, dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de lege.

Materiile radioactive, ce pot forma obiectul material al contrabandei calificate, sunt definite în L. nr. 111 din 10 octombrie 1996 privind desfășurarea în siguranță a activităților nucleare, modificată și completată prin L. nr. 193 din 13 mai 2003⁶⁹. În conformitate cu pct. 15 din anexa nr. 2 la această lege, prin **material radioactiv** se înțelege orice material, în orice stare de agregare, care prezintă fenomenul de radioactivitate, inclusiv deșeurile radioactive.

La rândul lor, **deșeurile radioactive**, conform pct. 7 din anexă, sunt acele materiale rezultate din activitățile nucleare, pentru care nu s-a prevăzut nici o întrebuințare, care conțin sau sunt contaminate cu radionuclizi în concentrații superioare limitelor de exceptare.

Activitățile cu materiale radioactive, inclusiv tranzitul, importul și exportul, sunt supuse, în temeiul art. 8 din L. nr. 111/1996 autorizării de către **Comisia Națională pentru Controlul Activităților Nucleare**. Art 7 din lege

⁶⁸ Publicată în Monitorul Oficial nr. 423 din 30 iulie 2001

⁶⁹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 343 din 20 mai 2003

interzice importul deșeurilor radioactive, iar art. 44 alin. 1 lit. b. incriminează importul și exportul fără autorizație a materialelor radioactive și deșeurilor radioactive.

De menționat că textul art. 176 din L. nr. 141/1997 nu include în obiectul material al contrabandei calificate materialele nucleare, combustibilul nuclear, materiile prime nucleare, materialele fisionabile speciale ș.a.m.d. care sunt definite și al căror regim este reglementat în L. nr. 111/1996. Explicația s-ar găsi în aceea că materialele nucleare prezintă, în general, fenomenul de radioactivitate, ceea ce le-ar include, din acest punct de vedere în categoria materialelor radioactive. Totuși, pentru înlăturarea oricăror neclarități, apreciem că ar fi fost utilă introducerea în textul art. 176 din L. nr. 141/1997 a noțiunii de "*materiale nucleare*", pe lângă acela de materiale radioactive, soluția adoptată de altfel, de art. 279¹ C. pen.⁷⁰.

Produsele și substanțele stupefiante și psihotrope sunt definite în L. nr. 143 din 26 iulie 2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri. Art. 1 din lege dispune că drogurile și precursorii înscrisi în tabelele anexă nr. I - IV constituie substanțe aflate sub control național. ***Drogurile*** sunt plante și substanțe stupefiante ori psihotrope sau amestecurile care conțin asemenea plante și substanțe. Legea clasifică drogurile în droguri de mare risc din care exemplificăm: heroina, methadona, amfetamina, cocaina, codeina și droguri de risc din care fac parte: canabisul, diazepamul, barbitalul ș.a.m.d.

Precursorii sunt substanțe chimice folosite la fabricarea ilicită a drogurilor, sărurilor acestora, precum și amestecurile ce conțin astfel de substanțe. În conformitate cu art. 6 din L. nr. 300 din 17 mai 2002 privind regimul juridic al precursorilor folosiți la fabricarea ilicită a drogurilor⁷¹, exportul și importul acestora se efectuează de operatori autorizați care au obținut avizul Inspectoratului General al Poliției, pe baza licenței emise de autoritatea competentă și a documentelor de proveniență. Art. 33 din lege dispune că

⁷⁰ Nerespectarea regimului materialelor nucleare sau a altor materii radioactive

⁷¹ Publicată în Monitorul Oficial nr. 409 din 13 iunie 2002

trecerea peste frontieră a precursorilor, fără documentele prevăzute la art. 6, constituie infracțiunea de contrabandă calificată, prevăzută și pedepsită de art. 176 din L. nr. 141/1997 privind Codul vamal al României. Prin această normă de referire textul citat din L nr. 300/2002 clarifică pe deplin, în opinia noastră, situația precursorilor trecuți peste frontieră fără autorizație.

Regimul produselor și substanțelor toxice este reglementat prin Decretul nr. 466 din 28 decembrie 1979 potrivit căruia lista acestora se stabilește de Ministerul Sănătății pe baza propunerilor instituțiilor interesate.

Produsele și substanțele toxice folosite în scop medical sunt cele prevăzute în tabelele "*Venena*" și "*Separanda*" din Farmacopeea română în vigoare. Importul, exportul și alte operațiuni cu produse și substanțe toxice sunt permise numai în scop medical și cu autorizație de la autoritățile competente. Necesitatea actualizării legislației în acest domeniu este în afara oricărei discuții.

Pentru existența contrabandei calificate nu are relevanță cantitatea sau valoarea obiectelor, produselor sau substanțelor menționate la art. 176 din Lnr. 141/1997.

2. ELEMENTUL MATERIAL

Elementul material al laturii obiective a infracțiunii analizate îl constituie trecerea efectivă peste frontieră a unor bunuri, produse sau substanțe fără autorizația prevăzută de lege. Cerința esențială pentru existența laturii obiective a infracțiunii "vizează absența unui înscris oficial" prin care autoritățile publice competente permit introducerea sau scoaterea în și din țară ori tranzitul armelor,

munițiilor, materiilor explozive sau radioactive, stupefiantelor, precursorilor, substanțelor toxice.

Echivalează cu absența autorizației și situația în care un asemenea înscris oficial de import, export sau tranzit emană de la o autoritate necompetentă, a expirat, se referă la alte cantități de bunuri, produse sau substanțe ori a fost modificat.

Elementul material al infracțiunii se realizează indiferent dacă trecerea frontierei se produce prin iocuri stabilite pentru controlul vamal sau prin alte locuri. De asemenea, nu are relevanță dacă făptuitorul este proprietarul bunurilor sau numai un posesor ori doar un reprezentant al vreunei societăți comerciale.

3. URMAREA IMEDIATĂ

Urmarea imediată a faptei o constituie starea de pericol care se creează pentru siguranța națională și ordinea publică (arme, muniții), sănătatea populației (stupefiante, substanțe psihotrope, toxice), în general pentru regimul juridic vamal.

Contrabanda calificată se comite cu *intenție directă*, în sensul că făptuitorul prevede "rezultatul" faptei sale și urmărește producerea lui. Trecând peste frontieră bunuri din cele enumerate la art. 176 din L. nr 141/1997, fără autorizație, infractorul are în vedere și urmărește eludarea unor prohibiții, sustragerea de la regimul vamal. Această cerință subiectivă, esențială va trebui să rezulte din datele și din întreaga situație de fapt a cauzei.

Mobilul în cazul contrabandei calificate reprezintă un element facultativ al laturii subiective. Stabilirea lui în concret ar prezenta importanță la individualizarea pedepsei.

4. Recuperarea prejudiciului cauzat

Datorită prejudiciului foarte mare cauzat statului prin această infracțiune, (care uneori se ridică la zeci de miliarde de lei) este foarte important să fie luate măsurile necesare pentru recuperarea prejudiciului.

În timpul cercetării penale trebuiesc asigurate bunurile ce urmează a fi confiscate în folosul statului Român și în mod special bunurile care sunt un produs al infracțiunii de contrabandă.

În situația în care au fost găsite bunurile care au format obiectul infracțiunii trebuie luate măsurile asiguratorii pentru achitarea de către făptuitor a taxelor vamale aferente.

Luarea măsurilor asiguratorii se va face din oficiu, indiferent de situație, organelor competente de urmărire penală le va revine sarcina de a face investigațiile necesare în vederea stabilirii valorii pagubelor pricinuite prin intermediul diferitelor infracțiuni constatate de către aceste organe penale.

În funcție de aceste prejudicii, măsurile asiguratorii se vor aplica bunurilor până la concurența acestei valori .

Pentru a putea preveni eventualele ascunderi ale bunurilor ce fac obiectul infracțiunii, doctrina și practica judiciară recomandă ca aplicarea sechestrului să se facă atunci când este posibil, odată cu efectuarea altor activități după cum urmează : reținerea, arestarea ,percheziția.

5. Sancțiuni

Legea prevede pentru infracțiunea de contrabandă pedeapsa închisorii de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi, iar pentru contrabanda calificată - închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi, dacă legea penală nu prevede o pedeapsă mai mare (art. 175 și 176 din L. nr. **141/1997**). Expresia din finalul art. 176 ("dacă legea penală nu prevede o pedeapsă mai mare") are în vedere textele din Codul penal și din unele legi penale speciale care

incriminează nerespectarea regimului armelor și munițiilor (art. 279 C. pen.), nerespectarea regimului materialelor nucleare sau al altor materii radioactive (art. 279¹ C.pen.), nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri (art. 302² C.pen.), traficul de substanțe toxice (art. 312 C. pen.), traficul de droguri (art. 3 din L. nr. 143/2000) și operațiuni ilicite cu precursori (art. 33 din L. nr. 300/2002). În consecință, acolo unde vreunul din textele enumerate prevede o pedeapsă mai mare decât închisoare de la 3 la 12 ani și interzicerea unor drepturi se va aplica prevederea respectivă. Este cazul art. 279-alin. 5 C. pen. (nerespectarea regimului materialelor nucleare sau altor materii radioactive care a avut consecințe deosebit de grave), art. 281 alin. 3 - 5 C. pen. (nerespectarea regimului materialelor explozive care a avut ca urmare producerea unui pericol public sau a unor consecințe deosebit de grave), art. 302² alin. 2 C. pen. (nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri dacă s-a produs moartea uneia sau mai multor persoane ori pagube importante economiei naționale), art. 3 din L nr. 143/2000 (introducerea sau scoaterea din țară precum și importul ori exportul de droguri fără drept).

De menționat că prevederea din finalul art. 176 din L. nr. 141/1997 este preluată și dezvoltată de art. 182 care dispune că atunci când trecerea peste frontieră a unor anumite mărfuri sau bunuri constituie infracțiuni cuprinse în alte legi, fapta se pedepsește în condițiile și cu sancțiunile prevăzute în acele legi, dacă sunt mai aspre.

Pentru ilustrarea unei asemenea situații, extragem dintre exemplele prezentate anterior, art. 3 din L. nr. 143/2000 potrivit căruia introducerea sau scoaterea din țară precum și importul ori exportul de droguri de risc, fără drept, se pedepsesc cu închisoare de la 10 la 20 de ani și interzicerea unor drepturi. Dacă faptele incriminate privesc droguri de mare risc, pedeapsa este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi. De asemenea, potrivit art. 12 alin. 1 din L nr. 143/2000, faptele prevăzute la art. 3 se pedepsesc cu detențiunea pe viață sau cu închisoare de la 15 la 25 de ani și interzicerea unor drepturi, dacă persoana care le-a săvârșit face parte dintr-o organizație sau asociație ori dintr-un grup de

cel puțin 3 persoane cu structuri determinate și care sunt constituite în scopul comiterii acelor fapte și al obținerii de beneficii materiale sau de alte foloase ilicite.

Cu privire la dispoziția de la art. 182 din L. nr. 141/1997, în literatura de specialitate s-a exprimat părerea că aceasta ar fi o normă de referire care vizează "o variantă de specie *sui generis* a contrabandei", iar situația în sine nu comportă un concurs de texte și cu atât mai puțin un concurs de infracțiuni. Subscriem la această opinie cu precizarea că în sistemul dreptului penal infracțiunea de contrabandă subzistă atâta timp cât legiuitorul menține incriminarea sub denumirea respectivă, (*nomen iuris*). Așa după cum evoluția incriminării contrabandei a demonstrat, dacă legiuitorul înțelege să nu mai folosească o atare denumire, probabil că vom avea doar *infractiuni vamale* sau *privind regimul vamal*. Altfel spus, denumirea infracțiunilor, ca și normele penale, sunt de strictă interpretare.

Desigur că pentru aplicarea pedepselor prevăzute de lege, instanțele de judecată trebuie să constate că *infracțiunea s-a consumat*. Atât doctrina penală cât și practica judiciară din ultima perioadă au acceptat că infracțiunile de contrabandă și contrabandă calificată se consideră consumate atunci când mărfurile sau bunurile au fost trecute ilegal frontieră.

Având în vedere definiția frontierei de stat de la art. 1 din O. U. G. nr. 105/2001 vom considera consumată contrabanda sau contrabanda calificată în momentul în care mărfurile sau bunurile au fost trecute peste linia reală sau imaginară care unește un semn de frontieră cu altul, în cazul frontierei terestre. La frontiera fluvială sau a celorlalte ape curgătoare se vor avea în vedere convențiile și înțelegerile dintre România și statele vecine, principiul general acceptat fiind acela că frontiera trece pe la mijlocul șenalului navigabil, iar la apele nenavigabile - pe la mijlocul pânzei de apă. La Marea Neagră frontiera de stat trece pe la limita exterioară și limitele laterale ale mării teritoriale a României.

Dacă trecerea frontierei se efectuează cu mijloace de transport prin punctele de trecere a frontierei, infracțiunea se consumă după trecerea prin aceste puncte. În cazul folosirii mijloacelor rutiere - trecerea se efectuează prin puncte de trecere rutiere. Când pentru trecere se folosesc mijloace feroviare (trenuri) controlul se efectuează în stația de frontieră sau, pe parcurs, între stația de frontieră și o stație interioară, moment în care contrabanda se poate consuma.

În cazul folosirii navelor la săvârșirea contrabandei, consumarea acesteia se raportează tot la efectuarea controlului la frontieră. În principiu controlul navelor care intră sau ies în și din porturile românești se efectuează în punctele de trecere portuare. Controlul navelor care urmează să oprească în porturile situate pe Dunăre, în care nu funcționează puncte de trecere, se efectuează în primul port, situat în amonte sau în aval, în care funcționează un punct de trecere.

La ieșirea din țară controlul se efectuează în portul de unde pleacă nava. În situația în care în acel port nu există un punct de trecere, navele sunt obligate să oprească pentru control în unul dintre porturile Galați, Sulina, Tulcea, Constanța - Sud sau Moldova Veche. La navele sub pavilion străin care navighează în sectorul Dunării de Jos, între porturile Sulina și Brăila, controlul pentru trecerea frontierei se efectuează la intrare în portul Sulina, iar la ieșire, în unul din porturile Brăila, Galați, Tulcea sau Sulina dacă din aceste porturi navele pleacă direct în curse externe.

Controlul navelor care navighează prin canalul Dunăre - Marea Neagră se efectuează la intrare în portul Constanța - Sud, iar la ieșire. În ultimul port românesc din care navele pleacă în cursă. În portul Cernavodă se controlează numai acele nave care sosesc sau pleacă în cursă din portul Basarabi, Poarta Albă, Medgidia sau Cernavodă.

În portul Sulina se efectuează controlul la frontieră asupra tuturor navelor care navighează prin acesta spre porturile Reni sau Ismail. În portul Sulina nu sunt supuse controlului navele românești și străine care vin din aceste porturi și nu se opresc într-un port românesc, precum și navele de mărfuri și pasageri sub

pavilion românesc care navighează între porturile Constanța, Sulina, Galați și Brăila, la intrarea și la ieșirea din sectorul Dunării de Jos.

Navele sub pavilion străin care navighează în aval pe Dunărea interioară și urmează să o tranziteze cu oprire efectuează controlul la intrarea în țară în portul Călărași, iar pentru ieșirea din țară, în ultimul port din care pleacă, dacă este organizat punct de trecere a frontierei, sau în portul Galați. Pentru navigația în amonte pe acest sector al Dunării, controlul la intrarea în țară se efectuează în portul Galați, iar pentru ieșirea din țară, în ultimul port din care pleacă nava, dacă este organizat punct de trecere a frontierei, sau în portul Călărași.

Navele sub pavilion străin care navighează în tranzit fără oprire pe Dunărea interioară sau pe canalul Dunăre - Marea Neagră sunt supuse controlului în portul Călărași, respectiv în portul Galați (art. 25 - 27 din O.U.G. nr. 105/2001).

Așadar, în raport de locul și momentul efectuării controlului la frontieră se poate stabili pe cale judiciară consumarea infracțiunii de contrabandă sau contrabandă calificată.

În situația folosirii aeronavelor, consumarea infracțiunii se apreciază tot în raport de trecerea frontierei și de efectuarea controlului. Acesta are loc în aeroporturile deschise traficului internațional la plecarea și la sosirea aeronavelor în și din curse internaționale. Dacă aeronavele care efectuează curse internaționale aterizează din cauze de forță majoră pe aeroporturi care nu sunt destinate traficului internațional, situate în afara zonei de frontieră, controlul pentru trecerea frontierei se asigură de către unitatea de poliție și autoritatea vamală cele mai apropiate (art. 36 din O.U.G. nr. 105/2001).

Odată stabilită consumarea infracțiunii, instanța de judecată, pe lângă aplicarea pedepselor principale, complimentare și accesorii prevăzute de lege, mai are obligația de a se pronunța asupra măsurilor de siguranță și reparatorii în conformitate cu prevederile art. 111, 112 și 118 C. pen., art. 14 C. pr. pen., art. 998 C. civ. și art. 183 din L. nr. 141/1997.

Deși legea vamală nu conține prevederi exprese referitoare la luarea măsurilor de siguranță, în temeiul art. 362 C, pen. dispozițiile din partea generală a acestui cod se aplică și faptelor sancționate penal prin legi speciale, dacă acele legi nu dispun altfel. Prin urmare, mărfurile sau bunurile care au constituit obiectul material al contrabandei vor fi supuse confiscării speciale în temeiul art. 118 lit. a. C. pen. ca fiind obținute, rezultate sau produse prin fapta prevăzută de legea penală. În literatura juridică s-a susținut întemeiat că lucrurile introduse în țară prin contrabandă, deși au preexistat faptei penale, sunt asimilate lucrurilor produse prin infracțiune deoarece au căpătat o astfel de stare⁷².

În cazul contrabandei calificate, lucrurile care au constituit obiectul material al acesteia (arme, muniții, materii explozive, radioactive, stupefiante etc.) sunt supuse confiscării speciale în temeiul art. 118 lit. e. C. pen. Atât în situația lucrurilor care au făcut obiectul contrabandei cât și al contrabandei calificate nu prezintă relevanță dacă acestea erau sau nu în proprietatea făptuitorului ori a participanților la comiterea faptelor.

Sunt de asemenea, supuse confiscării speciale lucrurile care au servit ori au fost destinate să servească la comiterea contrabandei sau contrabandei calificate, precum mijloacele de transport întrebuințate ori destinate a fi întrebuințate, mijloacele de comunicație folosite, armele albe ș.a. Temeiul legal al acestei măsuri îl constituie prevederile art. 118 lit. b. C. pen., iar condiția esențială este aceea ca lucrurile să aparțină infractorilor.

Când mărfurile sau alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunii nu se găsesc, infractorul este obligat la plata echivalentului lor în bani (art. 183 din L nr. 141/1997). În opinia noastră această dispoziție specială se corelează cu prevederile art. 118 C. pen. conferindu-le un spor de eficiență în domeniul vamal. Astfel, potrivit art. 118 lit. d. C. pen., banii sau alte valori rezultate în urma valorificării mărfurilor de contrabandă sunt supuse confiscării. În practică

⁷² V. Dongoroz ș.a., Explicații teoretice ale Codului penal român, partea generală, voi. II, Edit. Academiei, București, 1970, p. 318; C. Mitrache, op. cit., p. 177.

apar frecvente situații când mărfurile, banii sau valorile obținute nu se mai găsesc făcând inaplicabile prevederile generale din Codul penal. Din acest motiv legiuitorul a considerat utilă introducerea în legea vamală a unei dispoziții care să oblige infractorii la plata unor sume de bani echivalente mărfurilor sau bunurilor care nu se găsesc.

În unele împrejurări, prin săvârșirea contrabandei este încălcat și dreptul statului de a încasa taxele vamale sau alte impuneri de natură fiscală.

Nu orice trecere de mărfuri sau bunuri peste frontieră atrage obligația titularilor operațiunii de a plăti taxe vamale. Potrivit art. 83 din L. nr. 141/1997 la exportul de mărfuri nu se încasează taxe vamale. Dacă, totuși, prin fapta incriminată s-a eludat plata obligațiilor fiscale, statul are dreptul la despăgubiri în temeiul art. 998 C. civ. și art. 14 C. pr. pen. Desigur că acestea nu au caracterul unor sancțiuni penale nici al măsurilor de siguranță.

Dacă infracțiunea de contrabandă sau contrabandă calificată a fost săvârșită de una sau mai multe persoane înarmate ori constituite în bandă, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi. Explicații cu privire la aceste modalități ale contrabandei au fost expuse anterior.

Când contrabanda sau contrabanda calificată a fost comisă de angajați sau reprezentanți ai unor persoane juridice care au ca obiect de activitate operațiuni de import - export, în folosul acestor persoane juridice se poate aplica și interdicția exercitării ocupației, potrivit art. 64 C. pen.

În conformitate cu art. 181 din L. nr. 141/1997 tentativa la contrabandă și contrabandă calificată se pedepsește, iar în temeiul art. 20 alin. 2 C. pen. pedeapsa este cuprinsă între jumătatea minimului și jumătatea maximului prevăzut de lege pentru infracțiunea consumată. Mai exact, tentativa la contrabandă se pedepsește cu închisoare de la un an la 3 ani și 6 luni și interzicerea unor drepturi, iar tentativa la contrabandă calificată se pedepsește cu închisoare de la un an și 6 luni la 6 ani și interzicerea unor drepturi.

Practica judiciară și doctrina penală au admis că infracțiunea de contrabandă, ca infracțiune comisivă, comportă tentativa proprie și improprie cât și desistarea și împiedicarea rezultatului așa cum acestea sunt reglementate de art. 21 și 22 C. pen. Cel mai adesea contrabanda rămâne în faza de tentativă când făptuitorii sunt prinși înainte de a intra sau ieși în și din țară, adică sunt descoperiți la punctele de control de către organele competente⁷³.

În literatura de specialitate s-au exprimat diverse opinii în legătură cu momentele inițiale și finale ale tentativei de contrabandă, precum și asupra condițiilor concrete în care fapta rămâne în faza de tentativă. Apreciem că aceste dezbateri trebuie raportate la noțiunea de frontieră și la aceea de control de frontieră cum sunt definite de O.U.G. nr. 105/2001. Astfel, dacă trecerea înseamnă depășirea liniei reale sau imaginare care unește două semne de frontieră sau care marchează mijlocului șenalului navigabil etc, tentativa reprezintă întreruperea acțiunii efective înainte de trecerea acestor limite. De asemenea, dacă activitatea de control se efectuează într-un port sau aeroport deschis traficului internațional, descoperirea contrabandei într-un asemenea loc determină rămânerea ei în faza tentativei.

Actele preparatorii sau pregătitoare, în principiu neincriminate și nesancționate, pot dobândi relevanță penală în situația în care infracțiunea de contrabandă în considerarea căreia fuseseră efectuate, s-a consumat ori a rămas în faza de tentativă. În concret, este vorba de actele pregătitoare comise de o altă persoană decât autorul contrabandei și care cad sub incidența legii penale ca acte de participație (complicitate) și nu ca acte preparatorii.

⁷³ G. Antoniu, op. cit., p. 107; Gh. Diaconescu, op. cit., p. 334; Decizia de îndrumare a Tribunalului Suprem nr. 6 din 16 decembrie 1972, Culegere de decizii pe anul 1972, p. 37.

CAPITOLUL III.
ALTE INFRAȚIUNI VAMALE.

SECȚIUNEA I. :

DEFINIȚII:

Până la reglementarea actuală, legile vamale anterioare foloseau o singură denumire pentru faptele incriminate ca infracțiuni în acest domeniu - contrabanda. L nr. 141/1997 a introdus două noi denumiri: *folosirea de acte nereale* și *folosirea de acte falsificate*.

Folosirea de acte nereale constă în utilizarea la autoritatea vamală a documentelor vamale, de transport sau comerciale, care se referă la alte mărfuri sau bunuri decât cele prezentate în vamă (art. 177 din L. nr. 141/1997).

Folosirea de acte falsificate constă în întrebuițarea, la autoritatea vamală, a documentelor vamale, de transport sau comerciale falsificate (art. 178 din L. nr. 141/1997). Aceste infracțiuni erau incriminate în L. nr. 6/1961 la art. 54 lit. c, iar în L. nr. 30/1978 la art. 72 alin. lit. a., teza II.

Examinarea lor impune precizarea înțelesului unor termeni și a sensului în care aceștia sunt folosiți în text. Astfel, prin *act* se înțelege un *document*, un *înscriș*, adică un text scris sau tipărit care emană de la cineva îndrituit spre a atesta un fapt⁷⁴.

⁷⁴ DEX, p. 8, 275, 468

Un act nereal este, prin urmare, un înscris al cărui conținut se situează în afara realității pe care ar trebui să o ateste. În sensul art. 177 din L nr. 141/1997 privind folosirea, la autoritatea vamală, a documentelor care se referă la alte bunuri decât cele prezentate în vamă, făptuitorul, ori coautorii sau complicii săi, nu au intervenit în nici un fel asupra documentului, asupra formei sau conținutului său. Actul este nealterat, necontrafăcut numai că se referă la o "altă realitate". Prin el însuși nu reprezintă un fapt penal.

În schimb, *actul falsificat* prevăzut la art. 178 din L nr. 141/1997 este un înscris oficial ori sub semnătură privată contrafăcut în orice mod, în sensul art. 288-290 C. pen. și 295 C. pen. (fals material în înscrisuri oficiale, fals intelectual, fals în înscrisuri sub semnătură privată și falsul în declarații). Mai mult, în acest caz beneficiem și de definiția legală a "înscrisului oficial". Conform art. 150 alin. 2 C. pen. acesta este orice înscris care emană de la o autoritate sau instituție publică ori persoană juridică - de interes public. Prin formularea textului de la art. 178 din L nr. 141/1997 apreciem că documentele vamale, de transport sau comerciale acoperă aria înscrisurilor oficiale și a celor sub semnătură privată la care se referă prevederile Codului penal.

Condiția nementionată de lege, dar subînțeleasă implicit este aceea că actele, atât cele nereale cât și cele falsificate, să fie apte a produce consecințe juridice, adică să aibă aptitudinea producerii unor asemenea consecințe.

Reglementările anterioare, incriminând infracțiunile pe care le analizăm, foloseau expresia "acte vamale" ceea ce în practica judiciară a creat numeroase confuzii, mai ales în situația folosirii de către infractori a unor documente ce nu puteau fi incluse în categoria actelor vamale. Redactorii normelor în vigoare au inclus în text și documentele de transport sau comerciale.

Documentele vamale sunt cele arătate în L nr. 141/1997 și în R. vam., dintre care menționăm: declarația vamală, declarația proviziilor de bord, permisul vamal, alte documente conținând aprobări sau scutiri acordate de

autoritatea vamală (ex.: acordarea scutirii de la obligația garantării datoriei vamale).

În pofida eforturilor legiuitorului de a limpezi problema documentelor ce pot fi utilizate de infractori ca instrumente de săvârșire a infracțiunilor vamale, practica judiciară în materie s-a situat pe o poziție cel puțin „ciudată” din acest punct de vedere. Astfel, Curtea de Apel Suceava prin Decizia penală nr 845/20 noiembrie 2002 a considerat că „declarația vamală nu constituie un document vamal în sensul art. 177 și art. 178 C. vam., falsificarea acesteia neputând atrage o pedeapsă tot atât de aspră (3-10 ani închisoare și interzicerea unor drepturi) ca și falsificarea documentelor de transport și comerciale.”⁷⁵

Documente de transport în domeniul feroviar, scrisoarea de trăsură, actul de transmitere a garniturii de tren, lista sacilor poștali, lista coletelor, legitimația de călătorie, recipisa de bagaje: în **domeniul naval**. Manifestul încărcăturii (cargo manifest), conosamentul, scrisoarea de trăsură fluvială, diverse notificări. În **domeniul rutier**, foaia de parcurs, avizul de expediere.

Documente comerciale: facturi, scrisori de garanție, convenții de plată, cecuri etc. Dacă documentele vamale, de transport sau comerciale au fost falsificate de autorii infracțiunii vamale, de complicii sau instigatorii lor, li se vor reține în sarcină și infracțiunile de fals material în înscrisuri oficiale, fals intelectual, fals în înscrisuri sub semnătură privată, ori fals în declarații, după caz.

⁷⁵ A se vedea Gh. Josan, Probleme de drept penal și procesual penal rezolvate în semestrul II al anului 2002 de Curtea de Apel Suceava, în „Dreptul” nr 5/2003, p. 214-215.

SECȚIUNEA II. :

OBIECTUL INFRAȚIUNILOR

Obiectul juridic al infracțiunilor vamale prevăzute de art. 177 și 178 din L nr. 141/1997 îl constituie, ca și în cazul contrabandelor, regimul juridic vamal, valoare socială majoră și relațiile sociale ce apar și se dezvoltă în legătură cu acesta. În particular, prin aceste infracțiuni se lezează relațiile sociale relative la formalitățile vamale și la siguranța documentelor ce se folosesc în cadrul operațiunilor specifice acestui sector de activitate.

Obiectul juridic nemijlocit îl pot constitui orice mărfuri sau bunuri supuse controlului vamal. Explicațiile prezentate în legătură cu obiectul contrabandelor sunt valabile și în cazul infracțiunilor vamale.

SECȚIUNEA III. :

SUBIECȚII INFRAȚIUNILOR.

Subiectul activ al infracțiunilor vamale, ca și în cazul contrabandelor, este necircumstanțiat. Orice persoană care îndeplinește și celelalte condiții prevăzute de lege poate fi subiect activ la infracțiunilor vamale în calitate de autor, complice sau instigator. Dacă unul sau unii dintre făptuitorii acestei infracțiuni au anumite calități care le-ar facilita în vreun fel săvârșirea faptei, precum: funcționar vamal, ofițer sau agent al poliției de frontieră, comisionar vamal, angajat al vreunei societăți de expediții, agenturare nave etc, împrejurarea poate constitui temeii de fapt pentru reținerea pe cale judiciară a unor circumstanțe agravante conform art. 75 alin. ultim C. pen.

Când făptuitorii acționează înarmați sau constituiți în bandă, faptele lor vor fi sancționate conform prevederilor art, 179 din L. nr. 141/1997.

Subiectul pasiv este întotdeauna statul ca titular al dreptului de a impune condiții sau prohibiții la trecerea mărfurilor peste frontieră. Prin acțiunile incriminate la art. 177 și 178 din L. nr. 141/1997 sunt afectate grav interesele statului care pot fi în primul rând economice, dar și de ordine publică sau siguranță națională. Explicațiile expuse cu privire la subiecții contrabandelor sunt valabile și cu privire la subiecții celor două infracțiuni vamale.

SECȚIUNEA IV. : **LATURA OBIECTIVĂ.**

Elementul material al infracțiunilor vamale constă în *folosirea* documentelor nereale sau a celor falsificate. Legea nu arată în ce constă acțiunea de folosire și nu indică vreun mod de săvârșire a ei. În consecință, sensul în care această noțiune este utilizată de text nu poate fi altul decât cel din vorbirea curentă, din limbajul comun⁷⁶.

Așadar un act este *folosit* la autoritatea vamală atunci când este *întrebuințat* pentru a dovedi o împrejurare, *înfățișat*, *prezentat* ori *depus* pentru a fi examinat, înregistrat etc. Folosirea nu se poate realiza prin omisiune, prin abstențiunea făptuitorului de a da la iveală actul nereal sau falsificat. Este absolut necesar ca actul deținut să fie scos "din starea sa oculta și inertă"⁷⁷ chiar dacă autoritatea căreia i s-a înfățișat nu l-a examinat încă și nu s-a pronunțat asupra valabilității lui. Cu alte cuvinte, nu este suficientă simpla deținere a actelor nereale ori falsificate în vederea unei eventuale folosiri, infracțiunea consumându-se în momentul prezentării, depunerii, înfățișării actelor în discuție. Din acest motiv cele doua

⁷⁶ Teodor Vasiliu ș.a., Codul penal comentat și adnotat, partea specială, vol. II, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1977, p. 290

⁷⁷ R. Gairaud, *Trăite l'heofique et pratique du droit penal francais*. voi. IV, Paris, 1922, p. 282.

infracțiuni vamale pot fi considerate instantanee, **urmarea imediată** producându-se odată cu realizarea integrală a folosirii actelor, adică odată cu prezentarea lor la autoritatea competentă.

Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru relațiile sociale bazate pe încrederea acordată înscrisurilor, indiferent dacă s-a produs vreo consecință juridică în urma folosirii actelor vamale, de transport sau comerciale nereale sau falsificate.

Cu privire la acțiunea de folosire a actelor falsificate, în literatura de specialitate s-au exprimat păreri diferite. Unii autori au considerat că între infracțiunile de uz de fals și folosirea de acte falsificate ar exista o "conexiune teleologică" și că, datorită autonomiei lor, în ce le privește, sunt și rămân aplicabile regulile concursului de infracțiuni. Alții sunt de părere că uzul de fals este absorbit în conținutul infracțiunii vamale.

Considerăm că infracțiunea de folosire de acte falsificate prevăzută la **art. 178** din L. nr. 141/1997 este o **variantă specială** a infracțiunii de uz de fals și de aceea nu sunt aplicabile regulile concursului de infracțiuni. Pe de altă parte, aplicarea acestor reguli nu ar avea nici o utilitate practică. Problema concursului sau a infracțiunii continuate ar putea fi luată în discuție în situația repetării acțiunilor de folosire a actelor nereale sau falsificate.

Pentru existența acestor infracțiuni vamale, legea nu prevede producerea vreunei consecințe juridice sau materiale și nici nu impune realizarea condiției ca mărfurile sau bunurile să fi fost introduse ori scoase din țară. Simpla **folosire** a documentelor nominalizate este suficientă pentru atragerea răspunderii penale, dacă sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de lege.

SECȚIUNEA V. :
LATURA SUBIECTIVĂ

Folosirea de acte nereale și folosirea de acte falsificate sunt infracțiuni ce se comit numai cu intenție directă. Din economia textelor rezultă că autorii trebuie să voiască *foiosirea* actelor, să știe că acestea se referă la alte mărfuri sau bunuri decât cele prezentate în vamă ori că sunt falsificate, să prevadă rezultatul faptelor și să urmărească producerea lui. Nu prezintă relevanță împrejurarea că rezultatul faptelor nu s-a produs.

Mobilul cu care au acționat infractorii nu interesează din perspectiva existenței infracțiunilor. Cunoașterea lui poate prezenta importanță pentru aplicarea unor circumstanțe atenuante sau agravante, după caz.

Dovada că autorii au cunoscut situația actelor (nereale sau falsificate) rezultă din faptul folosirii lor.

SECȚIUNEA VI. :
NECESITATEA INCRIMINĂRII PENALE
ÎN DOMENIUL VAMAL .

În termeni generali, infracțiunile vamale constau în trecerea peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal, fără autorizație, a armelor, munițiilor, materialelor explozive sau radioactive, produselor și substanțelor stupefiante și psihotrope, precursorilor și substanțelor chimice esențiale, ori în zonele libere de bunuri a căror import este prohibit pe teritoriul României, cu documente vamale de transport sau comerciale nereale sau falsificate.

În sistemul de drept comun aflat în vigoare regimul juridic vamal cuprinde, în opinia noastră totalitatea normelor prevăzute în legislația internă ce se aplică în codul procedurii de vămuire, în funcție de scopul operațiunii comerciale și de destinație a mărfii în conformitate cu normele dreptului

international, a tratatelor, acordurilor, convențiilor și protocoalelor încheiate de statul nostru cu alte state.

Regimul juridic vamal cuprinde de asemenea, normele prevăzute în legislația internă referitoare la desfășurarea diferitelor activități pe teritoriul vamal al României (pe teritoriul statului Român, în înțelesul art. 142, Cod Penal combinat cu art. 1 litera a din O.U.G. nr. 105/2001, privind frontiera de stat a României).

Procedura de vămuire cuprinde ansamblul de operațiuni efectuate de autoritatea vamală de la prezentarea mărfurilor, a mijloacelor de transport și a oricăror alte bunuri până la acordarea liberului de vamă.

Ilicitul penal în domeniul vamal va cuprinde ansamblul faptelor comise (adică acele fapte care pot fi săvârșite și printr-o omisiune) care amenință sau lezează grav și intenționat regimul juridic vamal al României și care constituie o sursă vădită de fraudă ori de indisciplină asocială, aceste fapte sancționându-se potrivit legislației aflate în vigoare.

Infracțiunile vamale sunt unele dintre cele mai grave fapte susceptibile a fi săvârșite în sfera raporturilor juridice vamale fiindcă, prin comiterea lor se amenință sau se lezează efectiv valorile sociale de maximă importanță pentru ordinea publică și în mod corespunzător, pentru interesele legitime ale cetățenilor români și străini aflați sub jurisdicția română.

Din această cauză incriminarea acestor fapte este imperativă, căci ordinea și disciplina în sfera raporturilor juridice vamale nu ar putea fi asigurată fără incriminarea contrabandei.

Incriminarea ce o denumim infracțiune vamală, se relevă a fi necesară pentru că statul Român are obligația a nu lăsa ca drepturile și libertățile cetățenilor aflați în teritoriul vamal al României să fie expuși vreunui prejudiciu derivat din comiterea unor fapte penale. De asemenea, în mod indirect statul român are obligația de a proteja celelalte valori supreme ale statului ca de exemplu : siguranța statului, drepturile și libertățile omului s.a.m.d.

SECȚIUNEA VII. :
EXISTENȚA CONCURSULUI DE INFRAȚIUNI .

Ca urmare a modului în care este concepută și realizată, de cele mai multe ori infracțiunea de contrabandă se săvârșește în concurs cu mai multe infracțiuni. Din această cauză pentru tragerea la răspundere penală a tuturor făptuitorilor și pentru o corectă individualizare a pedepsei se va impune extinderea cercetărilor, stabilirea naturii și a numărului faptelor săvârșite, a împrejurărilor în care au fost săvârșite fiecare dintre faptele penale incriminate de legea penală.

În situația în care bunurile sau diferite valori sunt trecute peste frontiera de stat a României, prin folosirea unor documente vamale false, infracțiunea de contrabandă intră în concurs cu infracțiunile de fals, uz de fals, (conform art. 291 Cod Penal), concurența neloială (art. 301 Cod Penal), evaziunea fiscală (Legea 87 /1994), înșelaciunea cu privire la calitatea mărfurilor (art. 297 Cod Penal), sau nerespectarea regimului armelor și munițiilor (art. 279 Cod Penal), materialelor nucleare sau a altor materiale radioactive (art. 279 Cod Penal) , metalelor prețioase (conform Decretului 210/1978), a regimului de ocrotire a unor bunuri (art. 280) a dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri (art 302 Cod Penal) sau traficului de stupefiante (în conformitate cu art 312 Cod Penal).

Falsul privește un înscris oficial, fiind adresat unei instituții publice. Folsirea de documente vamale falsificate sau care privesc alte bunuri constituie fie un fals material (care este săvârșit prin contrafacerea scrierii, subscrierii sau alterării în orice mod a oricărui document), fie un fals intelectual (această modalitate a falsului este săvârșită prin alterarea adevărului cu privire la faptele sau împrejurările despre care înscrisul este destinat să facă probă, prin atestarea unor fapte sau împrejurări care nu corespund adevărului, sau s-a omis inserarea diferitor date sau împrejurări).

De regulă infractorii folosesc frecvent identități false pentru camuflarea activității infracționale, urmează să se rețină în aceste cazuri infracțiunile de fals

material sau intelectual, uz de fals sau fals privind identitatea în concurs cu infracțiunea de contrabandă.

Atunci când se folosește o licență valabilă pentru alte bunuri decât cele prevăzute în licența respectivă sau de către o altă persoană decât cea prevăzută în aceasta, va exista concurs ideal cu infracțiunea prevăzută în art. 302 (articol cu privire la nerespectarea dispozițiilor privitoare la operațiile de import-export).

Dacă infracțiunea de contrabandă se săvârșește prin mituirea funcționarului de la punctul de control vamal, atunci această infracțiune se va reține în concurs cu infracțiunea de dare de mită prevăzută în art. 255 Cod Penal în sarcina făptuitorului, iar în cazul funcționarului vamal de la punctul de control vamal se va reține infracțiunea prevăzută în art. 254 Cod Penal ce reglementează infracțiunea de luare de mită, această infracțiune se va corabara în concurs cu abuzul în serviciu contra intereselor publice din art. 248 Cod Penal, și complicitatea la infracțiunea de contrabandă în situația în care funcționarul vamal a facilitat trecerea peste frontieră a bunurilor nedeclareate în mai multe rânduri a făptuitorului.

În cazul trecerii peste frontieră a bunurilor prin alte locuri decât cele stabilite pentru controlul vamal, infracțiunea de contrabandă va veni în concurs de infracțiuni cu infracțiunea prevăzută la art. 70 din cadrul O.U.G. 105/2001 ce conține prevederi legale ce vizează frontiera de stat a României, cu o infracțiune la regimul armelor și munițiilor, materialelor explozive, materialelor nucleare sau a altor materiale radioactive, importul de deșeuri și reziduri, la regimul de ocrotire a unor bunuri și nu în ultimul rând cu privire la traficul de stupefiante și chiar cu infracțiunea de ultraj.

În situația organizării unor grupuri vom avea alături de infracțiunile de mai sus și infracțiunea prevăzută la art. 323 Cod Penal (articol cu privire la asocierea pentru săvârșirea de infracțiuni).

SECȚIUNEA VIII. :

SANCTIUNI

L. nr. 141/1997 pedepsește infracțiunea de folosire de acte nereale cu închisoare de la 2 la 7 ani și interzicerea unor drepturi, iar folosirea de acte falsificate cu închisoare de la 3 la 10 ani și interzicerea unor drepturi.

Dacă infracțiunile sunt săvârșite de una sau mai multe persoane înarmate ori de mai multe persoane constituite în bandă, pedeapsa este închisoare de la 5 la 15 ani și interzicerea unor drepturi. Când făptuitorii sunt angajați sau reprezentanți ai unor persoane juridice care au ca obiect de activitate operațiuni de import - export ori în folosul acestor persoane juridice, se poate aplica și interdicția exercitării ocupației, potrivit art. 64 C. pen.

Când prin săvârșirea celor două infracțiuni vamale au fost trecute peste frontieră anumite mărfuri sau bunuri, iar aceasta constituie o infracțiune prevăzută în alte legi, se aplică pedepsele prevăzute în legile respective, dacă sunt mai aspre.

Actul falsificat folosit la autoritatea vamală se declară ca atare și se anulează în tot sau în parte potrivit art. 445 C. pr. pen.

CAPITOLUL IV.

CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA ALTOR STATE EUROPENE

SECȚIUNEA I. :
CONTRABANDA ȘI ALBIREA BANILOR, FORME
ȘI MODALITĂȚI DE MANIFESTARE ÎN ROMÂNIA

Lipsa reglementării juridice nu estompează fenomenul de spălare a banilor care se manifestă chiar în forme rudimentare, mai puțin sofisticate dar care se înscriu perfect în tehnicile folosite de țările dezvoltate

Spălarea banilor se referă la un transfer de proprietate, referitor la natura, localizarea sau deținerea proprietății, achiziționarea sau utilizarea proprietății, știind că proprietatea provine din urma unor activități infracționale.

Ciclul de spălare a banilor se face în trei etape :

1. Plasarea banilor- dispunerea fizică de bani cash, proveniți din activități normale într-o plată cash către un cont bancar.
2. Albirea banilor- separarea mentoriilor proveniți din activități criminale, prin creerea unui paravan complex de tranzacții financiare, destinate ascunderii sursei de proveniență a banilor.
3. Integrarea- reprezintă acordarea unei legalități aparente sumelor de bani destinate de pe urma unor activități comerciale astfel veniturile spălate apărând ca provenind din afaceri normale.

În România postrevolutionară se manifestă mai multe forme și modalități de spălare a banilor, din care urmăm a le prezenta pe cele mai des folosite:

- a. Alimentarea conturilor bancare în lei și valută cu bani cash, obținuți din urma infracțiunii de contrabandă cu produse purtatoare de accize sau interzise, (import-exportul, și după caz obținerea valutei din schimb ilegal)

Această metodă este folosită în mod special de contrabandiștii „tunari” ce compun rețele formate din persoane ce aparțin aceleași etnii și sunt specializați pe produse.

- b. Contrabanda cu valută este una din metodele cele mai des folosite de traficanți, asta din cauza faptului că această metodă nu lasă nici o urmă.
- c. Folosirea cazinourilor pentru spălarea banilor. Contrabandiștii împreună cu sumele de bani obținute într-un mod ilicit vor practica unele jocuri de noroc, iar sumele rezultate, câștigate în asemenea caz sunt deja curate din cauza faptului că aceste sume pot fi justificate.

De asemenea, în complicitate cu patronii și cu funcționarii cazinourilor aceștia vor confirma că au realizat câștiguri importante.

- d. Creerea de rețele de societăți comerciale care fac în mod obișnuit operațiuni cu sume cash, astfel alimentându-se artificial cu sume de bani ce în actele societății provin din cadrul activităților proprii desfășurate.
- e. Achiziționarea de imobile (vile, ferme, mașini de lux) din bani rezultați din săvârșirea infracțiunilor de contrabandă, cu care garantează credite în lei și în valută de la diferite bănci, credite pe care apoi nu le mai rambursează. În acest fel suma de bani pare „albită” ca fiind provenită din cadrul unui credit bancar.
- f. Folosirea banilor obținuți din contrabandă drept capital, capital ce va urma a fi folosit pentru cumpărarea unei societăți comerciale sau realizarea de asocieri cu diverse societăți comerciale.
- g. Obținerea unor sume de bani cu titlu de restituire a unor taxe vamale stabilite la prețul în vamă, ca urmare a castigării contestațiilor privind achitarea taxelor vamale la nivelul facturilor externe.
- h. Obținerea de plăți pentru unele prestări neefectuate de la firme fictive. Lanțul de firme fictive fiind creat tot de contrabandiști, care în acest mod creează bani curați.

- i. Transferul ilegal de valută în străinătate, ca fiind proveniți din afaceri ilicite, prin prezentarea de facturi de marfuri cu prețuri supraevaluate. Transferurile se realizează la exportator care are ulterior obligația să depună diferențele de valoare în conturile indicate de importatori.

Nu a fost epuizată toată gama de albire a banilor, dar exemplele prezentate trebuie să tragă un semnal de alarmă asupra fenomenului care se propagă cu mare repeziciune și asupra necesității adoptării cât mai urgent posibil a unei legislații care să se alinieze reglementărilor din țările Uniunii Europene.

SECȚIUNEA II. :

CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA STATULUI FRANCEZ

Codul vămilor din Franța este structurat pe titluri, capitole, secțiuni, paragrafe și articole. Cap. VI din tit. XII se intitulează „*Dispoziții represive*” și conține reglementări cu privire la contrabandă și la alte infracțiuni vamale. Potrivit art. 408 C. vam. fr, există 5 clase de contravenții vamale și 3 clase de delictive vamale.

Contrabanda este un delict vamal deci este definit de art. 417 alin. 1 C. vam. fr. ca fiind *un import sau export efectuat în afara birourilor vamale, ca și orice violare a dispozițiilor legate sau reglementare referitoare la deținerea și transportul mărfurilor în interiorul spațiului vamal*. Un delict vamal de clasa I are ca obiect mărfuri prohibite sau pentru care sunt prevăzute taxe mari. El se sancționează cu închisoare de maximum 3 ani, confiscarea obiectului fraudei, confiscarea mijloacelor de transport, confiscarea obiectelor care au servit la ascunderea (mascarea) fraudei și cu o amendă cuprinsă între o dată și de două ori valoarea obiectului fraudei.

Potrivit alin. 2 al art. 417 C. vam. fr. pot constitui, în particular, acte de contrabandă:

- debarcarea sau îmbarcarea frauduloasă de mărfuri în incinta porturilor sau în afara acestora (pe coaste);
- sustragerea sau substituirea în timpul transportului a mărfurilor expediate sub regim suspensiv, nerespectarea fără un motiv legitim a itinerariilor și orarelor fixate, manevrele având ca scop sau ca rezultat falsificarea ori aducerea în stare de neîntrebuințare a sigiliilor, mijloacelor de siguranță sau de identificare a mărfurilor și, în general;
- orice fraudă vamală referitoare la transportul mărfurilor în regim suspensiv;
- importurile sau exporturile fără declarație când mărfurile sunt trecute printr-un birou vamal și sustrase de la control (sau de la "vizita" serviciului vămile) prin ascundere în ascunzători special amenajate sau în spații goale care nu sunt în mod normal destinate depozitării mărfurilor.

Sunt considerate a fi introduse prin contrabandă mărfurile prohibite sau supuse unor taxe mari la intrare, precum și unor taxe de consum interior dacă:

- au fost găsite în zona vamală fără a fi însoțite de o chitanță de plată, permis de trecere sau alt act valabil pentru drumul pe

care acestea îl parcurg și pentru timpul în care se face transportul;

- au depășit biroul vamal la care trebuia efectuat controlul chiar dacă sunt însoțite de documentele necesare (art. 418 C. vam. fr.).

Sunt, de asemenea, considerate a fi importate prin contrabandă mărfurile neînsoțite de documente care să le justifice originea ori dacă aceste documente sunt false, inexacte, incomplete sau neaplicabile (art. 419C.vam.fr.)

Tot delict vamal de clasa I este *importul sau exportul fără declarație* de mărfuri prohibite sau pentru care se prevăd taxe mari. Potrivit art, 423 C. vam. fr, această infracțiune constă în:

- importurile sau exporturile prin birourile vamale fără declarație în detaliu sau cu o declarație în detaliu privind alte mărfuri (neaplicabilă mărfurilor prezentate);
- sustragerea de la vămuire prin substituirea mărfurilor;
- nedepunerea în termenul acordat a declarației complementare în cadrul procedurii vamale simplificate.

Fac obiectul unui import fără declarație următoarele:

- mărfurile declarate pentru export temporar sau pentru obținerea unui permis de circulație în zonă, în caz de neprezentare sau de prezentare a altor mărfuri decât cele declarate;
- obiectele interzise sau cu taxă mare la intrare sau pasibile de taxe interne, descoperite la bordul navelor aflate în limitele porturilor și radelor de comerț în afara mărfurilor care compun încărcătura și proviziile de bord pentru care exista forme legale;
- mărfurile special desemnate prin hotărârea ministrului economiei și finanțelor, descoperite la bordul navelor de mai puțin de 100 t. neto sau 500 t. bruto navigând sau găsindu-se la

ancoră în zona maritimă a regiunii vamale (art. 424 C. vam. fr.).

Sunt considerate ca fiind importate sau exportate fără declarație coletele depășind numărul declarat (art. 425 C. ram. fr.).

Legea vamală franceză consideră, de asemenea, infracțiune de *import sau export fără declarație* și următoarele activități:

- vânzarea, împrumutul sau cesiunea unei licențe, precum și obținerea sau încercarea de a obține eliberarea unei licențe prin mijloace frauduloase;
- orice declarație falsă având ca scop eludarea măsurilor de precauție;
- declarații false referitoare la natura, valoarea sau originea mărfurilor, la destinatarii și expeditorii reali, atunci când delictul s-a comis cu ajutorul facturilor, certificatelor sau a oricăror alte documente false, inexacte, incomplete sau privind alte bunuri;
- declarații false ori manopere frauduloase având ca scop sau ca efect a obține, în tot sau în parte, o rambursare, o exonerare, o reducere sau un avantaj legat de import sau export;
- procurarea, ajutorul dat la procurarea unei facturi, certificat sau orice alt document fals. utilizarea lui în scopul obținerii unui regim **preferențial în favoarea mărfurilor care intră sau ies din teritoriul francez;**
- declarațiile false, manoperele frauduloase, în general orice act având ca scop eludarea sau compromiterea perceperii taxelor (art. 426 C. vam, fr.)

Sunt considerate infracțiuni de import sau export fără declarație a mărfurilor interzise următoarele fapte:

- debarcarea frauduloasă a mărfurilor interzise la intrare sau la ieșire;
- nedepunerea în termenul acordat a declarației referitoare la reparația navelor franceze în afara teritoriului vamal francez;

- francizarea frauduloasă a navelor precum și faptul de a se acoperi cu documente de bord sau de naționalitate false, falsificate, neaplicabile în apele teritoriale, rade sau porturi pentru navele de orice tonaj și în zona maritimă a regiunii vamale pentru nave mai puțin de 100 t. neto sau de 5001. bruto;
- înmatricularea fără îndeplinirea prealabilă a formalităților vamale, a automobilelor, motocicletelor sau aeronavelor;
- deturnarea mărfurilor prohibite de la destinația lor privilegiată;
- deturnarea produselor petroliere de la o destinație privilegiată din punct de vedere fiscal și mai ales utilizarea carburanților agricoli în alte **scopuri decât cele prevăzute de lege (art. 427 C. vam. fr.)**.

Tot în sfera infracțiunii de *import sau export fără declarație* intră orice încălcare a dispozițiilor legale referitoare la interzicerea exportului sau reexportului ori supunând exportul sau reexportul la plata taxelor sau la îndeplinirea unor formalități deosebite. De asemenea se include încălcarea regulilor de control a destinației finale a mărfurilor ca în cazul reexportului prin derogare la o interzicere de ieșire având ca destinație o țară determinată când mărfurile, după sosirea în acea țară sunt reexpediate într-o țară terță. Exportatorul este susceptibil în acest caz a fi sancționat pentru export fără declarate dacă această reexpediere a fost efectuată pe baza dispozițiilor sale, cu complicitatea ori la instigarea sa (art. 428C.vam.fr.).

În temeiul art. 415 C. vam. fr. un delict de clasa a II-a (sancționat mai sever) constă în încercarea sau recurgerea prin export, import, transfer sau compensație, la o operațiune financiară între Franța și străinătate referitoare la fonduri despre care se știe că provin, direct sau indirect, dintr-un delict prevăzut în Codul vămilor sau dintr-o infracțiune la legislația substanțelor sau plantelor otrăvitoare considerate stupefiante. Acest delict se pedepsește cu închisoare de la 2 la 10 ani, confiscarea sumelor provenite din infracțiune sau a unei sume

echivalențe când acestea nu se mai găsesc și cu amendă între o dată și de cinci ori suma la care s-a ridicat infracțiunea sau tentativa de infracțiune.

Delictul de clasa a III-a este contrabanda calificată care constă în săvârșirea delictului vamal de către mai mult de 6 persoane ori de 3 sau mai multe persoane dacă au întrebuințat un vehicul, o navă sau orice ambarcațiune maritimă sau fluvială.

În privința **contravențiilor vamale** care în sistemul dreptului penal francez sunt infracțiuni, se impun următoarele observații:

- există 5 clase de contravenții vamale reglementate de art. 410 - 413 bis. Cvam.fr.;
- contravențiile de clasa a IV-a, prevăzute la art. 413, au fost abrogate prin L. nr. 87 — 502 **din 8 iulie** 1987;
- contravențiile vamale sunt sancționate, în raport de gravitatea lor, fie numai cu amendă, fie cu amendă și închisoare de la 10 zile la o lună, la care se adaugă confiscarea mărfurilor.

Exemplificăm câteva contravenții incriminate de Codul vămile din Franța:

Contravenții din prima clasă (art. 410 C. vam. fr.):

- orice omisiune sau inexactitate referitoare la una din indicațiile pe care declarațiile vamale trebuie să le conțină dacă neregula nu are nici o influență asupra aplicării taxelor sau prohibițiilor;
- orice infracțiune la regulile de calitate sau de ambalare impuse la import sau la export când aceasta nu are ca scop sau ca efect obținerea unei rambursări, unei exonerări, unei taxe reduse sau unui avantaj financiar.

Sancțiunea este amenda de la 300 la 3000 euro.

Contravenții din a doua clasă (art. 411 C. vam. fr.):

- deficitul (lipsurile, diferențele) la numărul de colete declarate sau transportate cu permis de liberă trecere sau document doveditor;
- deficite referitoare la calitatea mărfurilor aflate sub regim suspensiv, în magazine și arii de vămuire sau de export;
- prezentarea la destinație cu sigiliul rupt sau falsificat a mărfurilor expediate cu sigilii de plumb sau alte sigilii de vamă;
- surplusul de greutate, număr și măsură declarate.

Condiția existenței acestor contravenții este aceea ca ele să se refere la mărfuri pasibile de impozite și taxe. Sancțiunea pentru infracțiunile din categoriile celor enumerate este amenda echivalentă cu o dată sau de două ori suma totală a impozitelor și taxelor eludate.

Contravenții din a treia clasă (art. 412 C. vam. fr.):

- orice declarație falsă despre felul, valoarea sau originea mărfurilor importate, exportate sau aflate sub un regim suspensiv când un impozit de vamă sau o taxă oarecare este eludată sau diminuată;
- orice declarație falsă despre desemnarea destinatarului real sau a expeditorului real;
- orice declarație falsă vizând obținerea pe nedrept a beneficiului dispozițiilor prevăzute prin reglementarea comunitară în materie de scutire de taxe;
- orice deturnare de mărfuri neprohibitiv de la destinația lor privilegiată;
- absența listei vamale sau neprezentarea originalului listei; orice omisiune de mărfuri pe liste sau în declarații; orice diferență privitoare la natura mărfurilor înscrise pe liste sau declarate sumar.

Faptele din această categorie sunt sancționate cu amendă de 150 la 1500 euro și confiscarea mărfurilor litigioase.

Contravenții din a cincea clasă (art. 413 bis):

- nedeclararea banilor sau a operațiunilor efectuate;
- fapta persoanei căreia i s-a retras aprobarea sau autorizația de vămuire și care continuă fie să îndeplinească pentru altcineva, direct sau indirect, formalitățile de vamă privind declararea detaliată a mărfurilor, fie să beneficieze, direct sau indirect, de tot sau de o parte, din remunerațiile prevăzute în lege.

Sancțiunea pentru aceste infracțiuni este închisoarea de o lună de zile și amenda cuprinsă între 90 și 450 euro.

Mai trebuie menționat că în temeiul art. 600 raportat la art. 369 C. vam. fr. **se prezumă** că au fost introduse în Franța prin fraudă, obiectele și mărfurile aflate în zona de supraveghere vamală fără un titlu de circulație valabil. Persoanele acuzate de comiterea vreunui delict sau contravenție vamală vor trebui să dovedească un fapt precis de forță majoră pentru a înlătura această prezumție legală.

SECȚIUNEA III. :

CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA STATULUI ITALIAN

În dreptul penal italian contrabanda este incriminată de Textul Unic al Legilor Vamale (TULD) aprobat prin Decretul Președintelui Republicii (D.P.R.) nr. 43. din 23 ianuarie 1973. Acest T.U.LD. este o reluare a Legii vamale din 1940 adaptată noilor condiții economice.

Potrivit art. 282 din T.U.L.D. contrabanda este un delict care constată în *sustragerea mărfurilor introduse sau scoase din țară, de la plata taxelor vamele și de la efectuarea controlului vamal*. Tentativa se pedepsește ca și în dreptul francez, cu aceeași sancțiune prevăzută pentru infracțiunea consumată. Pe lângă pedeapsă, legea prevede obligarea făptuitorilor la plata taxelor vamale și măsura confiscării în totalitate a mărfii. Tot de inspirație franceză este și prevederea referitoare la *prezumția de vinovăție* asupra mărfurilor aflate în zona de vigență vamală. Potrivit acesteia făptuitorii sunt obligați să facă dovada provenienței licite a mărfurilor cu înscrisuri precum și a operațiilor efectuate cu acestea. Deși Constituția Italiei consacră prezumția de nevinovăție, practica judiciară italiană în materie a considerat prezumția de vinovăție asupra mărfurilor din zona de vigență vamală ca fiind constituțională.

De altfel, jurisprudența italiană s-a pronunțat constant asupra unor aspecte legate de contrabandă⁷⁸. Astfel, cu privire la momentul consumării contrabandei

⁷⁸ FI. Sandu. op. cit., p. 131 -134

s-a apreciat că aceasta, fiind o infracțiune instantanee, se consumă în momentul trecerii frontierei care constituie și linia vamală". Tot în acel moment se naște și dreptul administrației financiare de a încasa taxa ori taxele de rigoare, așadar acest criteriu al liniei de frontiera și al liniei vamale se aplică în egală măsură și atunci când prin contrabandă se urmărește eludarea măsurilor fiscale. Pentru existența contrabandei este indiferent dacă prin fapta de introducere sau de scoatere frauduloasă a mărfurilor din țară s-a eludat o taxă vamală sau numai controlul vamal.

Cu privire la participație, jurisprudența a considerat că răspunderea celor implicați într-un fel sau altul trebuie să fie identică, adică să se aplice autorilor, complicilor și instigatorilor același tratament sancționator.

În asemenea context s-a decis că răspund pentru infracțiunea de contrabandă fără nici o distincție, achizitorii de origine cât și cei succesivi.

Dacă fapta este concepută și pregătită de mai mulți participanți, aceștia vor fi supuși răspunderii penale chiar dacă acțiunea a fost dusă la capăt în concret numai prin contribuția unui singur coparticipant.

În art. 295 din T.U.L.D. sunt prevăzute următoarele forme agravate al contrabandei:

- folosirea unor mijloace de transport aparținând altor persoane decât făptuitorii; se are în vedere descurajarea infractorilor de a folosi mijloace de transport ale altor persoane pentru a evita confiscarea lor; nu are importanță dacă făptuitorul cunoștea proprietarul mijlocului de transport și nici dacă acesta și-a dat consimțământul pentru a i se utiliza vehiculul.
- săvârșirea infracțiunii de către o persoană înarmată; doctrina a considerat că expresia „*persoană înarmată*” se referă la faptul că infractorii poartă armele în mod vizibil pentru a intimida;
- săvârșirea infracțiunii de trei sau mai multe persoane între care a existat o înțelegere fie tacită sau expresă;

- săvârșirea contrabandei în concurs cu un alt delict cum ar fi acela de fals ori de corupție.

Mai trebuie precizat faptul că în legislația italiană pe lângă contrabanda vamală care reprezintă noțiunea generală, mai există și alte delictive de contrabandă considerate specii ale celei dintâi. Astfel există *contrabandă de monopol*, referitoare la încălcarea monopolului asupra tutunului, asupra zahărului, brichetelor automate, sare, chinină, chibrituri etc, un asemenea delict este considerat de natură fiscală, în timp ce primul are o natură vamală.

SECȚIUNEA IV. :
CONTRABANDA ÎN LEGISLAȚIA
STATULUI ENGLEZ

Legea vamală a Regatului Unit al Marii Britanii nr. 55/1987 a intrat în vigoare la 1 septembrie 1987 și a fost modificată de 17 ori, ultima modificare operându-se prin L. nr. 82/1998 care amendează diferite legi, inclusiv legea vamală. Cele mai multe modificări (6 în total) au avut loc în anul 1991. Cap. XIV din lege cuprinde prevederi relative la faptele care constituie infracțiuni, pedepsele și celelalte măsuri cum ar fi confiscarea mărfurilor.

Trebuie remarcat de la început faptul că legea vamală britanică nu folosește noțiunea de contrabandă pentru nici una din infracțiunile vamale prevăzute la art. 123 - 135. Totuși, avându-se în vedere conținutul textelor de incriminare se poate aprecia că există o similitudine între ceea ce consideră contrabandă legislațiile neolatine și infracțiunile vamale din legea britanică.

Astfel, la art. 123 din L. nr. 55/1987 a R.U.M.B. este prevăzută infracțiunea de *import ilegal* care constă în:

- aducerea mărfurilor din străinătate sau dintr-o zonă liberă fără anunțarea autorităților vamale în condițiile prevăzute de lege;
- folosirea sau mutarea mărfurilor din depozite fără permisiunea autorităților vamale;
- descărcarea de pe nave fără permisiunea autorităților vamale sau prin orice mijloace de eludare a controlului, a mărfurilor nedeclarate, a celor încărcate inițial pentru export sau a celor admise la export prin compensare sau scutire de taxe;

- încărcarea pe nave a mărfurilor fără a fi menționate în manifestul încărcăturii (cargo manifest) și fără a fi declarate la autoritatea vamală; dacă mărfurile au fost descoperite înaintea plecării navei din port, fapta se consideră încercare de efectuare a unui import ilegal (tentativă); dacă nu se descoperă posesorul mărfurilor, responsabilitatea pentru această marfă revine comandantului navei.

De asemenea, se vor pedepsi cu amendă, conform legii, comandantul sau alți ofițeri din echipaj care nu depun toate eforturile pentru a preveni importul ilegal cu vasul lor sau neglijează să efectueze controalele necesare în acest sens.

Potrivit art. 124, importul ilegal se pedepsește cu amendă sau cu închisoare până la doi ani, dacă nu este prevăzută o pedeapsă mai mare în alte legi. Cuantumul amenzii este stabilit prin art. 187 "a" din L. nr. 82/1998 care modifică diferite legi, inclusiv legea vamală.

Aceași pedeapsă este aplicabilă și persoanei care vinde sau livrează, cumpără sau primește mărfuri cunoscând că acestea au fost introduse prin import ilegal.

Tentativa de import ilegal se pedepsește ca și infracțiunea consumată, în acest sens legea britanică aliniindu-se celei franceze și italiene. În privința participației se aplică prevederile Codului penal. Dacă pentru infracțiunea de import ilegal sunt prevăzute pedepse mai aspre în alte legi, se vor aplica acele prevederi. Folosirea de profituri obținute prin săvârșirea infracțiunilor incriminate de legea vamală se pedepsește conform prevederilor art. 264 din C. pen. (art. 125 din L. nr. 55/1987 a R.U.M.B.)

Potrivit art. 126 din legea vamală britanică, persoana care în mod premeditat, sau din neglijență ori repetat oferă informații incorecte sau eronate privind tipul, cantitatea sau valoarea încărcăturii sau a mărfurilor

ori nu oferă documentația prevăzută de lege se pedepsește cu amendă cuprinsă între dublul valorii taxelor vamale și de zece ori aceste taxe. Dacă fapta a fost

comisă cu intenția de a eluda taxele vamale sau pentru a obține privilegii vamale, ori este gravă sau repetată, pe lângă amendă se poate aplica și pedeapsa închisorii până la 6 ani.

Oferirea sau încercarea de oferire de documente sau certificate incorecte în aspecte importante privind originea produselor de export islandeze sau alți factori care ar asigura că produsele primesc regim preferențial la importul într-o altă țară, sau sunt considerate a fi bune pentru o zonă de tarif preferențial în virtutea acordurilor internaționale se pedepsește cu amendă și cu închisoare până la 2 ani. Când nu se poate stabili cine a semnat documentele sau certificatele incorecte, responsabilitatea penală va reveni persoanei autorizate sau directorului executiv al companiei ori instituției competente să emită înscrisurile în discuție.

Prin art 138 din L. nr. 69/1996 de amendare a legii vamale, s-a introdus la art. 126 din nr. 55/1987 dispoziția conform căreia o persoană juridică sau conducătorul ei poate fi făcută responsabilă și obligată la plata unei amenzi chiar dacă nu s-a dovedit o încălcare a regulilor vamale de către angajații săi, dar s-a dovedit că încălcarea s-a făcut în beneficiul persoanei juridice.

Constituie infracțiune potrivit art. 127 din legea vamală britanică și se pedepsește cu amendă sau cu închisoare până la 2 ani, dăruirea, vânzarea sau livrarea într-un alt mod ori mutarea bunurilor aflate în regim de *duty-free* de la bordul navelor, fără a se plăti în prealabil taxele de import, dacă nu cumva alte prevederi legale privind importul au fost îndeplinite.

Violarea sau îndepărtarea unui sigiliu vamal sau altor simboluri ale vămii atrage pedeapsa cu amendă sau închisoare până la 6 luni. Aceeași

sanctiune se aplică și persoanei care accede la mărfurile aflate sub sigiliul vamal fără a-l viola ori deteriora (art. 128).

Se pedepsește cu amendă sau închisoare până la 2 ani vânzarea sau livrarea prin alte mijloace a mărfurilor transportate în regim *duty-free* în țară

conform L. nr. 110/1951 de legalizare a acordului de apărare dintre Islanda și S.U.A. și de statutul legal al forțelor S.U.A. și posesiunilor lor, când destinatarul nu beneficiază de privilegii vamale în concordanță cu această lege. Aceeași pedeapsă se aplică și pentru primirea unor asemenea mărfuri, precum și pentru încercarea de a ie vinde fără a se fi plătit taxele de import ori să se fi îndeplinit alte condiții privind importul (art. 129).

Folosirea abuzivă a autorizațiilor, scutirilor sau privilegiilor vamale obținute în mod legal, dacă s-au produs violări grave ale prevederilor legii, se pedepsește cu amendă și cu închisoare până la 2 ani (art. 130).

Potrivit art. 132, comandantul, armatorul sau operatorul unui vas va putea fi amendat dacă documentele și certificatele prescrise de lege nu se află la bord, nu conțin informațiile cerute despre toate mărfurile sau nu sunt menționate așa cum stipulează legea, regulamentele sau alte instrucțiuni ce ar putea fi emise, sau dacă a neglijat să le prezinte la controlul unui agent vamal.

Când datorită neglijenței armatorului sau operatorului este necesară o investigație sau un control al mărfii de pe navă ce impune descărcarea, aceștia vor suporta costurile operațiunilor.

Comandantul vasului va fi amendat dacă bunurile încărcate pe navă conform declarației întocmite de autoritățile vamale din străinătate unde a oprit vasul, nu sunt declarate la sosirea în Marea Britanie, nu sunt găsite pe vas sau nu sunt declarate corespunzător. În această privință legea britanică a creat o prezumție legală conform căreia căpitanul vasului "știa sau ar fi trebuit să știe" despre situația tuturor mărfurilor luate la bord.

Aceleași măsuri se aplică și proviziilor care conform listei bunurilor sub sigiliu au fost depozitate printre proviziile sub sigiliul vămii, dacă aceste provizii depășesc în mod substanțial necesarul normal de provizii ale vasului. Acei membri ai echipajului care au semnat chitanțe sau liste de bunuri sub sigiliu pentru asemenea mărfuri ar putea fi supuși aceluiași.

Conform art. 133 fapta comandantului unui vas sau a angajatului la un antrepozit de a elibera mărfuri nedeclarate fără permisiunea directorului vămii

ori a agentului său, constituie infracțiune și se pedepsește cu amendă sau închisoare până la 6 ani.

Art. 135 din L. nr. 55/1987 a R.U.M.B. conține o dispoziție care nu se întâlnește în legislația franceză ori italiană și cu atât mai puțin în cea românească. Potrivit acestui text, alte încălcări ale legii, regulamentelor sau instrucțiunilor emise în conformitate cu aceasta, se vor pedepsi cu amendă și cu închisoare până la 2 ani în cazuri grave și repetate, Dispoziția a fost introdusă prin art. 187 din L. nr. 82/1998, formularea fiind atât de generală încât întrunește toate trăsăturile unui "cec în alb". Legiuitorul a lăsat pe seama agenților constatatori și a justiției stabilirea faptelor concrete care constituie "alte încălcări".

În afara pedepselor cu amendă și închisoare, prevăzute de legea britanică pentru infracțiunile vamale, aceasta conține și dispoziții cu privire la confiscarea mărfurilor ce au făcut obiectul faptelor incriminate, precum și a mijloacelor folosite la încălcarea normelor legale.

Astfel, art. 136 dispune că bunurile importate ilegal, introduse în țară prin încercare de import ilegal sau pe alte căi ilicite, indiferent de proprietar sau de restricții care ar putea fi impuse asupra lor, se pot confisca. Când bunurile supuse confiscării nu prezintă interes (sunt deteriorate, alterate, au termenul de valabilitate expirat etc.) sau confiscarea se dovedește a fi imposibilă (bunurile au dispărut), făptuitorii pot fi obligați la plata valorii bunurilor, a taxelor și altor impuneri legate de ele.

În caz de încălcare gravă, mijlocul de transport care a fost utilizat la săvârșirea infracțiunii poate fi confiscat. Confiscarea este permisă chiar dacă mijlocul de transport nu aparține făptuitorului, în situația când există motive de a suspecta proprietarul că a știut sau ar fi trebuit să știe în ce scop a fost utilizat vehiculul sau nava sa. În locul mijloacelor de transport se poate confisca valoarea acestora. Confiscarea acestor mijloace se poate dispune chiar dacă nu s-a pronunțat o pedeapsă penală.

Când identitatea infractorului nu poate fi stabilită în 30 zile de la efectuarea importului ilegal sau de la descoperirea bunurilor importate nelegal, acestea se predau trezoreriei de stat fără vreo decizie judecătorească ori a altei autorități publice.

În conformitate cu prevederile art. 137, mijloacele de transport utilizate la săvârșirea infracțiunilor vamale, inclusiv în forma tentativei, pe teritoriul Marii Britanii sau în interiorul teritoriului vamal al Islandei, se pun sub sechestru pentru a garanta plata taxelor, a amenzilor și costurilor pe care operatorii, echipajele sau alți angajați sunt obligați să le plătească.

CAPITOLUL V.

PRACTICĂ JUDICIARĂ

SECȚIUNEA I. OBLIGAȚIILE INSTANȚEI PRIVIND SCHIMBAREA ÎNCADRĂRII JURIDICE A INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ

Decizia nr. 1050 din 24 februarie 2004cu privire la schimbarea încadrării juridice și obligațiile instanței .

În cazul schimbării încadrării juridice, potrivit art 334 Cproc pen, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului că are dreptul sa ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau eventual amânarea judecării, pentru a-și pregăti apărarea, indiferent dacă prin schimbarea încadrării juridice se creează o situație mai ușoară pentru inculpat

Notă:

În urma abrogării legii nr. 30/1978,prevederile art. 72 alin. 1 lit.a se regăsesc în art. 175 și 177 și 178 din Legea nr. 141/1997 privind Codul Vamal al României

Prin sentința penală nr 945 /P.I.din 9 decembrie 2002, Tribunalul Timiș a condamnat pe inculpații C.G.și F,I. pentru săvârșirea, între altele, infracțiunii de contrabandă prevăzută în art 72 alin. 1 lit.a din legea nr. 30/1978, cu aplicarea art. 41 alin 2și art. 13 C pen, prin schimbarea încafrării juridice din infracțiunea de înșelăciune prevăzută în art. 215 alin. 2 și 5 Cpen

Prin decizia penală nr. 194 din 14 mai 2003, Curtea de Apel Timișoara a respins, între altele, apelul declarat de procurer, în care s-a susținut că au fost încălcate dispozițiile art 334 C proc pen cu privire la obligațiile instanței de a pune în discuție părților schimbarea încadrării juridice .

Curtea de Apel a motivate ca dispozițiile art.334 Cproc pen au fost aplicate corect de către prima instanț, prin schimbarea încadrării juridice a faptei creându-se o situație mai ușoară inculpaților, situație în care instanța nu era obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpaților că au dreptul șa ceară lasarea cauzei mai la urmă sau eventual amânarea juderii ei, pentru a-și pregăti apărarea .S-a considerat că instanța are această obligație numai î cazzul schimbarea încadrării juridice, se crează o situație mai grea inculpaților.

Recursul procurorului este fondat.

Potrivit disp art. 334/Cproc pen, dacă în cursul judecării se consideră că încadrarea juridică faptei prin actul de sesizare urmează a fi schimbată, instanța este obligată să pună în discuție noua încadrare și să atragă atenția inculpatului, ca are dreptul să ceară lăsarea cauzei mai la urmă sau eventual amânarea judecării, pentru a-și pregăti apărarea .

Încadrarea juridică a faptei constituie stabilirea temeiului juridic al raunderii penei și totodată, a felului și limitelor pedepsei aplicabile .

Având în vedere consecințele pe care le poate avea schimbarea încadrării juridice, legea de procedură penală prevede că, în fața primei instanțe, aceasta schimbare nu poate avea loc decât în anumite condiții, a caror îndeplinire constituie o garanție atât a dreptului de apărare al părților cât și a soluționării corecte a cauzei.

Aceste condiții sunt prevăzute în art. 334 c. proc.pen. și se referă la obligația instanței de a pune în discuție părților noua încadrare, procurorul și părțile urmând să-și expună concluziile cu privire la necesitatea și la temeiurile schimbării încadrării juridice însăși instanța fiind datoră să atragă atenția asupra consecințelor acestei schimbări și să explice drepturile inculpatului, și anume dreptul de a cere lăsarea cauzei mai la urmă sau amânarea judecării, pentru a-și pregăti apărarea cu noua încadrare.

În consecința recursului a fost admis, și s-a dispus trimiterea cauzei spre rejudecare la prima instanță.

SECȚIUNEA II. SUSPENDAREA EXECUTĂRII PEDEPSEI SUB SUPRAVEGHERE , LUAREA MĂSURILOR DUPĂ REVOCAREA SUSPENDĂRII CONDIȚIONATE A EXECUTĂRII ÎN CAZUL INFRAȚIUNII DE CONTRABANDĂ

Decizia nr. 1628 din 6 iunie 1995, privind suspendarea executării pedepsei sub supraveghere . Luarea măsurii după revocarea suspendării condiționate a suspendării

Când instanța dispune revocarea suspendării condiționate a executării pedepsei și executarea ei alături de o nouă pedeapsă, nu mai poate dispune suspendarea executării sub supraveghere a pedepselor astfel cumulate, deoarece s-ar încălca prevederile art. 83 alin 1 Cpen.

Prin sentința penală nr. 152 din 14 aprilie 1994, rămasă definitivă prin neapelare, Judecătoria Oravița a condamnat pe inculpatul T. C. la câte un an de închisoare pentru săvârșirea tentativei la infracțiunea de contrabandă prevăzută în art. 20 Cpen raportată la art. 72 lit a din Legea nr. 30/1978 și a tentativei de trecere frauduloasă a frontierei de stat prevăzută în art. 20 Cpen raportat la art. 8 lit b din Legea nr. 56/1992, ambele cu aplicarea art. 37 lit a Cpen.

Conform art 33 lit. A Cpen. S-a dispus că inculpatul să execute pedeapsa de un an de închisoare .

În baza art. 83 Cpen. S-a revocat suspendarea condiționată a executării pedepsei de 10 luni, închisoare aplicata prin sentința penală nr. 90 din 27 februarie 1992 a Judecătoriei Reșița, urmând ca inculpatul sa execute, în total un an și 10 luni de închisoare .

Conform art. 86¹Cpen., s-a dispus suspendarea sub supraveghere a executării acestei pedepse .

Recursul în anulare declarat în cauză este fondat .

În urma revocării suspendării condiționate a executării pedepsei de 10 luni închisoare, instanța a dispus ca inculpatul sa execute o pedeapsă de un an și 10 luni de închisoare .

Disponându-se suspendarea sub supraveghere a executării ambelor pedepse, deci și a celei a cărei suspendare condiționată a fost revocată, s-au încălcat prevederile art 83 alin 1 Cpen. Potrivit cărora această pedeapsă trebuia executată în întregime

Instanța procedând în modul arătat, a stabilit o pedeapsă în afara limitelor legii .

În consecința sentința a fost casată, înlăturându-se aplicarea art. 86¹Cpen.

SECȚIUNEA III. STABILIREA DESPĂGUBIRILOR, A TAXELOR VAMALE ÎN MATERIA CONTRABANDEI

Decizia nr. 1644 din 1 aprilie 2003cu privire la despăgubiri, taxe vamale în cadrul infracțiunii de contrabandă

Prin sentința penală nr. 324 din 21 decembrie 2001, Tribunalul Mehedinți a condamnat inculpatul M. Gh. pentru săvârșirea, între altele, a infracțiunii vamale prevazute în art 175 raportat la art. 176 din Legea nr. 141/1997.

Cauza a fost disjunsă în cea ce privește soluționarea acțiunii civile .

Instanța a reținut ca, la începutul lunii iulie 2001, inculpatul atrecut ilegal frontiera în Iugoslavia, unde a sustras în mod repetat, diferite bunuri aparținând unor cetățeni sârbi .

În noaptea de 12 august 2001, inculpatul a sustras și o barca cu motor de pe malul sârbesc al Dunării, în care a depozitat bunurile sustrate, și a trecut ilegal frontiera în România, fiind surprins de poliția de frontieră .

După pronunțarea acestei condamnări, prin sentința penala nr. 26 din 13 februarie 2002, același tribunal a respins ca neântemeiată acțiunea civilă formulată de Direcția Generală a Vămilelor .

Curtea de Apel Craiova, prin decizia penală nr. 580 din 16 decembrie 2002, a admis apelul declarat de procuror și a obligat pe inculpat la plata sumei de 83.372.358. de lei despăgubiri catre Direcția Regionala Vamală Interjudețeană Craiova,cu motivarea ca nu au fost plătite taxele vamale pentru bunurile sustrate și introduse ilegal în țară, în valoare de 208.244.253 de lei .

Dispozițiile art. 183 din Legea nr. 141/1997 trebuie coraborate, a arătat curtea de apel, cu cele ale art 118 Cpen. Referitoare la confiscarea speciala, în sensul că, indiferent dacă marfa se găsește sau nu, dacă este confiscată sau nu,

taxele vamale trebuie plătite deoarece marfa nu a trecut prin punctele vamale și nu a fost vămuită.

Recursul declarat de către inculpat este fondat cu privire la obligarea sa la plata despăgubirilor către Direcția Regională Vamală Interjudețeană Craiova.

Din procesul verbal încheiat de Poliția de frontieră Vrancea, rezultă că bunurile consemnate în procesul de consemnare –inventariere, care au făcut obiectul infracțiunii de contrabandă, au fost ridicate în vederea confiscării .

Potrivit art.183din Legea 141/1997 privin Codul vamal, când mărfurile sau alte bunuri care au făcut obiectul infracțiunii de contrabandă nu se găsesc, infractorul este obligat la plata echivalentului lor în bani .

Cum, însă acele bunuri au fost confiscate, corect prima instanță nu l-a obligat pe inculpat la plata de despăgubiri catre partea civilă

Motivarea instanței de apel, că indiferent dacă marfurile care au făcut obiectul infracțiunii de contrabandă au fost confiscate sau nu, taxele vamale trebuie plătite, pentru ca nu au fost vămuite, nu are suport legal .

În consecința, recursul inculpatului a fost admis, s-a casat hotărârea instanței de apel și s-a înlăturat obligarea inculpatului la plata despăgubirilor civile

SECȚIUNEA IV. EXPULZAREA, RISCUL DE TRATAMENTE INUMANE PRECUM ȘI POSIBILE PREJUDICII CE S-AR CAUZA FAMILIEI CELUI CE A SĂVĂRȘIT INFRAȚIUNEA DE CONTRABANDĂ
Decizia nr. 600 din 1 februarie 2002 privind expulzarea. Riscurile de tratamente inumane și prejudiciile ce s-ar cauza familiei

În cazul în care expulzarea cetățeanului străin l-ar expune în țara de origine persecuției religioase și totodată ar aduce grave prejudicii materiale și morale familiei, luarea acestei măsuri de siguranță nu este justificată

Prin sentința nr. 107din 27 martie 1998 a Tribunalului București, secția a II-a penală, inculpatul H.A, cetățean străin, a fost condamnat la 2 ani închisoare

pentru săvârșirea infracțiunii de trafic de stupefiante prevăzută în art.312 Cpen. Și a fost achitat pentru infracțiunea de contrabandă și de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni .

Înstanța a reținut că în anul 1996, inculpatul s-a implicat în fapte de trafic de droguri aduse de alte persoane clandestin din Brazilia în România și vândute apoi în Italia

Curtea de Apel București, secția a II-a penală, prin decizia nr. 156/A din 15 aprilie 1999, a admis apelul declarat de procuror, a majorat pedeapsa la 4 ani și 6 luni de închisoare și a condamnat pe inculpat la câte 4 ani de închisoare pentru săvârșirea instigării la infracțiunea de contrabandă și infracțiunii de asociere pentru săvârșirea de infracțiuni, inculpatul urmând să execute pedeapsa cea mai grea de 4 ani și 6 luni închisoare

Totodată, în baza art.117 Cpen. Instanța de apel a dispus expulzarea inculpatului de pe teritoriul României după executarea pedepsei închisorii

Recursul declarat de inculpat este fondat numai cu privire la aplicarea dispozițiilor art. 117 C penprivind măsura expulzării

Așa cum rezultă din actele aflate la dosar, măsura expulzării inculpatului contravine prevederilor art. 3 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului și jurisprudenței în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului.

Astfel, este de examinat dacă expulzarea inculpatului îl expune unui risc real de tratamente inumane . Un asemenea risc este credibil în raport cu situația sa din țara de origine .

Așa cum rezultă din actele dispuse la dosar, și anume scrisoarea primită din partea familiei inculpatului și adresa din 25 martie 1999 a Societății de Avocatură din localitatea natală, reîntoarcerea inculpatului va avea pentru el repercursiuni grave, urmare a unor probleme de natură religioasă create de el și grupul său în acea țară, unii dintre coreligionari fiind deja condamnați la pedepse de 15 ani închisoare .

În sprijinul acestui text din Convenție expulzarea inculpatului ar crea grave prejudicii morale atât pentru inculpat, cât și pentru soție și copil

Rezultă aşadar, că aplicarea dispozițiilor art. 117 Cpen ar expune pe inculpat unor consecințe grave urmare a orientării sale religioase, orientare protejată de asemenea prin art. 9 din Convenție, și ar expune familia inculpatului unor consecințe morale și materiale ce nu ar putea fi evitate .

În raport cu considerentele expuse, recursul declarat de inculpat a fost admis și s-a dispus înlăturarea măsurii expulzării.

CAPITOLUL VI.

PROPUNERI DE LEGE FERENDA

Orice propunere *de lege ferenda* este determinată de imperfecțiunile unei reglementări, ale unei instituții juridice sau chiar ale unui sistem de drept. Cu privire la contrabandă se pot evidenția cel puțin trei categorii de imperfecțiuni: referitoare la faptele incriminate, la sistemul sancționator și la unele norme de procedură.

După cum s-a văzut, legea incriminează patru infracțiuni din care numai două poartă denumirea (nomen iuris) de contrabandă (contrabandă și contrabandă calificată). Fără nici o justificare celelalte două infracțiuni vamale sunt incriminate sub denumiri care, în sistemele neolatine și chiar în cel al S.U.A., sunt modalități legale ale contrabandei. La fel se prezentau lucrurile și în legislația românească anterioară. Folosirea de documente nereale sau falsificate sunt acțiuni care se inițiază și se derulează în scopul introducerii sau scoaterii din țară a mărfurilor prin eludarea regimului juridic vamal, aşadar prin înfrângerea legii, contra legii, *contra - bando*, cum se prezenta forma originală

din limba italiană. Prin urmare o revenire la denumirea tradițională ar limpezi situația infracțiunilor din domeniul vamal.

În același timp *faptele tipice* de contrabandă au fost scoase din aria ilicitului penal și trecute în categoria contravențiilor cum este sustragerea de la vămuire sau încercarea de sustragere de la vămuire a oricăror bunuri supuse regimului vamal ori care urmează să fie supuse unui regim vamal⁷⁹. Sustragerea de la vămuire, scopul oricărui contrabandist, este o faptă atât de gravă încât nici nu trebuie demonstrată necesitatea trecerii ei în rândul infracțiunilor.

Alte fapte calificate contravenții de actuala reglementare și care ar trebui incluse în aria ilicitului penal sunt:

- prezentarea de către declaranții vamali a unor documente conținând date nereale ori eronate privind încadrarea tarifară;
- descărcarea, încărcarea sau transbordarea bunurilor pe nave fără permis vamal;
- părăsirea porturilor sau aeroporturilor de către nave sau aeronave care pleacă în curse externe fără viza autorității vamale;
- neîndeplinirea de către persoanele fizice care intră sau ies din țară a obligațiilor de a declara și de a prezenta bunurile pe care le au asupra lor sau în bagaje în vederea vămuirii;
- înstrăinarea sub orice formă a bunurilor aflate în tranzit vamal;
- eliberarea de către transportator direct beneficiarilor a bunurilor nevămuite.

Toate aceste fapte ar trebui considerate infracțiuni de contrabandă (modalități ale acestora) pentru a se realiza o protecție reală a regimului juridic vamal, a relațiilor din cadrul economiei de piață.

De altfel în legislația celor mai multe state europene asemenea fapte constituie infracțiuni de contrabandă.

⁷⁹ Art. 386 lit. a. din Regulamentul de aplicare a Codului vamal al României, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 1114 din 9 noiembrie 2001. publicată în Monitorul Oficial nr. 736 din 19 noiembrie 2001

Tot contrabandă ar trebui considerate și infracțiunile de nerespectarea dispozițiilor privind operații de import sau export prevăzută de art. 302 C. pen. și nerespectarea dispozițiilor privind importul de deșeuri și reziduuri prevăzută de art. 302² C. pen. Potrivit acestor texte, efectuarea fără autorizație a oricăror acte sau fapte care conform dispozițiilor legale sunt considerate operațiuni de import, export sau tranzit, precum și efectuarea oricăror operațiuni de import de deșeuri ori reziduuri de orice natură sau de alte mărfuri periculoase pentru sănătatea populației și pentru mediul înconjurător, ca și introducerea în orice mod ori tranzitarea pe teritoriul țării, fără respectarea dispozițiilor legale, constituie infracțiuni. Importul, exportul și tranzitul reprezintă regimuri vamale și încălcarea lor trebuie să constituie infracțiuni, respectiv contrabandă. De altfel reglementările vamale de până la 1949 inclusiv defineau contrabanda ca fiind orice import sau export încercat sau săvârșit contra dispozițiilor legii în scopul de a nu plăti drepturile cuvenite fiscoșului sau de a încălca o prohibiție.

Alte fapte ce ar trebui sancționate ca infracțiuni de contrabandă și care sunt tratate ca atare de legislațiile europene:

- exportul, importul, transferul sau compensația la o operațiune financiară între persoane (fizice sau juridice) din România și străinătate referitoare la fonduri despre care se știe că provin direct sau indirect dintr-o operațiune ilicită;
- introducerea la art. 176 din L nr. 141/1997 (contrabanda calificată) a materiilor nucleare printre mărfurile, substanțele sau produsele ce pot face obiectul material al acestei infracțiuni;
- responsabilitatea comandantului navei, șefului de tren sau conducătorului auto în cazul mărfurilor nerecunoscute; altfel spus -prezumția legală potrivit căreia comandantul navei, șeful de tren sau șoferul trebuie să știe situația tuturor mărfurilor luate la bord sau încărcate în vagoane ori camioane.

Sistemul sancționator aplicabil infracțiunilor de contrabandă și contrabandă calificată, dar și celor de folosire de acte nereale sau falsificate este cel prevăzut de Codul penal. Faptele prevăzute la art. 175 - 179 din L nr. 141/1997 sunt pedepsite cu închisoare și interzicerea unor drepturi adică, o pedeapsă principală și una complementară⁸⁰. Având în vedere legislația europeană în materia contrabandei și, în general, a infracțiunilor vamale, pedeapsa amenzii apare ca un fapt absolut necesar. Unele legislații prevăd, așa cum s-a arătat, cumulativ pedepse cu închisoarea și cu amendă, în timp ce legea românească nu prevede amenda nici măcar alternativ. În unele situații, apreciate pe cale judiciară ca **fiind** de o anumită gravitate, pedeapsa amenzii ar putea fi mai eficientă.

Pe de altă parte, așa după cum au remarcat și alți autori⁸¹, în practica judiciară din ultimul deceniu sunt prea puține exemple în care instanțele de judecată să fi aplicat vreuna dintre pedepsele complementare prevăzute de art. 64 C. pen. Explicația se găsește în faptul că formularea textului de la art. 64 alin. 1 lit. c. C. pen. care ar fi aplicabil cazurilor de contrabandă este deficitară. De cele mai multe ori autorii infracțiunilor de contrabandă nu se folosesc de funcția sau profesia lor ori fac tot posibilul ca acest lucru să nu poată fi dovedit. De aceea considerăm mai utilă o dispoziție clară și concisă cu trimitere la anumite profesii incompatibile cu situația de persoană condamnată pentru infracțiunea de contrabandă.

Cu privire la diversificarea sancțiunilor care se impune aproape cu necesitate în cazul contrabandei, s-a observat de mai multă vreme că suspendarea activității sau chiar dizolvarea unor firme prin care s-au derulat operațiuni de contrabandă sau aparținând organizațiilor criminale, ar genera un plus de eficiență în combaterea fenomenului. În același sens introducerea responsabilității penale a persoanelor juridice ar fi în măsură să opună un obstacol rezistent în calea proliferării contrabandei. În țări europene precum: Elveția, Italia, Franța,

⁸⁰ Art. 53 și 64 C. pen

⁸¹ FI. Sandu, op. cit., p. 147 -149

Portugalia, Norvegia, Danemarca, Regatul Unit al Marii Britanii, sistemul funcționează cu rezultate din cele mai bune.

Răspunderea pentru fapta altuia ar trebui, de asemenea, să fie inclusă în sistemul sancționator al contrabandei, în general al infracțiunilor cu impact economico - financiar, pentru a spori eficacitatea măsurilor de combatere a unui fenomen în plină expansiune. Este știut că în cadrul criminalității de antrepriză, a delincvenței corporatiste există un sistem relațional complex care permite indivizilor implicați direct în săvârșirea faptelor infracționale să rămână anonimi, iar pe de altă parte cei care au susținut din umbră activitățile ilicite să profite din plin de pe urma infracțiunilor. Pentru a curma asemenea stări de lucruri care nu fac decât să favorizeze perpetuarea și regenerarea corporațiilor criminale, se impune introducerea răspunderii penale pentru fapta altuia.

Dintre măsurile de siguranță prevăzute la art. 112 C. pen. sunt susceptibile a fi aplicate în cazul contrabandei interzicerea de a ocupa o funcție sau de a exercita o profesie, o meserie ori o altă ocupație și confiscarea specială. Cazurile și condițiile de aplicare a confiscării speciale sunt prevăzute la art. 118 C. pen. Aplicarea acestor prevederi legale în situații de contrabandă este greoaie. Cele mai mari dificultăți apar în legătură cu mijloacele de transport folosite la săvârșirea infracțiunii de care ne ocupăm deoarece legea prevede o condiție de aplicabilitate, anume ca aceste mijloace să aparțină infractorilor. În practică, autorii acestor infracțiuni folosesc mijloace de transport închiriate sau împrumutate și eludează astfel prevederea legală evitând pierderea mijloacelor de transport.

Pentru aceste motive este utilă adoptarea unei dispoziții speciale privind confiscarea mijloacelor de transport folosite chiar dacă acestea nu aparțin făptuitorilor, cu excepția cazurilor în care mijloacele în cauza au fost furate ori însușite pe alte căi ilegale. Dacă ele nu se mai găsesc, să se prevadă confiscarea valorii lor de la făptuitori.

Alte propuneri **de lege ferenda** privesc dispoziții referitoare la procedura de constatare și de efectuare a urmăririi penale în cauzele privind infracțiuni de contrabandă.

Până la reglementarea din 1949, legile vamale românești conțineau dispoziții de procedură, uneori destul de ample. Acestea se refereau la organele competente să constate faptele și să dreseze primele acte. Urmărirea penală era efectuată de organele poliției judiciare. Actuala lege vamală nu conține reglementări în această materie, ceea ce înseamnă că sunt aplicabile dispozițiile dreptului comun, adică ale Codului de procedură penală. Totuși câteva precizări și propuneri sunt necesare mai ales că anumite prevederi legale din diferite acte normative sunt de natură a crea confuzii.

Secțiunea a II-a din cap. II, intitulată "atribuțiile autorității vamale" din L. nr. 141/1997, nu conține un enunț fără echivoc din care să rezulte abilitarea agenților vamali (funcționari) de a constata infracțiuni vamale și de a dresa un proces-verbal în acest sens. Necesitatea unui asemenea text este reclamată cu atât mai mult cu cât, în fapt, funcționarii vamali constată infracțiuni de contrabandă, întocmesc acte în acest sens și le predau organelor de urmărire penală.

În schimb, autorii L. nr. 141/1997 au atribuit autorității vamale unele competențe exorbitante, inutile și în dezacord cu alte legi. Astfel, la art. 16 alin. 2 din lege se prevede că organele de poliție, de grăniceri⁸² și de control ale Ministerului Finanțelor, atunci când constată încălcări ale reglementărilor vamale, sunt obligate să anunțe de îndată autoritatea vamală cea mai apropiată și să depună, la cererea acesteia, bunurile care au făcut obiectul acestei încălcări. Legea nu precizează rațiunea pentru care trebuie să procedeze așa organele nominalizate, unele dintre ele cu atribuții de urmărire penală și nici nu se poate deduce pe cale de interpretare. Nu se explică nicăieri de ce trebuie poliția sau poliția de frontieră să anunțe cea mai apropiată autoritate

⁸² Actualmente poliție de frontieră

vamală atunci când constată infracțiuni de contrabandă sau alte infracțiuni vamale. În fapt, potrivit prevederilor C. pr. pen., autoritatea vamală anunță poliția când constată infracțiuni, ea nefiind abilitată de lege să efectueze urmărirea penală. În asemenea condiții, dispoziția de la art. 16 alin. 2 din L. nr. 141/1997 trebuie abrogată.

O altă competență exorbitantă este atribuită autorității vamale prin art. 17 alin. 3 din lege. Aceasta dispune că funcționarii poliției și ai poliției de frontieră sunt obligați să acționeze, la cererea și sub indicațiile de specialitate ale autorității vamale, pentru supravegherea efectuată în zona vamală specială. Și această dispoziție trebuie abrogată ea fiind inutilă și în coliziune cu prevederi ale C. pr. pen. Funcționarii poliției și ai poliției de frontieră având calitatea de organe de poliție judiciară și fiind investiți cu atribuții de constatare și instrumentare a infracțiunilor nu pot acționa sub indicațiile de specialitate ale **autorității**; vamale, aceste indicații pot fi date doar de către procurori.

Practica demonstrează necesitatea includerii în corpul legii vamale a unor prevederi referitoare la competența funcționarilor vamali de a constata și adresa acte cu privire la infracțiunile ce se comit în legătură cu introducerea și scoaterea bunurilor din țară.

CONCLUZII.

Potrivit atestărilor documentare, reglementările vamale și-au făcut apariția pe teritoriile locuite de români odată cu impunerea administrației romane și împreună cu ele, dispozițiile de incriminare a faptelor de încălcare a regulilor de trecere a mărfurilor peste frontiere. Cu siguranță că asemenea reglementări au existat și mai înainte.

În perioada evului mediu când taxele vamale constituiau ponderea în cadrul surselor de venituri la visteria țării, uneori singura, erau de așteptat reglementări cât se poate de riguroase, amănunțite și drastice. Datorită vicisitudinilor vremii nu au existat asemenea legi. În schimb încălcarea regulilor impuse prin diferite acte domnești era reprimată cu toată asprimea. Regulile, câte au fost erau, în general de inspirație bizantină și urmăreau asigurarea circulației mărfurilor fără de care nu s-ar fi putut concepe ideea încasării taxelor vamale. De aceea unii voievozi români au acordat privilegiile negustorilor din anumite centre cum erau Brașov și Sibiu.

Ingerințele imperiilor otoman, austriac și țarist, mai ales cele de natură economică, au frânat dezvoltarea comerțului autohton și, implicit, apariția unui sistem de drept vamal românesc.

Abia la constituirea statului român modern (24 ianuarie 1959) s-a putut pune problema unor reglementări vamale care să răspundă exigențelor timpului. Chestiunea era atât de importantă încât a constituit o prioritate a momentului. S-a elaborat *Proiectul pentru administrarea vămilelor Principatelor Unite Moldova și Țara Românească*, publicat în Monitorul Oficial nr. 2 din 4 ianuarie 1860. La acea dată, demersul guvernanților țării avea și o mare încărcătură politică deoarece prin acesta noul stat român se manifesta suveran și independent numai că circumstanțele politice n-au permis proiectului să devină lege.

La 1874, în cu totul alte conjuncturi, România a putut dobândi prima lege vamală modernă, simbol al suveranității și independenței sale. Aceasta aducea și primele incriminări legale, introducând oficial în dreptul penal român prima definiție a infracțiunii de contrabandă. De la acest moment și până la 1949,

contrabanda a fost concepută, în general, ca fiind un import sau export săvârșit sau încercat prin încălcarea dispozițiilor legii vamale. Pornind de la acest enunț, erau stabilite și individualizate modalitățile legale sau formele infracțiunii de contrabandă.

De altfel, cele trei legi de până la 1949⁸³ erau de inspirație europeană, în special franceză și italiană.

L. nr. 9/1949 a constituit, în plan juridic, o trecere a reglementărilor vamale specifice economiei de piață la cele specifice economiei de stat. Definiția contrabandei, a formelor și modalităților sale, nu a suferit modificări substanțiale.

Începând cu L. nr. 6/1961 s-a adoptat o nouă definiție a contrabandei, în acord cu noile realități economice și în acord cu relațiile României în spațiul economic socialist. L. nr. 30/1978 a simplificat și sistematizat incriminările în materie de contrabandă, eliminând inadvertențele generate de legea anterioară.

Reglementările de natură penală din legea vamală actuală sunt departe de cele existente în țări precum Franța, Italia, R.U.M.B., așa cum s-a văzut pe parcursul lucrării. Totuși, orice reglementare poate fi modificată, îmbunătățită, perfecționată, Perspectiva aderării României la U.E. impune ca obligativitate armonizarea legislației naționale cu cea europeană. Este un bun prilej și pentru îmbunătățirea legii vamale.

BIBLIOGRAFIE.

I. TRATATE, CURSURI, MONOGRAFII

⁸³ Legile din 1874, 1905 și 1933

- Antoniu Gheorghe.- Op Cit pag 107
- Diaconescu Grigore.- op cit pag 329
- Diaconescu Gheorghe- op cit pag 331
- Dongoroz Vintilă.- curs de Drept Penal Casa de Editură Șansa Bucuresti 1940
- Josan Gheorghe.- Probleme de Drept Penal și Procesual Penal rezolvate în semestrul I al anului 2002 de Curtea de Apel Suceava
- Merlescu I. V. Drept Vamal Edit Tipografiei Curierul Judiciar București 1924 pag 182
- Mitrache Constantin. Drept Penal român editia a IV-a revizuită și adăugită edit la Casa de Culturăsi Presă ”Șansa” București 2000 pag 85
- Oancea Ioan. op cit pag 165
- Oancea Ioan. op cit pag 182
- Voicu C. Sandu F.I. Drept Penal al afacerilor Edit Rosetti București 2002 pag 200-2001
- Vasiliu Teodor. Cod Penal comentat și adnotat, partea specială, vol II Edit Științifică și Enciclopedică București 1977 pag 290

- Garraud Robert. – Trate Filoziphique de pratique du droit panal francais vol IV Paris 1922pagina 282.
- Colectiv Istoria dreptului romanesc, Editura Academiei Bucuresti, vol. I- 1980.
- Tratat de metodică criminalistică vol I pagina 297.

- Istoria Dreptului Romănesc vol II Edit Academiei București 1987 pag 109.
- Colecțiuni de legi și regulamente vamale București, Tipografia Curții Regale 1890.

II: PRACTICĂ JUDICIARĂ:

- Decizia Tribunalului Maritim Galați, sectia penalănr. 8 din 7 octombrie 1987, pag. 16. (I.C.C.J.-Sectia penala)
- Decizia nr. 1050 din 24 februarie 200, privind schimbarea încadrării juridice, obligațiile instanței.
- Decizia nr. 1644 din 1 aprilie 2003 cu privire la despăgubiri, taxe vamale, contrabandă.(I.C.C.J.-sectia penala)
- Decizia nr.600 din 1 februarie 2002, cu privire la expulzare, riscurile de expulzare, prejudicii ce s-ar cauza familiei.(I.C.C.J.-sectia penala)
- Decizia nr 1628 din 6 iunie, privind suspendarea executării pedepsei sub supraveghere. Luarea măsurii după revocarea suspendării condiționatea executării .(I.C.C.J.-sectia penala)

III. LEGISLAȚIE.

- Legea pentru infiintarea de intrepozite vamale si suprimarea privilegiilor de porturi franco , Monitorul Oficial nr. 260,din 18 februarie 1883.
- Legea asupra vămilor, publicată în Monitirul Oficial nr. 37 din 24 iun 1866.

- Legea pentru amânarea punerii în aplicare a legii asupra vămileor, publicată în Monitorul Oficial nr. 42 din 1 iulie 1866.
- Legea pentru modificarea unor articole din legea vămileor publicată în Monitorul Oficial nr. 76 din 4 aprilie 1875.
- Legea pentru modificarea legii generale a vămileor publicată în Monitorul Oficial din 18 martie 1877.
- Legea pentru modificarea legii generale a vămileor publicată în Monitorul Oficial din 18 aprilie 1878.
- Legea pentru modificarea legii generale a vămileor di 15 iunie 1874 și 18 martie 1872 publicată în Monitorul Oficial nr. 35 din 13 martie 1880 și nr. 58 din 11 martie 1880.
- Legea pentru modificarea legii generale a vămileor, publicată în Monitorul Oficial nr. 70 din 25 martie 1880.
- Legea pentru adăugarea unui alineat la articolul 8 din legea generală a vămileor, publicată în Monitorul Oficial nr. 51 din 8 iunie 1882.
- Legea generala a vamilor, Monitorul Oficial nr. 72, din 1 iulie 1905.
- Legea nr. 6 din 28 decembrie 1961, privind reglementarea regimului vamal al R.P.R., Buletinul Oficial al Marii Adunari Nationale a R.P.R..
- Legea pentru modificarea unor dispoziții din legea generală a vămileor publicată în Monitorul Oficial nr. 281 din 17 martie 1982.
- Ordonanta Guvernului nr 16 din 29 ianuarie privind statutul personalului vamal, Monitorul Oficial, nr. 39 din 30 ianuarie 1998
- Legea nr. 78 din 8 mai 2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea actelor de corupție.
- Legea numărul 141 din 24 iulie 1997 privind Codul Vamal al României publicat în Monitorul Oficial nr. 180 din 1 august 1997 și intrat în vigoare la 1 octombrie 1997.
- O.U.G.nr. 104 din 27 iulie 2001 privind organizarea și funcționarea poliției de frontieră române, publicată în Monitorul Oficial nr. 351 din

29 iunie 2001, prom prin legea nr. 81 din 26 martie 2002 publicată în Monitorul Oficial nr. 154 din 4 martie 2002.

- Codul Penal al României .
- Regulamentul Vamal al României .

IV DICȚIONARE :

Dicționarul Explicativ al Limbii Române, pag 8 ,275, 468,Editura Academiei Bucuresti1984.

Dictionaire Usuel La Rousse, Dictionaire Alphabetique et Analogique Francais, Paris 2001, pag. 517.

Dictionar Italian roman, Editura Gramar, Bucuresti, 1994.

V ADRESE WEB :

WWW. S.C.J. RO.

WWW. INTERNET. LEGI. RO

WWW. GOOGLE. RO.

WWW. CDEP. RO.